

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
zemstvo Din 40 — neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Klatovi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 35.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem č. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180,
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 18. julija.

Stjepan Radić in njegovi tovariši so bili danes izpušteni iz zaporov, njihov proces pa je abolicion, njihova krivda po milosti kralja izbrisana. Ne bomo razpravljali o moralnih posledicah tega prvega akta nove vlade, tudi nimamo namena ponavljati, da so v naši državi merodajni faktorji postopali napram Radićevim prevratnostim s popustljivostjo in benevolenco, ki skoraj nima zglede v kakršni drugi državi. Osvoboditev Stjepana Radića in njegovih tovarišev ter ustavitve sodnega preganjanja proti njim, je politični akt, storjen brezdvomno v nadi, da bo tudi z njim ustvarjena podlaga za trajno iskrenost med NRS in HSS sklenjenega sporazuma. Velikim ciljem in namenom je treba tako v življenju, kakor v politiki česče doprinesati nenavadne žrtve. Ako se je že šlo v novo politično kombinacijo, bi po našem mnenju bilo pogrešno, da bi se v okviru državnega in narodnega programa taloj v začetku ne izvajale vse konsekvence, katerih opustitev bi moglo dati Radićevcem povod za odmikanje od vladne politike.

Radićevcem bo treba dati veliko prilike in veliko svobode, da se na vladi izžive. Čim več bo tega, tem preje in hitreje bodo morali pokazati svoje pravo lice. Presenetilo ne bo nikogar, ako bodo že čez nekaj mesecev zopet vrgli vse to, kar so sedaj s tako naravnost perpleksno lahkoto postavili.

Mogoče je, da se sporazum s HSS v pozitivni smeri ne bo obnesel in da bo ostalo pri poskusu pridobiti radićevce za državotvorno delo v smislu narodnega in državnega edinstva. A gotovo je, da ustvarja Pavlov protokol drugo nič manj važno činjenico: on pomenja moralno likvidacijo radićevščine. Revolucionar in federalist Radić je zaprl vrata za seboj in se je v tem svojstvu za vedno kompromitiral. Hrvatsko separatistično gibanje si je odrezalo glavo. »Hrvatsko vprašanje« je reducirano na ono mero, v kateri se pojavlja tudi srbijsko, vojvodinsko, slovensko, bosansko, dalmatinsko — na posebne interese pokrajine, posameznih oblasti, ki se zastopajo in rešujejo v jugoslovanski vladi in v jugoslovanskem parlamentu. V tem smislu ocenjuje tudi inozemsko časopisje pomen sporazuma s HSS.

Za naše politične prilike je Pavlov sporazum še posebna šola in poseben pouk. Ne vemo, če je danes sploh kdo od politično mislečih in moralnih ljudi v Jugoslaviji, ki bi se ne zastavil nad radićevsko politiko. Kolik napredek v razvoju političnega mišljenja jugoslovanskega ljudstva tekmo par let! Takrat je svetil hrvatskemu ljudstvu Stjepan Radić kot luč resnice, kot fanatičen idealist za pravice človeštva, kot heroj za pravo naroda v borbi proti Srbom, proti kralju, proti Jugoslaviji. Bil je pravi poglavar milijonov hrvatskega seljaštva. In danes? Žigosali so se radićevci sami za največje kukavice in naihezvestneše ljudske prevarante, katerih kanitlaciji zaman iščeš paralele v evropski politični zgodovini. Radićevi dosedanjí zavzetniki so razočarani in se čutili ogrožene. A Radićevi volilci? Kdor ni udarjen s slepoto, se mora sramovati, da je kdaj nasel na temu največjemu demagogu. Za politično primitivnost hrvatskega selja je morda bila radićevščina res nužno zlo.

Samostojni demokrati lahko s ponosom in s samozavestjo gledajo na vse to, kar se je zadnje dni dogodilo. Danes mora vsakdo priznati, da brez njih in brez njihove smotrene in neupolne politike ne bi bilo v državi političnega položaja, kakor je danes. Svetozar Pribičević in njegovi tovariši so bili edini, ki so na Stjepana Radića in njegovo politiko pravilno gledali in zato je naš predvsem njihova zasluga, da je danes radićevsko vprašanje v državi formalno odstavljeno z dnevnega reda. Ž njim na razbite tudi vse naše federalistov in separatistov. Kakor naši klerikalci, tako se zavedajo tudi radićevci, da predstavljajo nacionalni elementi, ki so danes združeni v samostojni demokratski stranki po svojem namrdenem programu ter po svoji doslednosti in energiji mogočeno silo, ki ni le z uspehom ključovala dosedaj vsem navadnim protidržavnih in separatističnih elementov, marveč tudi sila, ki edina jamči, da postane naša država srečna in mogočna Jugoslavija. Zato trenutna neudeležba SDS na vodstvu državnih poslov ne more prav nič zmanjšati njene veljave in avtoritete v državi in državni politiki.

Brezuben boj zajedničarjev proti Vidovdanskim ustavi

Zagreb, 18. julija. N. Nocoj je bila seja kraljeve organizacije Hrvatske Zajednice, na kateri sta govorila poslanca dr. Bazala in dr. Lorković. Dejala sta, da se sedaj nahajajo Hrvatje v enakem položaju, kot leta 1918. Potem je bila izglasovana zaupnica zastopnikom Hrvatske Zajednice, zlasti kar se tiče njihove zahteve po boju zoper Vidovdanko ustavo.

Prisega novega kabineta

Ukaz o imenovanju novih in razrešenju starih ministrov. — Avdijske pri kralju. — Odhod Nj. Vel. na Bled. — Sedem državnih podtajnikov.

Beograd, 18. julija. p. V današnjih »Službenih Novinah« je izšel ukaz o imenovanju nove vlade. Ukaz, ki je bil sinoči podpisan, nosi datum 18. julija. Kabinet RR je sestavljen tako-le:

min. predsednik Nikola Pašić;
pravda Marko Gjurčić;
zunanji posli dr. Momčilo Ninčević;
vere Miša Trifunović;
nar. zdravje dr. Slavko Miletić;
javna dela Nikola Uzunović;
kmetijstvo dr. Krsto Miletić;
prosveta Velja Vukičević;
izenačenje zakonov dr. Milan Srs-
kić;
finance dr. Milan Stojadinović;
socijalna politika Milan Simonović;
vojna in mornarica general Dušan Trifunović;
notranji posli dr. Boža Maksimović;
promet inž. Anta Radojević;
agrarna reforma Pavle Radić;
pošta in brzojav dr. Benjamin Šup-
rina;
trgovina in industrija dr. Ivan Kra-
jač;
šume in rude dr. Nikola Nikić.

Istočasno je izšel ukaz, s katerim so ministri Svetozar Pribičević, dr. Gregor Žerjav in dr. Prvišlav Grisogono ter državni podsekretar Večeslav Wilder postavljeni na razpoložanje. Razrešen

je svoje dolžnosti tudi pomočnik mini-
stra za šume in rudnike Ivan Mohorić.

Nova vlada je danes ob 10. uri dopol-
dne položila prisego. Navzoči so bili vsi
ministri razen min. predsednika Paši-
ća, ki je bil radi bolehnosti zaprišen
doma in pa ministra Sršića, ki se na-
haja v Sarajevu. Po zakletvi so se novi
ministri podali v ministrsko predsedni-
štvo, kjer so se medsebojno poznali.

Beograd, 18. julija. p. Po zaprsegi
novih ministrov se je odšel ob 1. po-
poldne kralj k ministrskemu predse-
dniku Pašiću. Čestital mu je in mu želel
srečno pot in da bi kmalu popolnoma
ozdravil. Kasneje je sprejel vladar mi-
nistre Maksimovića, Dušana Trifunovi-
ća, dr. Stojadinovića, Radojevića in
Vukičevića. Popoldne je bil pri kralju
v avdijski ministri n. r. dr. Žerjav.
Zvečer ob 7.20 se je odšel kralj Alek-
sander s posebnim vlakom na Bled
v spremstvu prvega adjutanta genera-
la Hadžića.

Jutri dopoldne ob 8. se odpelje pred-
sednik vlade Pašić v Karlove Vari
v spremstvu svojega kabinetnega šefa
Božka Hristića.

Te dni bo podpisan ukaz o državnih
podtajnikih. Za radikale se imenujejo
za ta mesta kot kandidati dr. Liuba Po-
pović, Oton Gavrilović, dr. Vlada An-
drić, Gjorgje Jelinić, dr. Momčilo Iv-
ković, Ranko Trifunović in Suvaković.

Radić pomiloščen in izpuščen

Tudi njegovi tovariši dr. Maček in dr. na svobodi. — »Hvala Bogu in kralju.« — Radić zaprosil za avdijsko te-
naznanil svoj prihod v Beogradu.

Beograd, 18. julija. p. Kralj je danes
pred prisego nove vlade podpisal ukaz,
s katerim na podlagi čl. 59. Ustave o-
dpušča Stjepanu Radiću in tovarišem
amnestijo. V smislu tega ukaza je pro-
ces, ki se vodi proti Radiću radi vele-
izdaje, zločina proti zakonu o zaščiti
države, razžaljenja Velikanstva in dru-
gih političnih deliktov abolicion in ka-
zensko postopanje ustavljeno.

Minister pravde Gjuričić je poslal ob
11. dopoldne sodnemu stolu v Zagreb
tole brzojavko: »Z ukazom Njegovega
Velikanstva kralja od danes se abolic-
proces proti Stjepanu Radiću in tova-
rišem. Njihova krivda zapade pozah-
ljenju. Odreklam, da se takoj izpuste iz
zajora in da se postopa po ustavi in
zakonu.«

Po poročilu iz Zagreba je Radić ob
13. zapustil sodniške zapore.

Istočasno je danes ob 11. dopoldne
minister notranjih zadev telefonično na-
ročil zagrebski policijski direkciji, da
takoj izpusti iz internacije dr. Mačka
in tovariše. Ta naredba je bila izvrše-
na ob 11. uri.

Radić je preko radićevskih ministrov
zaprosil za avdijsko te bo prihodnje
dni sprejet od kralja na Bledu. Nato
namerava priti v Beograd, da razčisti
še nekatera vprašanja, ki se tičejo so-
delovanja njegove stranke v vladi in
njeni večini.

Zagreb, 18. julija. r. Danes ob 11. do-
poldne je dobil šef zagrebske policije od
notranjega ministra telefonsko naroči-
lo, naj takoj izpusti na svobodo inter-
nirano vodstvo HSS. Šef policije je na-
log takoj izvršil ter je odredil stražo
v policijski vojašnici, da internirance
brez odloga izpusti. Gz. Josip Preda-
vec, Avgust Košutić in dr. Krnjević,
obveščeni da bo izpuščen tudi Radić,
so takoj odšli v zapore sodnega stola,
kjer so posetili St. Radića. Dr. Vladko
Maček se nahaja še vedno holan v
svojem stanovanju, a dr. Stjepan Ko-
šutić je vršil v tem času v spremstvu
detektivov neodločljive posle v svoji
odvetniški pisarni. Tudi tema dvema so
telefonsko sporočili odredbo notranjega
ministra. Onoščeni interniranci so se
dolgo razgovarjali s St. Radićem, za
katerega v tem času še ni dospelo no-
beno naročilo.

Nekoliko pred 1. popoldne je končno
bil Radić poklican k predsedniku so-
dnega stola Bačacu, kamor je odšel v
spremstvu svojega zagovornika, poli-
tičnih tovarišev ter stražnikov.

Tu je predsednik sodnega stola spo-
ročil St. Radiću, da je s kraljevim uka-
zom abolicion postopanje proti njemu
in da je od tega trenutka prost. Ob
novozvočni preiskovalne sodnika
dr. Slaviše Körbleria, držav. pravdni-
ka dr. Žilića ter zagovornika dr. Ivica
Kovačevića je bil Radiću prečitan kra-
ljevi ukaz ter nato sestavljen z njim
zapisnik.

Radić je vzkliknil: Hvala Bogu, kra-
lju in narodu!

Kmalu nato so došli pred poslopje
sodnega stola avtomobili, s katerimi so
se Stjepan Radić in oproščeni člani
vodstva HSS odpeljali k bolnemu pod-

predsedniku HSS dr. Vladku Mačku,
odkoder so odšli okoli pol 2. k skup-
nemu fotografiranju. Pred sodnijo se je
zbralo nekaj Radićevih pristaev, ki so
klicali Živio. Na balkonu Prpičeve pa-
lache ga je pozdravil finanšter HSS
trgovce Prpić in njegova hčerka. Radi-
ćeve žene ni bilo doma. Nahaja se v
Baški. Zvečer se je pri Radiću vršila
konferenca o nadaljni taktiki.

Beograd, 18. julija. p. Abolicija pro-
cesa proti Stjepanu Radiću in tovari-
šem je napravila na vse politične kro-
ge velik utis. Povsod se opaža močna
rezerviranost. Z dopoldne se je izve-
dalo, da so bili radićevci zahtevali abo-
licijo procesa. Iz Zagreba je prišla vest,
da bi se imela tekom dneva izročiti so-
dišči obtožnica proti Stjepanu Radiću,
ker je danes poteklo osem dni, odkar je
končal preiskovalni sodnik svoje delo.
Da bi se izognili procesa, je apelirala
nova vlada na pravico vladarja do po-
miloščenja.

SVEČANA ZAHVALNA SEJA HSS

Zagreb, 18. julija. r. Za jutri je sklicana
svečana seja vodstva HSS, ki se je udeleže
osvobodeni Stjepan Radić z vsem vodstvom
stranke, ki je bilo tudi danes izpušče-
no iz preiskovalnega zapora. Vsi radićevski mi-
nistri in poslanci. Pričakujejo, da povzame
besedo tudi Stjepan Radić. Zatrjuje se, da
se Stjepan Radić že v ponedeljek odpelje
s svojim nečakom, ministrom za agrarno re-
formo Pavlom Radićem na Bled, da se
osebno zahvali kralju, za pomiloščenje.

Odgoditev podpisa firenških konvencij

Rim, 18. julija. a. »Nettunski dogovo-
ri«, ki bi bili morali biti danes podpisani,
niso bili podpisani, ker jugoslovanski de-
legati še niso dobili tozadnega po-
oblastila. Vzrok temu je najbrže mini-
strska kriza v Jugoslaviji. Če ne bo no-
vih težkoč, bodo ti dogovori podpisani
jutri popoldne.

Francija za skupen nastop proti Kitajski

London, 18. julija. I. Včeraj je bila v za-
nanjem ministrstvu važna konferenca o po-
ločaju na Kitajskem. Konferenca, kateri je
predsedoval Chamberlain, so se udeležili
francoski, ameriški in japonski poslanci. Na
konferenci se je razpravljalo o skupni poli-
tiki napram Kitajski in o programu kitajske
konference, ki naj bi se vršila že v krat-
kem.

Kakor poročajo »Times«, je tudi Francija
naklonjena skupnemu političnemu sodelo-
vanju.

Tajna tiskarna ponarejenih bankovcev v Italiji

Milan, 18. julija. a. Tukajšnji policiji se je
posrečilo razkriti tiskarno za ponarejanje
bankovcev Bance d' Italia in Bance di Na-
poli. Policija je zasledila poleg vseh priprav
za izdelovanje bankovcev tudi okoli 4 mili-
jone ponarejenega denarja.

Prvi ukrepi nove vlade

Novi ministri so prevzeli svoje resorte. — Prvi ministrski svet.
— Obznana proti HRSS preklicana. — Premestitve političnih
uradnikov.

Beograd, 18. julija p. Tekom popoldneva
so vsi ministri prevzeli svoje resorte.

Od 5. do 7. popoldne je imela nova vlada
svojo prvo sejo, na kateri je zastopnik mi-
nistrskega predsednika Gjuričić prečital tri
brzojavke, ki jih je poslal Stjepan Radić
kralju, ministrskemu predsedniku Pašiću in
predsedniku radikalnega kluba Živkoviću.
Prometni minister Radojević je poročal po-
tem o svečani otvoritvi liške železnice, ki
bo danes teden. Otvoritvi bosta prisostvo-
vala prometni minister Radojević in trgo-
vinski minister dr. Krajač.

Vlada je sklenila, da se danes razve-
ljava Obznana nad HSS ter odprečijo pro-
stori strankine pisarne v Zagrebu, kar se je
že izvršilo.

V smislu dogovora je notranji minister
Maksimović sporočil, da je prenesti na
Hrvatskem velike župane Makovca, Erko-
vića in dr. Zuccona in nekaj srezkih pogla-
varjev.

Nato je ministrski svet razpravljalo o de-
lovnem programu Narodne skupščine. Za
ponedeljek je sklicana kratka seja zbornice,
na kateri se določi dnevni red prihodnje se-
je. Sestane se tudi seja načelnikov parla-
mentarnih skupin, ki bodo sklepali, ali naj se
postavi kot prva točka dnevnega reda raz-
prava o budžetnih dvajsetih, ali pa o
vladni deklaraciji. Ako bodo na dnevnem
redu kot prve dvanajstine se bo deklaracija
samo prečitala, o njej pa se bo razpravljalo

potem, ko bodo dvanajstine pod streho.

O delovanju parlamenta so nocoj raz-
pravljali tudi zastopnik ministrskega pre-
sednika Gjuričić, predsednik Narodne skup-
ščine Trifković in predsednik radikalnega
kluba Živković.

Beograd, 18. julija p. »Samouprava« pri-
naša izjavo ministra Pavla Radića o delo-
vanju nove vlade. Pravi, da bo novi kabinet
vodila odkritosrčna izmenjava misli v vseh
vprašanjih brez vsakršnih strankarskih ali
osebnih pretenzij. Stremljenje vlade gre za
tem, da se ohrani red in mir v državi, ka-
teremu bo posvečena posebna pažnja. Nova
vlada bo delovala mirno, vestno in stvarno,
ker ima zadostno večino v skupščini. Vse
življenje se bo razvijalo v znamenju po-
mirjenja in zaupanja, ker so odpravljani na
vseh poljih in na vseh straneh stari pre-
sodki.

Zaupanje med obema vladinima stranka-
ma pa ni tako popolno, kakor predstavlja
g. P. Radić. Radićevci sicer povdarjajo, da
je vsako državopravno vprašanje za nje
likvidirano. Tem značilnejše pa je, da ra-
dikali z isto vnetostjo naglašajo, da bi smat-
rali načetje kakršnegakoli državopravnega
vprašanja kot casus belli, ki bi dal povod,
da se takoj razide najmočnejša koalicijska
in izzovejo represalije. Iz tega se vidi, da so
odnosaj med obema koaliranimi strankama
precej delikatni.

Radić po svoji opustitvi

Prisega kralju zvestobo, slavi božjo prosvetljenost Pašića in se
zahvaljuje radikalom.

Beograd, 18. julija p. Ob 2. popoldne je
poslal Stjepan Radić kralju brzojavko, v
kateri se mu zahvaljuje za abolicijo procesa
in za veliko zaupanje. Pozdravlja Alek-
sandra Karađorjevića, kralja Srbov. Hr-
vatov in Slovencev, velikega sina velikega
očeta, človeka, ki se je največ trudil za
sporazum, kralja, svobodne volje naroda in
pravde. Brzojavka zaključuje z vzklikom:
»Živio kralj, živio kraljevski dom!«

Brzojavko je poslal St. Radić tudi min.
predsedniku Pašiću, v kateri pravi: »Skorzi
dosedanjim gostom megle nepoznavanja in ne-
zaupanja in skozi še gostejšo mrežo laži in
zablod, ste Vi po božji prosvetljenosti svo-
jega uma spoznali vso veličino, pa tudi vso
težino narodnega sporazuma. To veliko a
nevidno delo ste utrdili in končali. Mi Hr-
vati in Srbi moramo kot hrbtenica vsega
račesa naroda in naše skupne države v
urejeni svobodi, napreduju in lagostanju biti
popolni izvedbi človeških pravic in miru

Naj Vam Bog da doživi bogate sadove iz
tega Vašega velikega dela.«

s skupnim delom vzor slovanske kmetke
države v popolni izvedbi človeških prav-
vic in miru. Naj Vam Bog da doživi bog-
ate sadove iz tega Vašega velikega dela.

Brzojavka predsedniku radikalnega kluba
Ljubi Živkoviću se glasi: »Zahvaljujem se
Vam in klubu za globoko razumevanje za
potrebe in stremjenja našega skupnega
kmetkega naroda in države, za slogo in
odločnost, s katero sta sprejela narodni
sporazum. Zahvaljujem se stranki, Bogu in
kralju.«

BREZ REPUBLIKE NI OVACIJ.

Zagreb, 18. julija n. Za nocoj je priprav-
ljala omladina HSS ovacije Stjepanu Radiću
in osvoboditeljem njegovim tovarišem. Večina
je zahtevala, naj bi se vzklikalo: »Živio
Radić« in »Živela republika«. Zato ni bilo
teh ovacij, ker voditelji manifestacije niso
pristali na vzklik »Živela republika.«

Praška vlada o konfliktu z Vatikanom

Službeni komunikacije o stališču češkoslovaške vlade napram vati-
kanskemu izzivanju.

Praga 18. julija k. Ministrski svet je vzel
na svoji seji na znanje poročilo zunanjega
ministra dr. Beneša o sporu z Vatikanom
in sklenil sledečo izjavo:

»Vlada ne more biti odgovorna za dogo-
de, ki so nastali vsled demonstrativnega
odhoda papeževske nuncije. Vsled odpo-
tovanja papežske nuncije se je razmerje
med našo državo in Vatikanom sklalo. Vla-
da je stremila za tem, da bi se razmerje
med cerkvijo in državo rešilo brez boja.
Ker se zaveda i svojih dolžnosti i svojih
polnih pravic ter hoče obenem respektirati
čustva katoliškega prebivalstva v republi-
ki bo počakala nadaljnega razvoja do-

godkov. Vlada želi skorajšnjega poravnania
konflikta in bo nastopala za mirno in vsem
konfesijam pravično rešitev cerkveno-poli-
tičnih vprašanj. Po uveritvi konflikta je
treba predvsem misliti na to, da pri prihod-
nji proslavi Husovega praznika ne sme priti
do ponovnega konflikta. Vsled tega mora
vlada pri pozajanjih z Vatikanom opozoriti,
da je Husov praznik smatrati kot državni
praznik po obstoječem zakonu in da je do-
ločanje značaja in načina te proslave ob-
udeležbi državnih oblasti notranje-politična
zadeva republike, o kateri bodo odločali
edino zakoniti zastopniki češkoslovaškega
naroda.«

Bolgarski radikali proti Cankovu

Novi procesi in nove aretacije. — Obtožen tudi bivši notranji
minister Hristov. — Krvav roparski napad.

Sofia 18. julija r. Glasilo radikalne stran-
ke »Radikal« je pričelo ostro kampanjo
proti Cankovu in njegovemu režimu. List
piše med drugim:

Cankova vlada se opira na večino sestav-
ljeno iz skupin najrazličnejših ideologij.
Cankov nima za seboj nobene enotne stran-
ke. Delovanje oblasti je brez vsakega prave-
nega črta. Vsled pomanjkanja takta pri pro-
fesorjih in generalih vlada še vedno notra-
nja negotovost. Vlada si do sedaj še ni
znala pridobiti širokih kmetijskih množic.
Diktatorsko razpoložena vlada omahuje
med parlamentarizmom in diktaturo.

Sofia, 18. julija. r. Pred vojnim sodiščem
se je pričela obravnava proti obtožencem
radi napada na železniški most pri Slivnici.
Glavna obtožnica sta bivši notranji mi-
nister Hristo Stojanov in poslanec Spasov.
Hristo Stojanov, ki je v Beogradu bo ob-
sojen in contumacia.

V burgaškem okraju so aretirali več ši-
anov komunistične organizacije, ki so izdali
svoje voditelje in so izpovedali, da so se
udeležili atentata v katedrali sv. Nedelje.
Po atentatu so pobegnili v Turčijo, ki jih je
na zahtevo bolgarske vlade aretirala.

Sinoči je topla štirih roparjev napadla
vas Veliki Železnik. Iz poslopja vaškega so-
dišča so odnesli roparji okrog 400.000 le-
vov nkar so poslopje zažgali. Roparji so
izvršili tudi več umorov. Po njihovem od-
hodu so naznanili kmetje napad oblasti, ki

je takoj pričela zasledovati roparje z oro-
žniki in vojniki. V Trojanskem gozdu se je
vnel hud boj med roparji in zasledovalci.
Trije roparji so bili ubiti.

Slavnostna petdesetletnica Udruga dobrovoljcev

Beograd, 18. julija. p. Jutri se v Beogradu
začno svečanosti povodom 50letnice obsto-
ja Udruga dobrovoljcev Jugoslavije. Pro-
slava bo trajala tri dni in bo izredno sve-
čana. Udeležni se je kakih 3000 delegatov iz
Jugoslavije. Doznava se tudi, da pride v
Beograd mnogo inozemskih dobrovoljcev in
invalidov, tako iz Češkoslovaške, Francije,
Belgije in Švice, od katerih jih je nekaj že
prišlo v Beograd.

Katastrofa v Hongkongu

Berlin, 18. julija. k. »Vossische Zeitung«
javlja iz Londona: V Hongkongu so se
vled neprestanega deževja utrgale ogrom-
ne plasti zemlje. 150 osebe in številne hiše
v kitajskem okraju so postale žrtev kata-
strofe. Skoraj ravno toliko žrtev leži baje
še pod razvalinami.

MADAME

Nova politična situacija

Kako sodijo o njej radikalni krogi.

Beograd, 17. julija.

Razpoloženje, ki vlada po sestavi novega RR kabineta v širokih krogih v Beogradu in v Srbiji sploh, označuje Srb z besedico: «mučno».

Vlada čustvo strahu in čustvo negotovosti. Narodni ponos je osramočen in užaljen, ker se čuti, da je to, kar se je naredilo s samostojnimi demokrati, nepošteno in nevedno velike in ugledne stranke, kakor je radikalna, ki je pomorna na svoje lepe in velike tradicije, v katerih je eden glavnih virov njene moči. Nazadnje je za navadnega Palulca prav vseeno, če je bila med radikali in samostojnimi demokrati pismena in parafirana pogodba, ali ne. Dejstvo je, da sta obe stranki delali sporazumno in se borili zavezniki. O tem, da je obstajala pogodba in kakšna je bila ta pogodba, navadni Srb sploh ne razmišlja. On ve samo to, da so lani samostojni demokrati z velikansko žrtvijo omogočili zmagovito borbo proti sovražnikom države, vendar da so bili do samozatajevanja zvesti zavestniki radikalne stranke, vidi, da je vse do zadnjega obstajalo med NRS in SDS dobro prijateljstvo in da se je to prijateljstvo naenkrat in brez vsega enostranske prekinitve, kakor dekle prekine z ženom, ako misli, da je našlo bogatejšega. Vzbuja se tudi čustvo, kakšen vtisk bo to napravilo pred širokim svetom, kajti to, kar se je naredilo, je nenavadno v parlamentarnem svetu. Ali ne bomo stali res razgaljeni pred celim svetom kot zemlja, kjer v politiki nič ne velja poštenje, načela in morala?

Drugo je čustvo negotovosti. Kaj, če čez nekaj časa ne bo več mogoče z Radićem?

On lahko obrne na drugo stran, a na katero stran naj v tem slučaju obrnejo radikali?

Največji optimisti — a teh je malo — sploh ne marajo o tem misliti. Žele, da skupščina dela čisto štiri leta, a medtem bomo «videli čemo». Mnogo se bo izpremenilo do takrat.

A če ne bo tako? Potem bomo iskali drugo kombinacijo. Katero?

To se bo videlo... Z davidičevci?

Naš veleoptimist pogleda debelo in skoraj užaljeno...

S klerikalci? Odbile ogorčeno. Nikada višje!

Druhi pa ni. Treba bo na volitve. Pa pojdemo. Imeli bomo volilni mandat.

Ali ga bomo imeli? Recimo da. Samo če bo kaj pomogel! Volilni mandat je bil tudi pri zadnjih volitvah in še jako močna volilna gesla po vrhu, kakor jih ne bo več mogoče najti, in pomoč samostojnih demokratov, ki so sami dobili za Narodni blok nad četrt milijona glasov.

Človek zamahne z roko: Bo že kako!

Tako misli mali krog politikov, ki menijo, da imajo razloge, da so zadovoljni z najnovejšim sporazumom. A široki krogi volivcev in pristašev NRS sodijo drugače. Oni se zavedajo, da je bilo pri zadnjih volitvah težko in da bo pri novih še težje. Gazde in čiče razmišljajo, pa vpraša komšija preko dvorišča:

Kako misliš? «Ne valja» — odgovarja komšija.

Tako je razpoloženje v širokih krogih narodno radikalne stranke.

Da je Pašić zdrav in čil, bilo bi lažje. V tem slučaju bi človek rekel:

«Pašić vé, kaj dela.» A sedaj pravijo radikali:

«Pašić ne more več.» Tako razpoloženje se širi tudi po deželi in od povsodi.

Ako pridejo volitve in ako bi bilo treba v tem slučaju iti zoper srbske «liberalce» in «naprednjake», bi že šlo. Zoper nje vlada tako sovraštvo, da človek ne vpraša nič, samo gre za radikalno. «Narodna Odiseja» iz časov Milana in Aleksandra še ni pozabljena.

A kaj, če se z energijo pojavijo proti radikalni stranki samostojni demokrati? V Srbiji so majhni volilni okraji in včasih je treba samo male razlike v glasovih, da ta ali ona stranka dobi vse mandate, ali pa, da pade pod količnik in ne dobi nobenega.

A ako človek misli na sporazum z radićevci, nehoti mu pride misel na volitve.

Vodilni radikalni krogi tolažijo svoje pristaše, da niso pretrgane vse niti s samostojnimi demokrati in da prijateljstvo ni odpovedano. SDS da ne želi kvariti eksperimenta z radićevci in ona je še vedno dokazala, da so ji splošni narodni in državni interesi nad strankarskimi. Zato bo ostala tudi v bodoče lojalna.

Tako! Torej za našo prevaro njihovo lojalnost!

Komšija zmaže z glavo in meni, da gospodje voditelji priznavajo bivšemu zavezniku vrline, s katerimi se sami ne morejo pohvaliti. Nerodno mu je in čim bolj premišlja tem manj razume visoko politiko. In me še vpraša:

A kaži Ti meni sad, spominjam se, da so Pribežević in njegovi tovariši bili za verifikacijo radićevskih mandatov, a naši so bili proti. Pribežević je dejal, da treba odpreti radićevcem pot v parlament, naši so rekli, da jim je treba vrata zapreti. Kako to sedaj, da...

E težko je odgovorjati komšiji. Sporazum, ki bi imel biti veliko zgodovinsko delo, ni izzval slavnostnega razpoloženja. Našemu prirostenemu človeku preveč špekulativen in manj radikal.

Odmev volilnega boja

Dr. Pivko in dr. Lipold tožita «Naša Straža».

V volilnem času, ko je imela «Straža» še poslance za odgovornega urednika, so klerikalci ponovno skušali vplivati na izid volitev z nesramno lažjo, da sta sklenila dr. Lipold in poslanec dr. Pivko pogodbo, glasom katere mora po volitvah dr. Pivko, ki bi bil samo vaba za volilce, odstopiti v korist dr. Lipolda. Takrat «Straža» radi imunitete odgovornega urednika ni bilo mogoče tožiti, kar jo je okorajžilo, da je lagala dalje ter v petkovih številki zopet prinesla enak skrajno nesramen in lažniv napad. Sedaj pa dobi «Straža» priliko, da dokáže svojo laž pred sodiščem. V sinočnjem «Taboru» namreč prinašata dr. Lipold in dr. Pivko sledečo izjavo:

«Naša Straža» v odgovor.

«Naša Straža» z dne 15. julija t. l. pri naša že sicer ponovnokrat ovrženo laž, da sva sklenila podpisano pogodbo, po kateri dr. Pivko proti primerni odškodnini prepusti svoj mandat dr. Lipoldu. Izjavljamo, da o odnošajih mandata dr. Pivka, na katerega mesto naj bi prišel dr. Lipold, sploh nikoli ni bilo nobenega govora. Vse tozadevne trditve «Naše Straže» so lažnive in bo «Naša Straža» imela priliko za klevniške članke dajati odgovor pred sodiščem.

Maribor, 18. julija, 1925.

Dr. Lipold, dr. Pivko.

Kulturni boj na Češkem

Praga, 16. julija.

Pod naslovom «Odgovor češkoslovaškega ljudstva Rimu» objavlja glavni organ narodnosocialistične stranke «České Slovo» statistiko prvih uspehov velike propagande, ki jo je zlasti ta stranka razvila med češkoslovaškim narodom. List konstatira, da se protest češkega naroda proti rimski politiki izraža v naravnost ogromen, vedno bolj naraščajočem številu onih, ki izstopajo iz katoliške cerkve. Vsak dan izstopi iz cerkve nekaj tisoč ljudi, ki se deloma pridružujejo češki narodni cerkvi. V sami Pragi in okolici je tekom tega meseca izstopilo iz katoliške cerkve na 10.000 oseb. V tednu od odhoda papeškega nunciata iz Prage do 15. julija je prišlo svoj izstop iz katoliške cerkve na praškem magistratu 3000 oseb, pri okrajnem glavarstvu na Žižkovu (del Prage) 3500, tako da je katoliška župnija Žižkov tekom enega tedna izgubila eno desetino svojih župljanov. Pri politični upravi mestnega dela Vinohrady je bilo v istem času prišlo 2200 izstopov, v Karlinu izstopa dnevno po 20 in več oseb, na Smichovu znaša število izjav dnevno čez 40. Podobno kakor v Pragi je tudi v drugih mestih ter po deželi. V Plzni je bilo od 6. do 13. t. m. podanih 728 odjav, od 16. t. m. pa 1388. Izstopanje iz rimsko-katoliške cerkve se je očividno razvilo v veliki pokret, s katerim sporedno gre tudi organizirana propaganda za ločitev cerkve od države. Vatikanska diplomacija je na ta način ustvarila oster konflikt, ki je podoben nekdanjemu nasprotstvu med Rimom in Parizom, in ki so seveda škodili le — papeški Stolicy in njenim interesom.

Odkrita zarota francoskih komunistov

Pariz, 16. julija

Dočim je vlada do skrajnosti zaposlena z novim položajem v Maroku, skušajo komunisti po nalogu iz Moskve in s pomočjo nemških emisarijev zbežati javnost z organiziranjem večjih in manjših zarot proti državi.

«Liberté» poroča o najnovejšem komplotu v Brestu, ki naj bi izbruhnil ob priliki povratka vojne mornarice iz Cherbourga.

Oblasti v Brestu so bile pred več dnevni opozorjene na revolucionarno gibanje med arzenalskimi in drugimi delavci v pomorskih delavnicah, ki so se pripravljali na

upor v trenutku, ko bi plula mimo vojna mornarica na poti v Cherbourg k napovedani reviji. Propaganda se je razširila celo na nekatere vojne ladje. Policija je pričela to gibanje resno zasledovati in je med drugim odkrila na tamošnjem kolodvoru zavoj revolucionarnih tiskovin, iz katerih je bilo razvidno, da se pripravljala prava zarota.

Na dan povratka (včeraj) v soboto; op. uredništva) vojne mornarice iz Cherbourga naj bi na ladjah nenadno izbruhnil upor, istočasno pa bi se uprli tudi delavci v arzenalu in drugih pomorskih zavodih. Policija je zasedla zelo važne dokumente.

Civilna in vojaška oblast je sporazumno uvedla natančno preiskavo, ki se še nadaljuje. Izvršenih je bilo več aretacij. Preiskava je že dognala, da so dobivali uporniki navodila iz Pariza. Kakor znano, so komunisti na zadnjem kongresu zahtevali izpraznitev Maroka in so grozili s splošno stavko.

Oblasti so nemudoma izgnale glavnega tamnika mednarodne zveze bolševikov, Nemca Karla Fiedta, ki je kljub prepovedi govoril na raznih tukajšnjih shodih.

Nemčija in renski varnostni pakt

Pred nemškim odgovorom na Briandovo noto.

Uradno obvestilo iz Berlina naznanja, da se je na seji ministrskega sveta, ki se je vršila v sredo 15. t. m., «dosegel sporazum med ministri glede besedila odgovora, ki se ima izročiti Franciji». V petek pride dokument v diskusijo pred zunanje-politični odbor državnega zbora, nakar se popoldne vrši konferenca predsednikov posameznih nemških držav. Nota bo odposlana to soboto in bo istočasno obelodanjena v Parizu in v Berlinu.

Poluradno se zagotavlja, da se mora z dosegom tega sporazuma smatrati križ za v zunanjem ministertvu kot časno rešena. Dr. Stresemann torej ostane in nemški nacionalci za enkrat ne bodo zahtevali njegovega odstopa.

Kar se tiče vsebine note, bo ta v glavnem v skladu s manifestom, ki ga je pred dnevi objavila nemška ljudska stranka po navodilih svojega voditelja dr. Stresemanna. Nemčija izjavlja, da je pripravljena vstopiti v Zvezo narodov, vendarle pod gotovimi pogoji. Predvsem zanjo ne bo spel veljati čl. 16. Zveznih statutov, ki predvideva pravico prehoda obrorožene sile skozi nemško ozemlje v slučaju vojaške akcije, ki bi jo sklenila Zveza narodov. Nemčija hoče na ta način onemogočiti zaveznikom, da bi prihiteli na pomoč Poljski, če bi jo napadla sovjetska Unija. V tej nemški zahtevi se jasno izraža duh rapalske pogodbe Nemčije z bolševiki. Nadalje bi Nemčija vstopila v Zvezo šele po izpraznitvi Poruhria, Düsselšorfa, Ruhrorta, Duisburga in kölnske cone.

Nota se peča tudi s francosko zahtevo glede prehoda francoskih čet skozi nemško ozemlje za slučaj, če bi Francija k temu prisilila nene pogodbne Poljsko in Češkoslovaško. Tozadevno zahteva natančneje pojasnila. Jasno je, da Nemčija odreja Franciji to pravico, kakor tudi njeno zahtevo, da bi ona jamčila za arbitražno pogodbo, ki naj bi jo Nemčija sklenila s Češkoslovaško in Poljsko. Vendar nota sama ne odbija kategorično tozadevne nadaljne razprave.

Pričakovanje, da si Nemčija ne bo upala prevzeti odgovornosti za takojšnje prekinjenje garancijskih pogajanj, se je torej uresničilo. Ona bo s svojo zavlačevalno taktiko in z nesprijetljivimi zahtevami skušala zvrniti krivdo za neuspeh svoje iniciative od 9. februarja na Francijo. Prihodnje mesece se imamo torej nadati nad vse zanimive in subtilne diplomatske bitke med Briandom in dr. Stresemannom.

Slednji beleži s sprejemom svojega stališča v ministrskem svetu lepo zmago nad nemškimi nacionalci, ki so še pred par dnevi zahtevali njegovo gla-

vo. Spomniti se nam je le ostrega napada nemško-nacionalnega notranjega ministra dr. Schieleja na Stresemanna in članka voditelja nacionalcev grofa Westerpa, ki je odločno obsodil Stresemannovo garancijsko iniciativo.

Nacionalci so se časno umaknili, ker se je nemška ljudska stranka solidarizirala s svojim voditeljem dr. Stresemannom in bi se v slučaju njegove ostavke v celoti umaknila iz vladne koalicije. Nacionalci so se bali, in sicer upravičeno, da bi pri novi sestavi vlade bili ravno oni iztisnjeni od vladnega krmila in da bi se bodoča vlada oslanjala na stranke centra in leve. Ker se iz notranje-političnih razlogov, zlasti pa z ozirom na protekcionistično carinsko politiko, ki jo upajo izvesti, boje črne kruha opozicije, so se nemški nacionalci trenutno morali pomiriti s tem, da se garancijska pogajanja s Francijo in Anglijo nadaljujejo. Upajo pa z gotovostjo zadati renskemu paktu smrtni udarec v jeseni, ko dosežejo svoje glavne zahteve v notranji politiki. Dotlej pa itak ni pričakovati pozitivnega izida v razgovorih med Londonom, Parizom in Berlinom, zlasti če se bodo nadaljevali v sedanjem tempu in obliki.

Politične beležke

+ Klerikalna noblesa. «Slovenec» ni včas, da pišemo o dr. Koroščevi polomiji z federalističnim blokom. Meni, da ni prav, da tako pišemo in da bi klerikalna javnost tudi od strani «Jutra» rada doživela nekoliko noblese. Češ, glejte, mi klerikalci smo vendarle bolj nobeli in naš dr. Korošec je podal izjavo, s katero je obsodil način kako so postopali radikali s svojimi zavezniki samostojnimi demokrati kot nedostojen in nekorekten, čeprav so samostojni demokrati njegovi najsrdečiji nasprotniki. Da bo vsa javnost prav cenila klerikalno «nobleso», nam je treba le citirati dr. Koroščevo infamno zaključico, na katero se sklicuje «Slovenec». Dr. Korošec je po «Slovencu» podal namreč izjavo, ki se med drugim glasi takole: «Mi zamerimo radikalni stranki dvoje. Čeprav nam je iz političnih razlogov drago, da samostojni demokrati niso več na vladi, vendar je način, kako se je to zgodilo, nedostojen in nekorekten. Nelojalnost napram stranki, ki se ni v ničemer pregrešila pri zasledovanju skupnega programa korupcije in nasilja, je vredna vse obsodbe...» Zadnji del njegove izjave, ki smo ga podčrtali, kaže dovolj jasno dr. Koroščevo nobleso, včerajšnji «Slovenec», pa sploh klerikalno pojmovanje o noblesi in o lojalnosti, ko ima puzem se na dr. Korošča sklicevati in nam delati očitke. Mi od klerikalcev ne pričakujemo ne noblese in ne lojalnosti, ker vemo, da so ti pojmi zanje tuji.

+ Ni isto! «Slovenec» primerja položaj SLS s položajem SDS in pravi, da nimamo nobenega povoda očitati dr. Korošcu, da se je v svoji kratkovidni politiki vračunal, ker so bili tudi samostojni demokrati opeharjeni od radikalov. Pravi, da mora kakor v zasebnem življenju tudi v politiki veljati kot vrhovno načelo morala, a proti zavrtni prevari ne zavaruje človeka nobena še tako velika pamet in modrost. To je res, zlasti, kar se tiče trditve, da mora tudi v politiki biti vrhovno načelo morala. A ravno radi tega je velika razlika med trenutnim položajem klerikalne stranke in samostojno — demokratske stranke. Klerikalci so bili prevarani v svoji nemoralni politiki, medtem ko je bil pri samostojnih demokrati ravno nasprotni slučaj. Kajti nemoralno je bilo na strani klerikalcev, ki so sodelovali pri aktu zedinjenja dne 1. decembra 1918, da so se pozneje pridružili St. Radiću, ki tega akta ni priznaval ter je zahteval samostojno hrvatsko republikansko državo, kakor je tudi še danes nemoralno, da zamerijo, da se je odrekel republik in svobodni hrvatski državi, dasi se sami ob raznih prilikah izrekaajo za Jugoslavijo. Nemoralno je bilo, da so klerikalci hoteli z Radićevom pomočjo doseči neodvisno samostojno Slovenijo in zanjo agitirali med ljudstvom, četudi so se ob gotovih prilikah kazali velike jugoslovenske patriote, kadar je bilo v njihovo klerikalno strankarsko korist in četudi so prepričani, da bi bila «samostojna Slovenija» smrt za Slovence. Zato so bili klerikalci prevarani ob sporazumu radićevci z radikali z istim orožjem, ki so se ga sami posluževali. Nekaj drugega pa je pri samostojnih demokrati, ki so od početka pa do danes vedno odkrito zastopali eno in isto smer in ki še danes stoje na istem stališču, kakor ob prevratu 1. 1918, in bodo na njem tudi vztrajali ne glede na to, kako pojmujejo druge stranke politično moralo. Gotovo je res, da je nemoralno, ako so razbili radikalni zvezo s samostojnimi demokrati, da so pritegnili k sebi številčno močnejše radićevce, ki šele od včeraj priznavajo našo državo in nieno vidovdanskou ustavo, toda demokrati imajo vsaj to zavest, da radikali z zvezo z radićevci niso izdali načela državnega in narodnega edinstva, s pridržkom seveda, da jih radićevci ne bodo prevarili. Klerikalci so vedeli, da St. Radić ne dela prav, pa so se na podlagi svoje klerikalne morale vseeno z njimi vezali, samostojni demokrati pa se niso mogli vezati potom Narodnega bloka z nobeno drugo stranko kakor z radikalno, ki je istotako zastopala načela državnega in narodnega edinstva. Razlika je ta, da so bili klerikalci pri svojem paktriranju s St. Radićem sami politično nemoralni, medtem ko se samostojni demokrati kaj takega ne more očitati. Klerikalci so

MADAME X

vsled lastne nemoralnosti in po lastni krivdi doživeli načelni poraz, medtem ko so načela SDS o državnem in narodnem edinstvu ostala nedotaknjena.

+ Šola za monarhiste. Izjave, ki jih je objavila beograjska «Politika» pod naslovom «Geneza sporazuma», je podal St. Radić že 22. aprila v zaporu, ko se je že precej naveličal dolgočasnega sedenja in ko je v resnici prišel do prepričanja, da v Jugoslaviji ni dobro bliji protidržavni element. Če smemo verjeti St. Radiću, je bilo vse njegovo prejšnje republikanstvo, demagoško in rovarjenje proti naši državi v inozemstvu samo njegova taktika, da je lahko prišel v zapor in postal na ta način navdušen monarhist in Jugosloven. Spriču tega ni izključeno, da bo našel St. Radić obilo posnemačev in da se bodo vsi tisti, ki bodo prišli v zapor radi razkaljenja kroge in prestopkov proti zakonu o zaščiti države, izgovarjali v bodoče, da so samo radi tega zabavljali proti kralju in državi, da bi se naučili v zaporu čim bolj navdušeno klicati «Živio kralj, živele Jugoslavija» Ker bo po zatrtjevanju sporazumašev pod radićevskim režimom veljala enaka pravica za vse, bo tak izgovor menda pomagal vsem krivcem, odnosno bo najnovejša šola za monarhiste imela še mnogo dobrih uspehov.

+ Izjava ministra dr. Krajača. Zajeđničar dr. Krajač, ki z radićevci se di v vladi, je nameraval priti na današnji sestanek Hrvatske zajednice v Zagrebu obrazložiti, zakaj je ostal z radićevci. Ker pa ga zadržujejo «nujni ministrski posli», je podal dopisniku «Jutarnje lista» izjavo, s katero razlaga, da smatra HSS za reprezentativno hrvatskega naroda in so vsi radićevski poslanci odobrili sporazum, če tudi on ni hotel izneveriti sodelovanju Hrvatov pri upravljanju države. In je zato drage volje sprejel ministrski portfelj, odnosno kakor sam pravi: «stavil svoje strokovne sposobnosti v službo naroda in države». Dr. Krajač obžaluje, da tudi Trumbić, Polić in Bazala niso storili enako, ker so sami strokovnjaki...

+ Pravi smisel sporazuma. «Samouprava» trdi v članku pod tem naslovom, da sklenjeni sporazum med radikali in radićevci ni riskantno delo, ki bi zahtevalo posebne mere opreznosti, ker že sporazum sam konstatira dejstvo korenitega preokreta radićevcev in izjava iz tega preokreta logične posledice. Nadalje naglašja «Samouprava», da sklenjeni sporazum ni naperjen proti samostojnim demokratom ter pravi, da veruje, da bodo Pribežević in tovariši, ki so bili poborniki in tvorci srbsko-hrvatske koalicije, dobili po prvih dneh dela nove vlade več razumevanja za sporazumsko politiko, dasi je imela za posledico njihov trenuten izstop iz vlade. — To so pač lepe besede, ki pa so vsaj za enkrat brez podlage. Kajti, ako je preokret v Radićevi stranki iskren in ni nastal samo iz fiktivnih ozirov — in da so verolomstva St. Radića samo taktika, je očividno dokazano — potem bi Radićeva stranka ob pristanku na program in politiko Narodnega bloka ne smela imeti nobenega povoda, zahtevati izključitev samostojnih demokratov od sporazuma. Ravno to dejstvo zbuja največji dvom nad iskrenostjo Radićevega preokreta.

Po svetu

— Razdor med češkoslovaškimi komunisti. Komunistični poslanec Krejčí je naznanil parlamentarnemu predsedstvu svoj izstop iz komunističnega kluba in je prijavil vstop v klub neodvisne komunistične stranke. Krejčí je bil izvoljen na Slovaškem. Nadalje sta prestopila med neodvisne komuniste slovaška poslanca Svetlik in Kunst.

— Angleška rudarska kriza. Konferenca strokovnih organizacij v Scarboroughu je odobrila predlagano zvezo med rudarji, strojnimi, železniškimi in transportnimi delavci. Obenem se je povdarilo, da je mehanizem strokovnih organizacij preveč kompliciran, da bi mogla zveza stopiti v akcijo že v sedanjih stvkih.

— Nemški nacionalci proti Hindenburgu. Nemški nacionalci, ki so pričakovali da bo Hindenburg kot državni predsednik vladal v smislu njihove politike, so ga pričeli napadati radi zakona o valorizaciji. «Deutsches Tagblatt» piše, da so izgubili nemški nacionalci vero in upanje vanj, ker se je udal zvijačami protinarodnih sil, ki delujejo za kulisami.

— Predsednik Doumergue se je 16. t. m. udeležil velike parade vojne mornarice v Cherbourgu. Pri banketu je imel govor, v katerem je povdarjal francosko miroljubnost v zvezi s potrebo močne vojne mornarice, ki jo mora imeti Francija iz varnostnih ozirov in radi svoje obsežne obale, kakor tudi radi obsežnih kolonij.

— Popolna izpraznitev desnega renskega obrežja. Vrhovni poveljnik zaveznikov okupacijskih čet general Guillaumat je uradno sporočil, da se do konca tekočega meseca popolnoma izprazni vse desni breg Rena.

— Rusko-kitajski vojaške zveze. Te dni je odpotoval v sovjetsko Rusijo kitajski general Hau, ki je dosedaj proučeval nemško vojaško organizacijo.

— Komunistična propaganda v Nemčiji. Oblasti v Mannheimu so aretirale vse urednike tukajšnje komunistične «Arbeiter Zeitung» in zaplenile vse uredniški material.

— Papež blagoslovja bolgarskega kralja. V petek 17. t. m. je sprejel papež bolgarske svetloste romarje, ki so mu izročili tudi pozdrav svojega kralja. Papež je govoril o bolgarskih kraljih, ki so prihajali v Rim in je izročil za kralja Borisa svoj apostolski blagoslov.

Po razbitju federalističnega bloka

Popusti prosvetno rabo orglarček in gre v puščavo tam prepevat božjo slavo svoje citre vzame sabo...

(Prešeren)

Naši kraji in ljudje

Stjepan Radić in tovariši

Ko je bila imenovana vlada Narodnega bloka, je Stjepan Radić, ki se je pod Davidovičevim režimom vrnil s svoje- ga boljševiškega romanja, izginil. Po objavi zakona o zaščiti države o Božiču 1924 je bila odredjena njegova aretacija. Policija ga je dolgo zaman iskala. Opetovano se je raznesla vest, da je pobegnil v inozemstvo. Končno so varnostni organi osredotočili svojo pozornost na Prpičev palačo in došli do prepričanja, da se Radić skriva tam. Ponovne hišne preiskave pa so ostale brezuspe-

Stjepan Radić.

šne. V nedeljo 4. januarja je policija dobila pozitivne dokaze, da se Radić nahaja v tajnem prostoru Prpičeve palače, ki je v zvezi s stanovanjem njegovega zeta inž. Košutića. V ponedeljek 5. januarja je policijskim organom, ki so neopredeljeno prišli v Košutičev stan, uspelo odkriti Radićevo skrivališče. Bil je to mali nizki prostor za umivalnikom Košutičeve spalne sobe. Detektivski so po tегnili Radića za pete iz »mišje luknje« in predsednik HRSS je bil prepeljan v policijske zapore, odkoder so ga kmalu izročili sodišču.

Prišla se je obširna preiskava, ki je bila zaključena šele 11. julija. Z Radićem se je postopalo jako obzirno, užival je vse mogoče udobnosti in je mogel tudi mnogo občevati s svojo družino in s svojimi političnimi prijatelji. Preiskava je zbrala proti njemu porazni material tako s stališča zakona o zaščiti države, kakor tudi s stališča splošnega kazenskega zakona. Z abolicijo procesa je sedaj celokupno kazensko postopanje pri Radiću ustavljeno in voditelj HRSS je po 6 mesecih in 12 dneh preiskovalnega zapora izpuščen na svobodo.

Dr. Maček in tovariši so bili aretirani takoj po objavi Obznane. Sodišče je smatralo, da ni mesta preiskovalnemu zaporu ter so bili zato izpuščeni, da se branijo v svobodi. Po odredbi notranjega ministra pa je zagrebska policija dr. Mačka, I. Predavca, dr. Krnjevića in inž. Košutića dne 22. jan. internirala v policijski vojašnici v Vlački ulici. Državni pravdnik dr. Žilić je medtem vložil proti sklepu banskega stola vzklik na stol sedmorice (oddelek A za Hrvatsko in Slavonijo). In stol sedmorice je tudi načeloma rešil, da je za dejanja, katerih so bili obtoženi dr. Maček in tovariši, preiskovalni zapor obvladoten. Načelna rešitev ni bila izvršljiva za predmet, ki je bil že v toku in tudi sicer za sodnike ni obligatna. Dr. Maček in tovariši so ostali v internaciji, ker je notranji minister Maksimović smatral njihovo oddajitev od javnosti potrebno v interesu preiskave. Internacija je trajala domala šest mesecev, seveda pa se interniranci nikakor niso mogli pritoževati nad ravnanjem z njimi, ki je bilo nad vse obzirno. Interniranci so dobivali dalje dopuste in dr. Maček, ki je bolehen, se je zadnji čas nahajal stalno v svojem stanovanju.

V Kamniku

Tutti frutti in še kaj.

Vsakdo pozna Kamnik, njegovo divno bližino in daljino okolico. Bistrico, Planino, resne in vabeče. Trumoma hite izletniki iz Kamnika na oddih, na vabeče višine, da pozabijo vsakdanje težnje. Osveženi in okrepjeni se vračajo, vrisajoč, zopet v prah in zidovje. Kdor pa se mudi v mestu samem deli časa, prav rad pohiti tudi na stari grad, v Mekinje, k Sv. Primožu, na Malo in Veliko Planino, pa tja do Sedla, Brane in Planjave. Prikupljivo mesto pa nudi samo žali-bog malo očarljivega. Novo je v zadnjem času le podjetje »Eta«, tovarna Vesna, ki se lepo razvija. In trgovina g. Kramarja na Glavnem trgu. Zato pa je popolnoma zanemarljivo kopalnišče, ki je pred par leti prešlo v last usmiljenih bratov. Mesto pestrih nasadov in živahnih tujcev diči park gospodje s črnimi haljami. Vzdružujejo le skupno kopalnišče v Nevilci. Čoprav cerkev prepoveduje ženski vsak najskromnejši dekolte, pa se naši usmiljeni bratje radi skupnega kopanja nič ne skandalizirajo. Pri zaslužku pač neha pohujšanje! Nam je to sicer prav všeč, kajti mesto Kamnik klub vsej vodi, ki ga obdaja, ne premore prostora, kjer bi se človek opral brez teže, ki skrbi, da ga posestnik travnika ob vodi ne zapodi v kopalni obleki nazaj v mesto.

Kakor je tedaj izgubljeno kopalnišče, tako je vzlet vrz tudi bivši izvrstni hotel Fischer. Vgnezdilo so se vanj usmiljene sestre. Iz hotela Krištof pa so na-

pravili pobožni gospodje Borc et consortes »fižolovo skladišče.« kakor se je blagovolil izraziti zadnji hotelier g. Kumer. Tako so vsa boljša hotelska podjetja prešla v roke samaritancev. Posledice čutilmo! Letos imamo namreč do 12 letoviščarjev, dočim jih ima Kranjska Gora menda 250 do 300. Predvor je nabit poln, Bled se polni itd. Dvomimo, da bi bil ta prenos lastnine potreben v čast božjo, kajti za to je pri nas že dovolj preskrbljeno. V mestu, ki šteje okoli 3000 prebivalcev, je pet cerkev, uršulinski in frančiškanski samostan, red usmiljenih sester in bratov, družba sv. Vincencija, tretjeredniki z vlasuljami in Marijine device z zastavo. Pred prazniki zvonijo 18 zvonov nepretrgoma od pol dveh ponoči do 11. dopoldne. Menda dovolj, da nam bo pot v nebesa oglašena, kakor parket, četudi — kar radi priznamo — nismo čisto brez greha.

Naše družabno življenje je kakor življenje ene same velike familije, ki se med seboj precej slabo razume. Brigamo se za vse in vsakogar in nam je pri srcu mnogo bolj usoda naših someščanov, nego lastna. Kjer le moremo, priskočimo na pomoč z dobrim nasvetom, primernim podukom ali potrebno grajo, toda vedno le po tretji osebi, ker smo jako obzirni. Kolikor nam to delo ni v čast in slavo, pa nam je v kratak čas.

Kakih posebnih zabav tukaj nimamo. Prireditelj Jugoslovske Maticе, šolske dece, Sokola ali celo Čitalnice itd. v občini ne posejamo s posebnim zanimanjem. Sicer od časa do časa opravimo svojo narodno dolžnost in položimo svojo odkupnino na oltar domovine, vendar pa se za kako tozadevno postržovalnost ne tržemo preveč. Najbolj obiskane zabave dosedaj so bile majske šmarnice — za nas Boga prosi — in pa neki slab cirkus. Na žalost pa je obče vzelo konec. Včasih zavijemo tudi v kako gostilno in nismo baš izbirni glede na pol. pripadnost gostilničarja. Tam malo politiziramo in pozabljamo čez to in ono in če drugače ni, tudi malo pošvabčarimo. Kakor v dobrih starih časih. Heil und Sieg! Ob nedeljah po 11. maji se zberemo na trgu in če so gospodje godci mestne godbe posebno dobre volje, nam napravijo promenade koncert. Nekdaj so nas pri takih prilikah letoviščarji nekako pomilovalno po strani gledali, ker smo se jim zdeli staromodni. Sedaj pa se tega ne bojimo, kajti imamo že šimi in pa — letoviščarjev ni. Kdo ve, zakaj smo se jim zamerili? Najbrže smo prepoceni. Tolažimo se pa, da pridejo, kadar dobimo brzovlak proti Stajerski, električno v Bistrico, meščansko in srednjo šolo, električno centralo in kadar zmurnejo usmiljeni bratje v kopalnišću — v kar nam Bog pomaga.

Izboljšanje našega telefonskega prometa

Že večer smo na kratko poročali, da namerava pošto ministristvo že v do-glednem času tako razširiti telegrafsko telefonsko omrežje v naši državi, da bomo v tem oziru kmalu stopili v vrsto modernih držav.

Poleg popolne rekonstrukcije dosedanjih prog Beograd - Zagreb, se zgradi še ena črta z bakreno žico, ki bo podaljšana do Sušaka. Zgradba te proge bo gotova do konca septembra in dobi Beograd z njo direktno telefonsko zvezo s Trstom, Benetkami in Milanom. Razven tega bo ta proga opremljena z najmodernejšimi pridobitvami, tako da bo na razpolago pet do šest žic in bo konec sedanjega mučnega čakanja. Zlasti se uvede večstrujna telefonija. Ta dela prične meseca novembra in je določena zanje vsota 800.000 Din. Važen je tudi odlok o telefoniranju na velike daljave. Tozadevni prvi poskusi so bili izvršeni nedavno v Parizu na internacionalnem telefonskem in brzojavnem kongresu. Prihodnje leto bo mogoč direkten telefonski razgovor iz Beograda z vsemi prestolicami v Evropi, ker morajo v smislu sklepa pariškega kongresa vse države za medtelefonsko službo zgraditi podzemne telefonske kable. Angliji in Nemci so jih že postavili, francoski bodo v kratkem dovršeni, Švica in Avstrija jih gradita. Čehi jih postavljajo med Bratislavo in Brnom. Mažari pa so pravkar ustanovili v to svrhu posebno družbo. Naša država upa, da dobi material za te kable iz reparacij, v nasprotje nam slučajno pa se bo moralo tudi pri nas ustanoviti enako društvo za eksploatacijo, kakor na Madžarskem. V smislu sporazuma mora namreč obstajati zasebna linija Pariz - Beograd, ki jo imela zveze z vsemi kablji velikih držav. Zveze bodo torej direktne in lažje in zato nedvomno manjše tudi pristojbine.

Izmed novih linij je že v delu nova zveza Beograd - Subotica, ki bo spajala Beograd z Dunajem. Sedaj se gradi direktna zveza Sombor-Osijek, Beograd-Nov Sad, Stari Bečej - Kikinda, dalje nova zveza Zagreb - Ljubljana in direktna linija Zagreb - Split. Vse to bo gotovo do septembra. V projektu pa so tudi črte Beograd - Požarevac in od Beograda preko Obrenovca, Lajkovca,

Gor. Milanovca do Čačka. Še letos prično tudi z gradnjo še ene zveze Beograd - Sarajevo ter novih linij v Črni gor. Vse bodo imele štirimilimetrske bakrene žice. Vsa črnogorska mesta dobe telefonsko zvezo s Srbijo in Hrvatsko.

Tudi radio - promet napreduje v naši državi. Tako je bila pred par dnevi poslana neka depeša v New York ob 10. dopoldne, ob 5. popoldne pa je že prišel odgovor. Na drugo depešo, poslano ob 12.30 v Anverse je prišel odgovor že ob 16.32.

Koncertna turneja „Slovenskega kvarteta“ po Prekmurju

Prijubljeni vokalni kvartet, obstoječ iz gg. Banovca, Pečenka, Završana in Zupana je po uspelem koncertu v Rogaški Slatini in Laškem nastopil koncertno turnejo po krajih, ki so nam vse premalo znani, s katerimi nimamo nikakih močnih duševnih stikov in srčnega kontakta. V Prekmurju bi morali stalno pošiljati svoje najboljšie kulturne faktore, da zamoremo kedaj prodreti v bistvo odtujenega nam dela našega plemenca. Vzrok je vedno ozkogrudnost in slovenska žnanca. Kot bi se drug drugega stranovali. Emil Adamič je prvi pogumno prodrl v našo »polarno Slovenijo« in s svojim zborom storil prvi korak proti temu nepravemu razmerju. V teh dneh žanje »Slovenski kvartet« uspehe svojega resnega dela in štirje odlični pevci s ponosom in častjo zastopajo našo stvar v Prekmurju. Kot je iz dosedaj došlih poročil razvidno so moralni uspehi izvrstni in je naša — zlasti narodna pesem — povsod sprejeta z resničnim navdušenjem. Naj govore torej dejstva sama.

Po prisrčnem slovesu na kolodvoru so nastopili kvartetstaji prijetno vožnjo. V Ptuj se jim pridruži nekaj vrlih narodnjakov z g. Bogo Orožom, da se udeležijo nastopa v Ormožu. V lepi dvorani meščanske šole se je ob pol 9. zvečer vršil razprodani koncert. Publiku se je umela od pesmi do pesmi bolj in bolj. Izmed programskih točk so ugajale V. Mirk: »Na trgu«, Poersterjevi »Spaki« in »Razbita česa«, predvsem pa narodne. Prelovčev »Doberdob« in Maroltov »Soldaški boben« žaneta prave viharje odobravanja. Kvartet je v dobri formi, hvaljivo tehnično in intonačno preciznost, pa tudi interpretacijsko razumevanje in finese duševnega izraza posameznih pesmi.

Po večerji pri Gorkiju so na ponovne prošnje dodali še Mirkovo »Katicico« in potem spet na pot. V Ormožu sta pripravila vse potrebno za koncert gg. Zoran Rajšo in tajnik tamonjše Čitalnice, ki je dala okrilje. Izmed kvartetovih prijateljev je zlasti imenovit vilo pomočnik gđ. Serajnikovo.

V ponedeljek popoldne ob krasnem in millem obneblju so odpotovali od Lendave kjer jih je pričakoval ravnatelj meščanske šole g. Gorišek. Kraj je tipično madžarsko enofin. Dolgo, vaško. Naše je menda le uradništvo, oblasti, garnizija in okolica. Močno se čuti nemščina. Pri postrežbi vedno običajni: »Bitte schön, wünschen die Härren.« Koncert se je pričel v hotelu »Krona« pri prvotno slabih avspicijah. Šele po 9. uri zvečer se je zamogel pred precej razprodano dvorano vršiti. Prišlo je vse, kar se more šteti h koncertni publiku razen nekaj mladenčev. oncert je posetilo kakih 80 ljudi, kar je za Lendavo baje mnogo. Temperament publiku je seveda ognjen in raste skoro do ekstaze. Ker se je moral kvartet čuvati pred utrujenostjo, so le malo dodali. Navrgli so Adamičevega »Vasovalca«, Utis, ki jih pevec dobivajo o Prekmurju so oni, ki jih ima človek od zapuščenega, kulturno neponešana ozemlja. Razven intelligenca, žal ni onega prepotrebnege zanimanja za koncertno petje. Skušali so ustanoviti svoj pevski zbor, a potkusni se niso obnesli. V jutro je peljal priazen komisar lendavskega poglavarstva kvartet na interesantni hriček Sv. Trojstva, ki ima baje tako izredno ilovnatno zemljo in obneblje, da organizirane stvari ne strohne. V kapelci na vrhu je truplo znanega generala Hadika, ki je padel tod v bojih v 17. stoletju. Truplo se nahaja v navadni stekleni krsti, dostopni zraku, a ohranjeno kakor mumija — nehal-zamirano. Baje so vsi mrtvaki v zemlji nestrobnjeni. Poleg raznih narodnosti se dotikajo tu tudi tri glavne konfesije, katoliška, protestantska in židovska. Pokopališča teh ver so v rebrti tega hriba ker so v dolini poplave. S hriba je lep razgled na ljubotomerske gorice, griči so polni lepih vrtogradov in čednih vinčarij z osnaženimi ter slikovitimi hišicami. Dober streljaj proti severovzhodu že teče madžarska meja. Ob 10. se je odpeljal kvartet v Čakovce. Je to lepo trgovsko mesto in ima v sebi precej sinov izraelskih. Utis madžarski. Ko odpravi vrta pevstva četverica tudi ta ekspozicijski kraj ob meji, nastopi pot po naših krajih in najprvo obišče Ljutomer, Mursko Soboto in Radgono. Kvartet potuje naglo brez oddiha. Dosedajni koncerti (izven Ormoža) so imegovati bolj propagandni in moralno pomembni. Tamkajšnje ljudstvo še ne ve prav ceniti pomena naših kulturnih edinic. Zato je potovanje »Slovenskega kvarteta« važen čin, v največji meri idealno žrtvovanje in nesebično pojantiranje po krajih, ki so le geografsko naši. Nastope kvarteta, ki je danes brezdvomno naš jugoslovenski reprezentančni faktor v svojih stroki, mora vsa javnost z največjim zadoščenjem pozdravljati. Potovalci so v vrljem razpoloženju, strogi disciplini in nezlomljivi volji dognati svojo pot uspešno do konca. Ko dobimo nadaljna poročila in glasove iz obiskanih krajev pridobimo sklepne utise.

Inozemski zdravniki o naših zdravstvenih prilikah

Znano je, da se je pred kratkim mudila v naši državi skupina inozemskih zdravnikov, ki so bili poslani od Lige narodov, da preučijo naše sanitetne prilike in da se upoznajo z delom in organizacijo sanitetnih ustanov v naši državi. Zdravniki so prepotovali vse pokrajine naše države in so se lahko pričali, da niti najmanjši kotiček naše države ni brez zdravniškega nadzorstva. Poslednja etapa njihovega potovanja je bila Ljubljana, kjer so imeli svoj sestanek, na katerem so poročali o svojih vtisih o potovanju v naši državi.

Ti referati so bili sicer polni hvala, a vendar za zunanji zdravstveni svet še ne velikega pomena. Zato je celokupna naša javnost z velikim zanimanjem pričakovala generalnega zborovanja, ki se je vršilo od dne 6. do 10. t. m. v Zenevi, kjer so imeli zdravniki Lige narodov svoje sklepne konference. Tu so ponovno razpravljali o svojem delu in definitivno redigirali svoja poročila. Na teh konferencah je imel vsak izmed 18 zdravnikov, ki so se mudili v naši državi, obširno predavanje o temi, katero si je sam izbral, in se je nanašala na naše zdravstvene prilike. Glavne teme, ki so se obravnavale na konferenci, so bile: O organizaciji zdravniške službe v naši državi, organizacija za pobijanje veneričnih bolezni, pobijanju tuberkuloze in malarije, značaj in delo bakterioloških stanic, značaj šolskih poliklinik in higijenska propaganda v obče. Po vsakem referatu so se vršila daljša debata, pri kateri so zdravniki soglasno izrekli svoje veliko zažudenje, da je naša država v petih letih svojega obstoja dosegla tako velike, naravnost častne uspehe.

Konferenca se je nadalje obširno pečala tudi s problemom položaja naših privatnih zdravnikov. Zdravniki so izrekli mnenje, da naši privatni zdravniki nimajo velike bodočnosti, ker je država v svojih zavodih zagotovila velikemu delu prebivalstva brezplačno zdravljenje in zato se položaj zasebnih zdravnikov slabša, ker si pač vsakdo išče najprej pomoči v državnih zavodih.

Posvetovanju zdravnikov Lige narodov je pristopovalo veliko število novinarjev, zlasti inozemskih. Častno so bili zastopani zlasti dopisniki velikih ameriških in angleških dnevnikov. Reči moramo, da je sodbja zdravnikov za našo državo nad vse razveseljiva. Naši sanitetni politiki je bilo izrečeno veliko priznanje, ki je bilo potrjeno s stvarnimi činjenicami.

Poročila so bila po konferenci izročena Ligi narodov, ki jih bo tiskala in nato v posebnih brošurah poslala po vseh državah sveta. S tem je bila mislija zaključena in so se zdravniki zopet razšli.

MADAME X

Justifikacija dveh Rusov v Vranju

Nedaleč od železniške postaje Vranjska Banja v Srbiji je bila v četrtek izvršena justifikacija dveh zločincev, ruskih beguncev poročnika Koroljeva in kuharja Nazarenka, ki sta bila nameščena v vojaški bolnici v Vranju.

Naš list je svoječasno obširno poročal o strašnem zločinu teh dveh Rusov, ki sta meseca aprila v viharni noči udrla s silo v hišo nekega seljaka in na zverinski način umorila njega in njegovo ženo, nato pa popolnoma oplenila hišo. Vranjsko sodišče je obsodilo oba na smrt. Sodbo je potrdilo najvišje sodišče, prošnja za pomilostitev pa je bila zavrnjena. V sredo so Koroljeva in Nazarenka obvestili, da bosta naslednjega dne ustreljena.

Pred usmrtitvijo je prišlo do ginaljnih prizorov. Posebno ženske so glasno ihtele. Ko so obsojence privedli iz ječnice, jima je bilo videti utrujenost od neprepnane noči. Kljub temu pa sta bila mirna in se udala v usodo. Posebno kuhar Nazarenko, človek orjaške postave, se je držal hrabro in ponosno. Smehljaje je vstopil v avtomobil in imel oči uprte v ljudstvo. Ko se je pojavil poročnik Koroljev, mlad in nežen človek, ki je že na razpravi vzbudil pomilovanje domačinov, je prihitela k njemu obokana starka in ga prekrizala. Iskreno sočutje ga je silno dirnilo. Poljubil je starko na usta in roko in oči so mu obile solze. Nazarenko je činično opazoval ta prizor in se smejal dalje. Čim je tudi Koroljev vstopil v avtomobil, je zaklical obrnen proti množici: »Oprostite bratje!« — »Neka ti Bog oprostilo, so odgovorile ženske, glasno ihtle.

Naravnost mučen pa je bil prizor, ki se je odigral na potu na morišče. Avtomobil je polagoma krenil proti periferiji mesta. Kar skoči pred avto z gostim pajčolanom zakrita ženska, objame Koroljeva in ga prične jokaje poljubljati. Avtomobil se je ustavil, nakar so orožniki s silo ločili žensko od obsojence. Ženska se je zgrudila nezavestna na tla. Bila je žena poročnika Koroljeva. Ta prizor je dirnil tudi Nazarenka, ki se je nedoma prenehel smejati, se obrnil k ljudstvu in vzkliknil: »Oprostite tudi meni grešniku!« Ko je avtomobil drevil v smeri proti strelišču, je narod nepremično zrl za njim. Ženska so jokale, starka, ki je poprej prekrizala Koroljeva, pa je klečala na ulici in molila, naj Bog reši dušo nesrečnika.

Po prihodu na strelišče so oba privezali h kolom, ki so bili postavljeni v svečo izkopano jamo. Pristopil je svečenik, ju izpovedal in vprašal za poslednjo željo. »Naj mi oprostite Sibi zločin, ki sem ga izvršil, na bom lažje spal v grobu,« je rekel Koroljev. — »Enaka je moja želja,« je pripomnil kuhar. Ko je duhovnik sporočil množici poslednjo željo obsojencev, so se začeli klicati: »Odpuščamo vam, umrite v miru!« Samo neki starec je s sonornim glasom zakričal: »Nikdar pa vama ne odpustim jaz, ker sta zlikovala! Bil je to brat seljaka, ki sta ga Koroljev in Nazarenko zaklala. Obema so nato povežali oči, zadenclo je povelje: »Pa! li!« in obsojence sta se zgrudila. Kuhar je

MIA MAY (znana iz filmov »Pariška grofica« in »Tragedija ljubavi«)

igra od danes 19. julija dalje

v njenem najlepšem filmu

„Baroničina ljubavna pisma“

LJUBLJANSKI DVOR

Kino

Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 6., 8. in 9. — Ob nedeljah ob 11., 3., 5, 6, 8. in 9. uri.

bil takoj mrtev, poročnik Koroljev pa je drhtel v agoniji. Na povelje oficirja je bila oddana vsled tega še ena salva, nakar je izdihnil tudi Koroljev in je bilo s tem za-dočeno pravici.

Samomor mlade uslužbenke

Ljubljana, 18. julija. Čudna so večasi potta mladih ljudi, prečudne njih usode, ki jim že v zgodnjih letih zagrenijo obstanek na tem božjem svetu. Marsikatero tako mlado bitje, navezano od prve mladosti na tuji kruh, vzdrži borbo z življenjem in se utrdi v volji in odvačnosti — a žal, še mnogo več jih je, ki klonijo duhom in obupajo nad seboj.

Ljubljana je danes doživela tak tragičen finale mlade devojke, ki je sama samcata končala svoje življenje s strupom. Terezija Gajšekova, rodom iz Skofje vasi pri Celju, stara 23 let, je prišla pred nekaj meseci v ljubljansko kavarno Emono v službo kot raznašalka peciva. Tovarišice so kmalu po njenem vstopu v službo začele na njej opaziti čudno pobitost in depirmiranost, ki sicer ni lastna dekletom v tako brhkih letih. A Rezika je nato sama čisto potožila, da je na svetu sama in da nima nikogar, ki bi mu zaupala svoje skrito gorje. Namreč ono veliko gorje, ki ga prebridko občuti vsak, kdor nima doma, kdor ni nikjer sam svoj gospod... Ponovno se je Rezika tudi izrazila, da si komaj želi smrti in počitka v jami.

Sveveda govorjenja mladega dekleta nikdo ni jemal resno. Medtem je Gajškova v sebi dobojevala notranji boj in večeraj sklenila, da si konča življenje. Stopila je po mestnih ulicah, ki so obupanemu človeku tako odurne in nepri-jazne, ter končno zavila v neko drogerijo, kjer so nič hudega sluteč ustregli njeni želji in ji napolnili stekleničko z lizolom. S trdnim sklepom, da se ponoči preseli na oni svet, je Rezika vendar še zvečer kakor navadno stregla v šumni kavarni. Ko pa je prišla policijska ura, se je Rezika naglo podala spat. In danes ob 4. zjutraj, ko se je zunaj belil novi dan, so njene tovarišice zaslišale v Rezikini spalni sobi težko stokanje. Odprle so vrata. Iz steklenice, ležeče neke v kotu, je udarjal duh po lizolu. Rezika pa je onesveščena in vzdihujoča slonelna ob postelji. Poklicali so policijskega zdravnika dr. Avramoviča, ki je odredil takojšnjo prevedbo v bolnico. Ukrep se je izvršil naglo, a vendar prepozno in tudi brez-uspešno. Revica je čez četr ure izdihnila v strahovitih bolečinah. A zdaj ima prired življenjem in njegovimi tegobami. Naj ji bo lahak počitek v jami, edinem in večnem domovanju.

Afera bivšega predsednika invalidskega udruženja

Deloma tudi naši javnosti znana afera v Udrženju vojnih invalidov, je te dni postala zopet aktualna. Na prvostopnem somišču v Beogradu je bila vložena tožba proti bivšemu predsedniku Udrženja vojnih invalidov, majorju-invalidu Miodragu Stefanoviću in gospej Jovanki Stojanović, ki je bila nekaj časa zaposlena v Udrženju kot načelnica oddelka za prodajo srečk državne razredne loterije. Kot zasebna udeleženca nastopata v procesu Udrženje vojnih invalidov in glavna kontrola.

Udrženje vojnih invalidov je že leta 1922, obtožilo svojega bivšega predsednika, da je s svojim poslovanjem oškodoval Udrženje za veliko vsoto 656.000 Din. Preiskavo je izprva vodilo mestno sodišče v Beogradu, a jo je pozneje ustavilo. Proti odloku sodišča se je pritožila nova uprava Udrženja na prvostopno sodišče, ki je pred tremi meseci izdalo odlok, da se preiskava obnovi. Te dni je bila zaključena in vložena proti Stefanoviću tožba radi več kaznivih dejanj.

Iz obtožnice je razvidno, da je major Stefanović prejel dne 25. julija 1920 od uprave fondov vložno knjižnico z vsoto 200.000 Din, s katero je samostalno razpolagal do 31. avgusta, dasi je bila njegova dolžnost, da jo takoj preda Udrženju. Vsote 5773 Din, ki jo je prejel iz Kruševca, ni vknjižil cele tri mesece, a celih sedem mesecev je imel pri sebi še drug znesek 20.000 Din, dasi je dobro vedel, da je treba denar takoj vložiti v banko.

Obtožnica nadalje navaja, da si je Stefanović prvožil pribitek 11.627 Din, ki je bil ugotovljen iz blagajniških knjig in da je s tem denarjem razpolagal več mesecev. Pred anketo bivši predsednik ni mogel upravičiti tudi primanjkljaja velike množice dopisnic v vrednosti 56.625 Din. Nadalje je glasom obtožnice oškodoval Udrženje s prodajo srečk držav-

Proti odebelosti

deluje s kolosalnim uspehom samo „Vilfanov čaj“. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. Proizvajala: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, ulica 204.

Izgotovljene obleke
O. Bernatović
Ljubljana
— — — Mestni trg

Darujmo za sokolski Tabor!

ne loterije za znesek 36.706 Din, pri nakupovanju krompirja pa za 20.000 Din. Po njegovi nemarnosti je tudi ostalo neiztirjanih 48.876 Din naročnine za časovis «Vojni invalidi».

Proti gospej Stojanović je vložena tožba radi tega, ker je poverila znesek 3147 Din, ki ga je prejela na razprodajanje omenjenih srečk.

Udruženje vojnih invalidov je zbralo veliko dokazov za krivdo svojega bivšega predsednika in zato upravičeno upa, da začne majorja Stefanovića zaslužena kazen.

Elementarna katastrofa nad Zaprešičem in okolico

V petek popoldne so zagrnili Hrvatsko Zagorje nenadoma silno temni oblaki. Vse je bežalo s polja in iskalo zatočišča. V trenutku je nastala strašna nevihta, ki je razmetala seno in kopice, porušila ograje in sploh vse, kar ji je bilo na poti. Kmalu se je utrgal še oblak. Hudourniki so drveli z velikansko naglico, uničili in poplaviili polje in livade, noseč s seboj pokošeno seno in žito. Zdelo se je, kakor da se luče krvavi znoj kmetijskih rok pretvoriti v prah in da bo vse Zagorje potisnjeno v največjo bedo. Vihar pa je k sreči divjal samo v eni smeri. V Bistri, kjer so lapornata tla, so bili vinogradi enostavno odplavljeni. Ceste od Zaprešiča do Brdovca so bile v trenutku neprehodne, ker so bile zasu te senom, snopi in trtami. Koruzna polja je vihar tako oklestil, da sploh ni bilo mogoče spoznati, da so ljudje kedaj tam sejali. Vihar pa ni uničil samo vinogradov, temveč je po nekaterih vaseh napravil veliko škodo tudi na stanovanjskih in gospodarskih hišah. Strele so udarjale skoro tri ure. Vihar je lomil hraste in jelke, v Novih dvorih je strela udarila tudi v kapelo, kjer se nahaja grobnica bana Jelčića. Na paši je bilo pobite mnogo živine. V Brdovcu je vihar izruval celo vrsto brzojavnih drog in ima občutno škodo tudi poštni erar. Zalosten je pogled na okolico Stubice. Travniki in polja so pokrita z blatom, česar ni uničil vihar, pa so opustošili hudourniki, ki so se razlili naokrog. Škoda se ceni na več milijonov dinarjev.

Dan nesreč

Mala vasica Mol pri Novem Sadu je imel v petek nenavadno nesrečen dan, kakršnega ljudje ne pomnijo že desetletja. Nesreče so se pričele že rano zjutraj. Enajstletni Andrej Laszlo je našel pri igranju ročno granato. Radi nepredvidnega ravnanja z njo mu je eksplodirala in nesrečnega dečka popolnoma raztrgala. Nekaj ur kasneje so potegnili iz valov Tise najlepšo deklico vasi. Ester Santo. Radi nesrečne ljubezni si je hotela vzeti življenje, a so jo še pravočasno rešili. Vendar pa je malo upanja, da bi okrevala. Na drugem koncu vasi so se splašili nekemu kmetu konji. Njegova žena je padla z voza in prišla pod noge konjem, ki so jo ubili. 14letni vajenec Branko Hirić je padel iz čolna v Tiso in kmalu izginil v valovih. Najbolj grozno pa je bilo dejanje kmeta Ivana Horvata, ki je umoril lastno mater. Horvat je pred nekaj dnevi zblaznel in je bil interniran na policiji. Hoteli so ga odpustiti v blaznico, vendar pa so čakali, da se o tem izjavi še njegova mati. V četrtek pa se je Horvatu posrečilo pobegniti iz zapore. Vrnil se je takoj domov in našel v svoji sobi svojo mater. Ne da bi znil besedo, se je vrgel nanjo in jo zadavil. Stevilni nesrečni dogodki in to v enem dnevu, so seveda prebivalstvo silno vznemirili. Res nesrečni petek!

Državni pravdnik kot občinski zdravnik in vlomilec

V subotički javnosti je vzbudila te dni veliko pozornost vest, da je državno pravdnikstvo dvignilo proti bivšemu subotičskemu državnemu pravdniku, dr. Branku Iliću radi več afer obtožbo. Med drugim se je leta 1921. pod imenom dr. Ilić izdal za sodnika v Subotici in izval bil od nekega mlinarja in dveh seljakov po 10.000 Din s pretezo, da bo zato spustil iz zapore njihove sorodnike. Dobil je v resnici od vsakega na račun po 5000 Din. Ko pa je kasneje zahteval še ostanek, ne da bi držal svojo obljubo in aretiranec izpustil, se je zdel ljudem stvar sumljiva in so dr. «Ilića» ovdčili.

Drugi delikt, radi katerega je dr. Milić obdolžen, je sledeči: Koncem leta 1920. se je dr. Milić pod imenom Ilić izdal v Subotici za zdravnika, ne da bi imel za to najmanjšo kvalifikacijo. Posrečilo se mu je celo, da je bil v lasti Katji pri Novem Sadu več kot eno leto za občinskega zdravnika. Dne 21. januarja je izdalo subotičsko sodišče proti dozdnevemu dr. Iliću tiraličo, vendar pa pustolovca niso mogli izslediti. Nikdo ni namreč takrat niti najmanj slutil, da je dr. Ilić identičen s subotičskim državnim pravdnikom dr. Milićem.

Sele nekaj mesecev kasneje je prišla zadeva čisto slučajno na dan in je bila ugotovljena. Identiteta pustolovca. Preiskovalni sodnik je pred kratkim zaslišal «državnega pravdnika», proti kateremu je sedaj dvignjena že obtožba, to da dr. Milić tajni vse goljufije in priznava le to, da je nad eno leto fungiral kot občinski zdravnik v Katji. Višji državni pravdnik v Novem Sadu ga je seveda takoj suspendiral in odredil proti njemu kazensko preganjanje. Dr. Miliću pa se je na dosedaj še nepojasnen način posrečilo uiti in tako se je zgodilo, da je subotičsko državno pravdnikstvo izdalo sedaj proti njemu tiraličo. Pri hišni preiskavi so našli v dr. Milićevem sta

novanju načrte subotičkih, novosadskih in osijeških hiš, kjer je nameraval izvršiti vlome. O tem pričča tudi številno vilo milsko orodje, katero so našli pri njem.

Ogenj, ki ne ugasne

Ljubljana, 18. julija.

Ne vo se pravzaprav, kako je prišlo do vsega tega, bojda pa se je začelo tako, da je stala gospa Agata okoli prvega pred gosparjem precej v zadregi in ji je on po daljšem pogovoru dejal z nekako nežnim glasom, da bo odšel vedno sam prihajal k njej po potrdilo o plačani najemnin. Ovirala ga pri tem poslu sicer ni nobena ura, vendar radi lepšega ni hotel, da bi za njegovo sitnost znal vsakdo in je to najraje opravljal ponoči. Pri tem pa ni delal hrusča in truša in zato je plašil nehotе svoje najemnike.

V hiši je nastala nakrat govorica, da straši. Skrivnostna lučka je plesala po stopnicah za lučjo se je čulo strahotno hropenje kakor stokanje vjete duše. Fantazija hišnih prebivalcev je bila vsa razvnetá in jim je silila v možgane vsemogoče pošasti. Od polnoči naprej skoro ni nikdo več spal mirno. Včasih je kdo prisluškoval pri vratih stanovanja ali gledal skozi ključavnico. Opazil pa je samo migotajočo luč in čul stokanje in sikanje, kakor piščurje, če brije skozi kozolec in se odbija od oglov vaskih bajt. Takrat ko so preživljali za vratni ljudje največjo grozo, je sopal po stopnicah gospod Matevž visoko gori pod streho, kjer stanuje gospa Agata. Ona je stale takrat že običajno za priprtimi vrati in pazila na lučko, ki jo je metala mala električna žepna svetiljka. Za to lučjo se je nato vedno kmalu pokazal gospod Matevž, oblečen v fantastično nočno haljo, sicer pa blaženega obraza. »Ali jih panam«, je dejal večkrat, nato pa ponavadi gorko pritiskal gospo Agato na svoje široke prsi.

Včeraj pa se je «pananje» nakrat nehalo in sicer na dokaj tragičen način. Gospod Matevž je bil zunaj v družbi in je popolnoma pozabil, da je baterija njegove male svetiljke že popolnoma izčrpana. Zvečer, ko se je vrnil domov, se je nakrat zopet spomnil, da ima pri gospej Agati nekaj izterjati. Ker svetiljka ni veljala več, si je pomagal topot z vžigalicami. Roka se mu je nekoliko tresla in ko je prižgal poleg Agatinih vrat zadnjo vžgalico, mu je roka omahnila in Matevž je zakričal. Bolj pomurni hišni stanovanjci so šli pogledat kaj se godi. Nudil se jim je vražji prizor. Strah v koži hudega Matevža je otepal, kar se je da' naokrog in kričal na pomoč. Izgledalo je, da postane živa baklja. Ko so prišli do njega z vodo in drugimi pripomočki, se je obrnil od preplašene gospe Agate in vzdihnil resignirano: «Saj ne pogasite...! Tako takoj so se oglašili ponižni hišni stanovanjci kakor v koro: «Hm, ljubezni ne — ampak ogenj, ogenj pa želi!» Pa so uganili...

Menihi stavkajo

V lepem Sremu je polno samostanov, kakor v Sloveniji. Nič manj jih ni, kakor 16 in eden je bogatejši od drugega. Najbogatejši pa je nedvomno samostan v Grgeteku. V vseh samostanih je seveda staro udobno samostansko življenje, brezskrbno in brezbrizno. Božje kapljice ne dobiš nikjer tako izvrstne, kakor tamkaj. Čeprav ne vlada več tako razlošje in izobilje, kakor nekdanj — kaiti agrarna reforma ni prizanesla niti sremskim samostanom — vendar pa dobiš tamkaj vsega, česar ti poželj srce.

Marsikateri prior pa je pričel v zadnjem času nekoliko skopariti, kar seveda menihom ni prav po volji. Saj so že tako dovolj občutili duh novega časa, doli reformacije. In vsem tem nadlogam naj bi se sedaj pridružila še slaba hrana?

Prior samostana v Grgeteku, najbogatejšega in najlepšega izmed 16 samostanov na Fruški gori, je pričel varčevati pri mesu, vinu in kruhu. Počasi, toda sigurno je zavzemalo varčevanje vedno večji obseg, dokler ni končno pričel zalagati svoje redovne brate celo s pokvarjenimi stvarmi. Tu je bil ogenj v strelhi. Pobožni menihi so vložili takoj pritožbo na oblast. Oblasti so izvršile v resnici te dni preiskavo, ki je dognala, da je prior dejanski hranil svoje redovne brate s pokvarjenimi jedili. V samostanski kleti so našli okoli 50 črvihih gnjati in 10 sodov žaltave masti. Upor menihov je priorja sicer silno razkačal, vendar pa jim ni mogel do živga. Videč, da ni drugega izhoda, jim je obljubil takojšnje izboljšanje hrane. Toda menihi nočejo odnehati in zahtevajo takojšnjo premostitev priorja. V nasprotnem slučaju groze, da odlože meniške halje in se povrnejo v zapeljivi svet.

Človek s tremi imeni

Koncem meseca maja je prišel na našo poslaništvo v Bukarešti eleganten človek in prosil, da se mu izda vizum za potovanje v našo državo. Izjavil je, da se piše Borivoje Petrović in da biva v Skoplju, kjer ima veliko mesarijo. Za časa razgovora z nekim uradnikom poslaništva pa je možakar na spreten način ukradel z mize važne dokumente nekega našega državljana, med katerimi se je nahajalo tudi 10.000 lejev. Tativno je uradnik zapazil šele po Petrovićevem odhodu. Vsa prizadevanja, da se v Bukarešti izsledi storilec, so ostala brezuspešna. Za storilec je bila tudi izdana tiraliča s podatki, s katerimi je razpolagalo poslaništvo.

Dne 9. t. m. pa je sprevodnik v vlak, ki vozi proti Veliki Kikindi, naletel na nekega potnika, ki je bil brez voznega listka in tudi brez denarja. Sprevodnik je zadevo takoj prijavil policijskemu komisarijatu, a zadržani potnik je izjavil, da se piše Stanko Giorgjević in da je doma iz Skoplja, kjer živi tudi njegova družina. Ostal je slučajno brez

denarja, a bo že doma vse poravnal. Ker je obstajal sum, da je potnik onj neprijeten gost bukreškega poslaništva, so ga oblasti odpravile v Skoplje, kjer je končno priznal tatvino dokumentov.

Na policijskem uradu v Skoplju je aretiranec izjavil, da se zove Aleksander Kantacijević in da je doma v Ohridu. Izpovedal je, da je bil radi neke tatvine že obsojen na 6 let ječe in da je prestal kazen v Požarevcu. Pozneje je odšel k vojakom, nato pa pobegnil prelo meje v Rumunijo in bival 8 let v Bukarešti. Preiskava se sedaj še nadaljuje.

MADAME X

Tovariši iz svetovne vojne

Ko smo vas lani vprašali na I. našem sestanku ali se hočete prihodnje leto zopet zbrati skupaj iz krvavih poljan, je zagrmelo kot en sam orkan iz vaših grl: da, hočemo. In ko smo zaklicali: Kje? je gromko donelo spet in spet: na Brezjah, na Brezjah.

Podpisani od vas izvoljeni odbor, tolmač te Vaše energične volje, je prepričan, da boste prav vsi držali dano besedo in v bratski slogi in ljubezni se spet zbrali letos 30. avgusta pri Marijinem svetišču.

Naš poziv danes ne velja toliko vam, dragi možje iz ljudstva kolikor naši inteligenci, ki je tudi krvavela po raznih moriščih Evrope.

Njej doni naš rog miru in bratstva: pridružite se bivši častniki našim možem zažarelih lic iz njiv, senožen in tovarni: skupno z njimi ste stali v vrstah groze in trpljenja skupno z njimi sedaj pokramlajte in spomnite se padlih naših bratov. Besen zmag politike bodi tisti dan docela izobčen iz naših vrst, blažen smehljaj ljubezni in bratstva naj zaigra na naših obrazih.

Polovična vožnja je dovoljena pod običajnimi pogoji vsem udeležencem tega shoda in obnega zboru Z. S. V. in sicer od 29. do 31. avgusta.

Tovariši! Zaupniki na mejah naj se sporazume in sami organizirajo ter kmalu zaprosijo posebne vlake pri direkciji državnih železnic v Ljubljani.

Obenem opozarjamo vse zaupnike Zveze, ki so se doslej prijavili in prosimo naj se še prijavijo drugi, da ni treba ponovnega dovoljenja od vsakega županstva za posamezne pokrajine in krajevne odbore Z. S. V., ker naša Zveza je odobrena za celo Slovenijo brez pridržka in torej lahko povsod razširja svoj delokrog.

Slavnost na Brezjah se bo pričela točno ob pol 10. v nedeljo, dne 30. avgusta z odkritjem naše zahvalne spominske plošče. Natančen program sestanka in obnega zboru se pravočasno objavimo. Za enkrat prosimo vse tovariše pevce, naj se dobro izvežbajo in prineso s seboj tele pesmi, ki se bodo pele na Brezjah: 1.) Ti o Marija, 2.) Blagor mu, 3.) Vigred se povrne, 4.) Oj ta soldaški boben, harmoniziran po Maroltu (partituro dobiš proti mali odškodnini v pisarni Z. S. V., Miklošičeva cesta 7, a) 5.) Oj Doberdob. Drugo potrebno se pravočasno objavimo.

Tovariši! Pripravite se in sklenite: ob vsakem vremenu na Brezje! Velečislane naše žene in gospe prosimo lepo, naj vsaj ta dan prepuste samo možem! — Odbor Z. S. V. v Ljubljani.

Naša mala letovišča

Puščav... na Pohorju

Dvajset minut od železniške postaje Sv. Lovrenca na Pohorju je krasno letovišče, ležeče v divje romantičnem kraju ob divno smečnem hudourniku Radolna. Puščava je radi sijajnih izprehodov po smrečnih gozdovih, millega in zdravega podnebja, tiho in lepih izhodnih izletov na Klopni vrh, k Ruski in Mariborski koči, zelo priporočljiva po sebnost za slabokrvne, živčno bolne in rekonescentne.

V poletnih mesecih do pozne jeseni mrgoli — posebno ob nedeljah in praznikih — vse polno izletnikov in turistov iz Maribora. Kraj je tudi znamenit radi krasne romarske cerkve, katero obišče ob Marijinih praznikih polno romarjev.

V popolnoma prenovljeni vili restavracije Kores, ki leži vstran od prometne ceste v lepem gaju, visoko tik nad hudournikom Radolno z lepim razgledom, se nahaja osem krasnih, solčnih, z vsem komfortom opremljenih sob. Vsaka ima po dve postelji, kar je posebno primerno za družine. Hrana je izvrstna, obilna in ceno, posebno radi tega, ker se nahaja v hiši mesnica vedno s svežim mesom. Stanovanje in hrana stane 40 do 60 Din dnevno za osebo.

Za natančnejše podatke in pojasnila se je obrniti na gostilničarico Amalijo Kores, Puščava, p. Sv. Lovrenca na Pohorju.

Slatina Radenci

Ob vznožju Slov. Goric, tolikanj že opisanih in opevanih, v okolici, ki jo označujejo poznavalci in ljubitelji narave za eno najlepših naše domovine, tam, kjer se stikajo tri države: Jugoslavija, Madžarska in Avstrija, leži v idiličnem kraju zdravilišče Slatina Radenci, čegar zdravilna voda že od nekdaj slovi vsled svojih bogatih rudniških snovi.

Slatina Radenci ni morda kako razkošno modno kopališče s stalnim orkestrom in drugimi bučnimi prireditvami, ampak je ugodno zatočišče za vse one, ki si žele miru in pomirjenja svojih živcev. S tem pa ni rešeno, da bi bilo to kopališče oziroma zdravilišče odrezano od vsega sveta, ampak je tudi za zabavo zadostno poskrbljeno: radi glaslovir, biljard, knjižnica, rusko kegljišče, tenis, ribolov, društvene igre, tu pa tam kak koncert ali gledališka predstava nudijo tudi bolj razvajenim gostom zadosti spremembe, osebno pa pridejo na svoj račun ljubitelji

narave, katerim se nudijo nešteti užitekopolni izleti v bližino in daljno okolico.

Podnebje je blago in umerjeno ter bolnikom posebno prijačo. Odraže je čisto, gozdnoosveže in povsem brezprašno.

Dasi je zdravilišče urejeno najmodernejše, je vendar v primeri z drugimi, modnimi eno izmed najcenejših. Sezona traja od 1. junija do 15. septembra in je treba pri tem ločiti predsezono (od 1. 6. do 30. 6.) glavno (od 1. 7. do 20. 8.) in posezono od 20. 8. do 15. 9., ker se v pred- in posezoni znižajo cene za sobe za 40 %. Soba z eno posteljo stane dnevno od 15—30 Din., z dvema posteljama pa od 23—65 Din. Hrana, za katero je v restavraciji kar najbolje preskrbljeno, pride dnevno na 40—60 Din. Cene za mineralne in parne kopelji se gibljejo med 10 in 18 Din, ogličnokisle kopelji pa so po 25 Din. Zdraviliščna taksa znaša dnevno 5 Din za osebo.

V Slatino Radence vodi sedaj dve železniški progi: ena čez Maribor, Spilje in Radgono (v tem slučaju zahtevajo oblasti radi prekočenja avstrijske meje kako legitimacijo oziroma za inozemce potni list, druga pa čez Pragersko, Ormož in Ljutomer.

Sport

Dunajski Amateurji v Beogradu

Beograd, 18. julija, p. Nogometno moštvo Amateurjev z Dunaja gostuje te dni v Beogradu. Danes je igralo z BSK, jutri pa bo z državnim prvacom Jugoslavijo. Današnji tekmi je prisostvovalo okrog 2000 ljudi. Dunajčani so pokazali res prvostavno igranje in so zmagali s 5 : 1, polčas 1 : 1. Z ogromno napetostjo pričakuje vsa sportna javnost jutrišnji tekmo.

Plavanje skozi Pariz

Poltretjo uro v mrzli vodi.

Poročali smo že o letošnjem poteku vsakoletne plavalne tekme skozi Pariz. Zmagal je v času 2:38:14 Italijan Bacigalupo; večina ostalih tekmovalcev je med tekmo izstopila, ker je bila voda vsled trajno neugodnega vremena nenormalno mrzla. Tem bolj oduševljeno je zato pozdravljala desetstotogolna množica Bacigalupo in ostalih 7 tekmovalcev, ki so prispeli na cilj.

Našo današnjo sliko je posnel fotograf, ski reporter pariškega «Matina», ko zmagoviti Bacigalupo ravno zapušča mrzlo vodo Seine.

Ženska olimpijada v Bruslju

Ženska mednarodna sportna federacija je že določila program II. ženske olimpijade, ki se vrši v Bruslju (Belgija) dne 14., 15. in 16. avgusta 1926.

Program je sledeči:

14. avgusta: Prva tekma basket balla, hazena.

15. avgusta: tek 100 yardov, tek z zaprekami na 100 yardov, tek 1000 m, skok v daljavo z zaletom, met krogla, skok v daljavo brez zaleta. Druga tekma v lasketballu, dve hazenski tekmi.

16. avgusta: Tek 60 m, tek 250 m, skok v višino z zaletom, met kopja 800 g, met diska, stafeta 440 yardov. Zadnja tekma v metu žoge v koš (basketball); dve hazenski tekmi.

Tretja damska olimpijada se vrši v Pragi leta 1930.

Petdržavni lahkoatletski miting na Dunaju

25. in 26. t. m. se vrši na Dunaju petdržavni lahkoatletski miting, na katerem starjavši reprezentance Nemčije, Madžarske, Čehoslovaške, Avstrije in Jugoslavije. Do čim so vse države že imele svoja prvenstva, na temelju katerih so določile svoje kompletne reprezentance, se pri nas postopa po istem sistemu, kakor se je doslej redno delalo. Vršili so se izbiri podsavezni mitingi, ki ne nudijo niti od daleč onega pregleda, kakor bi ga nudil savezni izbiri miting, kjer bi se sestali najboljši atleti naše države. Ker pa tega ni bilo in je sedaj že prepozno za razpis in predpriprave zanj, ne preostaja Jugoslov. lahkoatletskemu savezu drugega, da kratkoma določi tekmovalce v našo reprezentanco. Savez nima pregleda o dejanski formi atletov v poedinih podsavezih in zgodilo se bo, da bo po večini došlo one atlete, ki so mu najbližji, t. j. zagrebške in naša reprezentanca tako ne bo nudila in predstavljala pravega stanja in moči naše lahkoatletike.

Ko nam bo znana definitivna postava naše reprezentance, bomo o njej še pravočasno spregovorili.

OBLEKE

283 kupite najceneje pri Josip Rodina, Ljubljana.

Lahkoatletski rezultati iz Budimpešte

V nedeljo se je vršil v Budimpešti lahkoatletski miting, na katerem so bili doseženi izborni rezultati, ki dajejo madžarskim sportnim krogom mnogo upanja do zmage na petdržavnem lahkoatletskem mitingu na Dunaju, ki se vrši 25. in 26. t. m.

100 m: Gerő 10.8 sek.
200 m: Rozsahegyi 22.2 sek.
400 m: Barsi 50.4 sek.
800 m: Barsi 2 min.
1500 m: Bejczy 4:13.1.
5000 m: Gross 15:27.8 (nov rekord).
200 m zapreke: Somfai 25.5 sek (nov rekord).
400 m zapreke: Somfai 57.7 sek.
Skok v dalj.: Somfai 7.16 m.
Trosek: Somfai 14.37 m.
Met krogla: Daranyi 14.20 m.
Met diska: Egri 42.88 m.
Met kopja: Szepes 58.48 m.

Pri lahkoatletskih prvenstvih v Londonu, ki se vršijo danes ob udeležbi atletov iz celega sveta, starta Somfai v skoku v dalj in troskoku, metu diska in 440 v zapreke, Egri v metu diska in krogla, Szepes v kopju.

Lahkoatletska prvenstva v Argentini

Tudi v tej državi se je začel razvijati lahkoatletski sport z urnimi koraki in letošnja prvenstva zaznamujejo za naše razmero pravečne rezultate:

100 m: Illa 11.1 sek.; 200 m: Brada 23.6 sek.; 400 m: Brada 52.2 sek.; 800 m: Dengra 2:04.6 min.; 1500 m: Suarez 4:17.4 min.; 3000 m: Guzman 9:34.4 min.; 5000 m: Rivas 16:32.4 min.; 110 m zapreke: Alba 16.2 sek.; 400 m zapreke: Alba 57.6 sek.; skok ob palci: Bertini 3.60 m; skok v dalj.: Valania 6.26 m; skok v vis.: Alanía 1.65 m; met krogla: Edvin 11.98 m; met diska: Edvin 37.52 m; met kopja: Imenez 51.98 m; met kladi: va: Romana 42.15 m; 4 × 400 m: Gymnasio v Escrima 3:33.2 sek.; 4 × 100 m: isti 44.4 sek.

Sportne prireditve v Celju. Danes gostuje v Celju S. K. Cakovec, ki igra ob 17. na Glaziji nogometno tekmo s S. K. Celjem. — Kolesarski klub Celje priredi danes cestno dirko na 45 km dolgi progi Celje-Konjice-Celje. Start in cilj sta v Gaberju pri 1 km.

Jubilej zagrebške Ilirije. Poročali smo že, da se vrše danes v Zagrebu velike sportne prireditve v splošno 15letnice obstoja tamošnje Ilirije. Pri prireditvi bodo sodelovali skoraj vsi zagrebški klubi, izvenmih Gradjanskega, ki je odpotoval na Reko. Ilirijo samo smemo po pravici imenovati ustanoviteljico sportnega gibanja v Zagrebu. Bila je med prvimi, ki je pričela smoteno gojiti razne panoge sporta. Veliko delavnost kluba dokazuje zlasti bilanca njegovega 15letnega sportnega delovanja. V teh letih je nogometno moštvo Ilirije odigralo 160 tekem, od katerih jih je dobilo 68, izgubilo 71, a neodločenih je ostalo 21 tekem. Razmerje golov znaša 299 : 366. Ilirija je igrala prijateljske tekme v vseh naših krajih in sicer v Sarajevu 4, Ljubljani 2, Mariboru 2, Osijeku 3, Novem Sadu 2, Varaždinu 3 in Brodu 2. Moštvo je odigralo tudi 5 mednarodnih tekem.

Kolesarski dirke v Zagrebu. Danes se vrše na igrišču Gradjanskega v Zagrebu velike mednarodne kolesarske dirke, pri katerih sodelujejo najboljši vozači iz Češke slovaške in Madžarske, ki so bili na VIII. olimpijadi, ter prvaki Avstrije in Italije. Tekem se udeležijo tudi nad 50 jugoslovenskih vozačev, članov 18 klubov. Med drugimi bodo tekmovali Meniga, Dukanović, Sović, Kosmatin, Solar in Hvala. Za dirke vladavda v Zagrebu veliko zanimanja. Upajamo, da bodo naši vozači tudi v borbi z odličnimi inozemskimi tekmeči dosegli prav lepe uspehe.

Hajduk ne da svojih igralcev za reprezentanco Splita. Zagrebško časopisje prinaša daljšo komentarje z ozirom na izjavo splitskega Hajduka, ki jo je leta poslal svojemu podsavezu. Izjava se glasi: «S. K. Hajduk iz Splita izjavlja, da ne da svojih igralcev v reprezentančno moštvo Splita, ki bo igralo za kraljev pokal s sarajevsko nogometno reprezentanco. Svoj korak utemeljuje s tem, da ne mara staviti svojih igralcev v nevarnost, kateri so izpostavljeni ob pristanskem sodniku, kot se jim je to dogodilo z Mazićem, ki je vodil tekmo za prvenstvo države med Hajdukom in Jugoslavijo.» Listi soglasno odklanjajo in obsojajo to izjavo kot neumestno in s sportnega stališča naravnost nedopustno.

Znani igralci dunajskega Rapida. Uridil, ki je med vsemi igralci najbolj popularen na Dunaju je izstopil iz Rapida in se prijavil za Vienne. Rapid zahteva zato od Vienne 2000 šillingov odškodnine.

Madžarski trener v Zagrebu. Neko vodilno zagrebško nogometno moštvo (Gradjanski?) se pogaja z nekim izvrstnim madžarskim nogometnim trenerjem. Novi trener bo baje v kratkem prispel v Zagreb.

Hakouh v Varšavi. Dunajska Hakouh, ki se nahaja na turneji po Poljski, je igrala v četrtek za reprezentanco Varšave in jo premagala s 4 : 0.

Ponesrečen poskus preplavanja Rokavskega preliva. Ameriška plavalna mis Harrison je poskusila v četrtek preplavati Canal la Manche od francoske strani. Zdržala je v vodi 11 ur, preplavala že dobri dve tretjini kanala, nato pa omagala in se na parnik prihodnji teden še enkrat poskusi svojo srečo.

LLAP. Seja upravnega odbora se vrši v ponedeljek 20. t. m. ob 20.30 v damski sobi kavarne Emona. Ker je dnevni red nadvse važen, se vabi vse odbornike k obilni udeležbi. — Tajnik I.

Sekcija nogometnih sodnikov (Službo). K mladinskim pokalnim tekam, ki se vrše danes na igrišču Ilirije se delegirajo za sodnike: Olimp : Slovenija g. Kemperle; Ilirija : Jadran g. Perko; Panonija : Reka g. Boštjančič; Maribor : Krakovo g. J. Smole in Hermes : Mars g. A. Smole. — Tajnik

Domače vesti

* Povratek kralja na Bled. Kralj se je sicer odpeljal iz Beograda ter dospel dne dopoldne preko Ljubljane na Bled. Od Zagreba do Lesc spremlja kralja veliki župan dr. Baltić.

* Visoki gostje na Bledu. V petek so dospeli iz Pariza na Bled kraljeva sestra princeznja Jelena ter kraljev bratranec Pavle s svojo soprogo, ki ostanejo kot kraljevi gostje dalj časa na Bledu.

* Kralj pride k otvoritvi liške železnice. Po vestih iz Beograda se kralj Aleksander udeležil svečane otvoritve nove liške železnice, ki bo Slovenijo in Hrvaško vezala s Dalmacijo. Svečana otvoritev se vrši dne 25. julija.

* Dr. Franjo Salavari. Včeraj dopoldne je umrl v Zagrebu dolgoletni kvestor in ravnatelj pisarne bivšega hrvaškega sabora dr. Franjo Salavari. Človek obsežnega pravnega znanja ter živ arhiv in shematizem vsega dela in osebe, ki so bile v zvezi s hrvaškim saborom. Salavari je bil dober Hrvat in izbojen poznavalec hrvaške parlamentarne preteklosti.

* Promocija. Na graški univerzi je bil prošel četrtek gorški rojak g. Fran Marušić promoviran za doktorja vsega zdravilstva. Čestita mu!

* Izpremembe v zagrebški policiji. Dosedanji šef zagrebške policije je imenovan za inspektorja v ministrstvu za notranja dela, dr. Cvetko Horvat iz gradskega kapetana v Subotici, dr. Stepanović za šefa tajne policije v Subotici, poveljnik zagrebške policijske straže Boško Padilović pa je dobil daljši dopust nakar bo poklican na novo mesto.

* Imenovanje v državni službi. Bivši referent ministrstva za agrarno reformo Stanek Maslić je imenovan za sreskega poglavarja pri velikem županu ljubljanske oblasti.

* Izpremembe v državni službi. Bivši komisar oddelka za socialno politiko v Ljubljani Ivan Legat je imenovan za komisarja pri velikem županu ljubljanske oblasti. Nadleže so imenovani: orožniški narednik Iv. Ritonja v St. Petru pri Mariboru za arhivskega uradnika pri srezkem glavarstvu v Slovenjgradcu; koncipist Fran Žnidaršič za komisarja pri sreskem glavarstvu v Črnomlju; davčni oficijal v Litiji Rajko Kamenšek za davčnega oficijala pri davčnem uradu Ljubljana-mesto.

* "Novinar". Ravnoar je izšla 6. številka "Novinara", glasila Jugoslovenskega Novinarskega Udruženja. Številka prinaša seznam osrednjega odbora JNU in odborov vseh sekcij vse ostale del pa je posvečen novemu tiskovnemu zakonu in borbi novinarjev za spremembo vladnega načrta, katerega prinaša dobesedno. Reprodukcijski sta tudi spomenici, ki ju je JNU izročilo parlamentu in vladi, tako da bo ta številka zanimiva tudi za širšo javnost, ne samo za novinarje.

* Nov telefonski imenik. Ministrstvo pošte in telegrafa bo v kratkem izdalo nov telefonski imenik za celo kraljevino. Ker je knjiga po celi državi močno razširjena, se v nji tudi uspešno inserira. Oglasi za ta imenik se sprejemajo po sledečih cenah: 1) V oglašnem delu na koncu knjige: cela stran, velikost 11-22 cm 400 Din, polovica strani 250 Din, četrtina 120 Din, osmina 60 Din. 2) Če hoče telef. naročnik, da se njegov naslov natisne izrazitejše (s posebnimi črkami): 100 Din. 3) Oglasi na posebnih listih, med naslovi naročnikov: cela stran 1000, polovica 600, četrtina 300 Din. 4) Oglasi nad besedilom ali pod besedilom vsake strani naročnikov ali pa na platnicah po dogovoru. Oglasi se takoj sprejemajo. Za oglase s slikami je treba priložiti ključje. Oglase, denar in event. ključje sprejemajo vse telefonske centrale in telefonski rač. oddelki direktorja pošte in telegrafa, Sv. Jakoba trg 2.

* Enoten lovski zakon za celo državo. V ministrstvu za šume in rudnike je sestavljena posebna komisija, kateri je poverjena naloga, da izdela enoten lovski zakon za celo državo.

* Italija in subvencioniranje prog. Iadranskih luki. Italijanska vlada je podeljevala dosedaj podporo samo stalnim parobrodskim progam. Glede subvencioniranja procesa imajo promet z iadranskimi lukami, ni bil izvršen dosedaj še noben sklep, tako da dosedaj subvencioniranje družbe Llovd, Tripkovich, Istrla-Trieste, kakor tudi reški družbi Adria in Costeria sploh ne vedo, pri čem so. Senatorji iz iadranskih pokrajin so ustanovili zato v Rimu poseben odbor, ki bo interveniral pri vladi, da čimprej izpolni imenovanim družbam podporo.

* Tramvajska dela v Zagrebu ogrožena. V Zagrebu postavljajo po več ulicah nove moderne tramvajske tračnice. Zadnje dni je neprestano deževal sicer prenehalo dežati, tembol pa so zato hoteli izkoristiti bližajočo se letošnje dneve. Tračnice so orisale pravčasno in bi se mogla pričeti dela s polno paro. Med tem pa je nastala nepričakovana ovira. Radi nove carske tarife so morali nadaloma dela sploh ustaviti. Uvoz tračnic po novi tarifi namreč ni več carine prost in je določena carska pristojbina 120 Din, za 100 kg. Za pošiljko 50 vagonov tračnic mora plačati zagreška tramvajska uprava nič manj kakor 600.000 Din, z dodatki celo nad 700.000 Din carine. Ker pa tramvaj noče pristati na tako okromen nepri-

čkovani izdatek, so bila nadaljna dela ustavljena in odpuščeno več kot polovico delavcev.

* Sprejem učencev in učenk v I. razred meščanskih šol. Ministrstvo prosvete je z odlokom C. H. br. 31460, z dne 15. junija odredilo, da se morejo vpisati od 1. sept. v prvi razred meščanskih šol tudi oni učenci, ki so dovršili četrti razred osnovne šole z zadostnim uspehom.

* Graški vseučiliški profesor o potresih v Brežicah. Univerzitetni profesor dr. Fr. Heritsch je posvetil v številki "Tagespote" izide danes, potresnim pojavom v Brežicah obširnejši članek, v katerem izvala med drugim, da napravljajo vesti iz Brežic, vtis, da gre le za nemočeno potresne pojave. Bilo bi popolnoma nenavadno, če bi prišlo še do močnejših potresnih sunkov. Polavi se morejo primerjati s potresom dne 29. jan. 1917. Vsled tega je zelo verjetno, da je prebivalstvo Brežic lahko mirno. Nervoznost je z ozirom na leto 1917, zelo razumljiva, vendar pa neumestna. Omemba vredno je, da bi se bilo prebivalstvo l. 1917, tudi prele pomirilo, če ne bi nek neozgovorni faktor radi širjenja vesti o močnejših sunkih vedno znova in znova razburjal ljudi.

* Zopetni potres. V petek 17. t. m. sta seismografa v zavodu za meteorologijo in geodimamiko v Ljubljani zopet zaznamovala potres in sicer ob 15 uri 41 minut in 13 sek. v daljavi 80 km od Ljubljane. Epicenter so zopet Brežice. Prosimo ponovno vse one, ki začetju katerikoli potresa, da to javijo omenjenemu zavodu. Dopolnjevanje je poštne preste.

* Nevihla v mariborski oblasti. V krajih od Pragerskega preko Slovenske Bistrice in Poljane je razsajala v četrtek zvečer huda nevihta. Strela je udarila v gospodarsko poslopje pri Olupu, po domače pri Drežju na Zabajku pri Laporju. Gospodarsko poslopje je pogorelo do tal; rešili pa so živino.

* "Prireditev v korist "Jadranske Straže" na Bledu. Po inicijativni na Bledu se mudječih članov "Jadr. Straže" se je vršil v kavarni Toplice ob 9. zvečer "Zabavni večer" v korist J. S. z lepim in zanimivim sporedom. Med drugim se je vršila pesna tekma z nagradami in sicer kot prvo originalna slika akad. slik. Marčiča "Motiv iz Jadrana". Nadalje je sledila bitka s cveticami, šaljiva pošta itd. V nedeljo zvečer bo serenada na jezeru. K obilni udeležbi vabi pripravljani odbor.

Antiparazitni Brastolški praški se dobi vsepovsod.

* Planince opozarjamo, da je Triglav sedaj prost snežnih zametov in da je pot popolnoma varna.

* Ključavničarji, mizarji in pleskarji, ki žele dela v tovarni vagonov v Srbiji, naj se javijo takoj pisмено ali osebno na Državno borzo dela v Mariboru. (Oni, ki stanujejo na ozemlju bivše Kranjske, naj se javijo na Državno borzo dela v Ljubljani). Ponoven sprejem teh strokovnih delavcev bo pri Državni borzi dela v Mariboru v sredo, dne 29. t. m. ob 8. dop. Za delo naj se ponudijo samo taki, ki morejo pisмено dokazati, da so že bili zaposleni v kakšni tovarni vagonov ali v železniški delavnici in popravilnici vagonov, ker ravnateljstvo tovarne drugih delavcev ne sprejme pod nobenim pogojem.

* Počitniški, kosovski izlet se v teh počitnicah ne vrši iz znanih vzrokov. Onim učiteljem in učiteljicam, ki žele potovati na Kosovo, sem v vseh informacijah na razpolago! — Mrovlje - Ljubljana - Resljeva 25. 1502

* Hotel Zlatorog ob Boh. jezeru. Glede na naš zadnji članek z Bleda o cenah v hotelu "Zlatorog" ob Bohinjskem jezeru smo prejeli sledeče pojasnilo: V hotelu "Zlatorog" so se cene sobam za letošnjo sezono primerno znižale, nikakor pa ne zvišale. Lepa soba z eno posteljo stane dnevno 22 dinarjev in to z občinsko takso vred. Dalje je SPD popolnoma preuredilo stare depandence in imajo člani tamkaj znižane cene za 50%, tako da stane člana SPD čedna sobica z eno posteljo Din 11, dnevno. Tudi jedilom so se cene nekoliko znižale. Slov. plan. društvo se trudi, da nudi turistom in izletnikom primerne udobnosti po svojih kočah in hotelih po najnižjih cenah ne ozi- raje se na to, da stane danes poleg vsega družave vzdrževanje koč ogromno denarja.

* Železničarji, ki ste polazili izpitne čez osnovne in meščanske šole se vabite na se- stanek pri g. Mikliču 19. t. m. ob 10. dop. Debatna in poročila vevalezna. Pridite vsi in točno — Sklicatelji. 1495

* Stencil, najboljši sredstvo proti stenci- cam. Glavna zaloga: drogerija Ante Kanc- sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1.

* Za volne invalide in vdove. Udruženje vojnih invalidov podružnica v Ljubljani, javlja, da se takoj odda trafika v Ljubljani Stari trg št. 17. Tudi trafika p. Domžale Stob št. 4 se takoj odda. Reflektanti ki raz- polagajo z lokali in primernim kapitalom, naj se zgleda tekem 8 dni v društveni pi- sarni. — Odhor.

* Akademiki, ki so se prijavili za izlet Jadranske Straže se odločijo iz Ljubljane 21. t. m. ob 12.10 proti Zagrebu. Koleze iz Stajerske pa prosim da dobe zvezo z našim vlakom, ki odhaja iz Zidanega mesta ob 14. 1501

Najcenejši nakup!

Za dame: bluze, svileni jumperji, rokavice itd., svilenе nogavice v vseh barvah.

Za gospode: velika izbira krav, naramnic itd.

Modna trgovina za dame in gospode

F. & M. Rozman, Ljubljana, Židovska ul. 4.

Proti škodljivcem

na hmelju je Tobačni izvleček z m. zavim milom. Z navodilom vred se dobi v drogeriji SANITAS, Celje.

* Velik požar v Polenškaku. V Polenškaku pri Ptuj je prošel turek izbruhnil požar, ki je uničil osem poslopij ter zahteval tudi človeško žrtve. Poslopja so bila večinoma lesena in s slamo krita; ogenj se je vsled tega naglo širil in v kratkem času je pogorelo osem objektov. Gasilna akcija je bila vsled pomanjkanja vode brez uspeha. Kmetica Ivana Petek ki je nameravala rešiti prešička iz gorečega hleva, je svoj polžkus plačala z življenjem. Kako je požar nastal, se ni moglo doznati.

* Prvo letošnje grozdje v Dalmaciji je prišlo te dni na splitski trg. Prodajalo se je po 25 Din kilogram.

* Zagrebški kavarnarji kapitulirali. Kakor poročajo zagrebški listi, je tamkajšnji mestni odbor za pobiranje dražnje sklenil, da z najstrožjimi odredbami zloži ključavnostno zagrebških kavarnarjev ter je predvčerajšnjim pozval lastnika kavarne "Corso" g. Lavša, da takoj zniža cene, ker bi se sicer kavarne uradoma zaprla. Lavš je odgovoril da ne bo znižal cen, nakar je oblast odredila, da se kavarne naslednjega dne oblastveno zapre. Ko je prišla komisija v kavarne, je Lavš podal izjavo, da sprejme novi cenik kakor ga je določila obrtna oblast. Kavarne je vsled tega ostala v obratu vendar pa se bo moral Lavš pri sodišču zagovarjati zaradi previsokih cen v njegovem lokalu.

Obrtna oblast je pozvala kavarnarje in gostilničarje, da ji predložijo svoje poslovne knjige, da jih pregleda in potem doše ovadne odstopi sodišču v nadaljno poslovanje. Tržno nadzorstvo je dobilo nalog, da pregleda vse lokale ter ugotovi, ali se ravna po oblastno določenih cenah. Vsak lokal ki ne sprejme novih cen, se bo takoj oblastveno zatvoril.

* Čezavo je? Orožniška postaja v Kamniku je dne 23. maja zaplenila v Tunjski Mlaki pri Kamniku dežno platio iz platna za jadra ter številnik (numerator) za prejemanje lesa. Glede platne trdi obdolženec, da jo je našel ob prevratu jeseni 1918 na Dunajski cesti v Ljubljani v bližini artiljerijske vojašnice, glede številnika pa, da ga je našel spomladi 1919. pri graščini v Grabštinu na Koroškem. Lastnikom so zaplenjene stvari na vpogled med uradniki urami pri okrajnem sodišču v Kamniku.

* Na smrt obsodeni morilec pomiloščen. V Sarajevu je bil pred meseci Omar Hrtič zaradi roparskega umora obsodjen na smrt. Njegov zagovornik je vložil prošnjo za pomiloščenje. Prošnja je bila uslišana in smrtna kazen izpremenjena v dosmrtno ječo.

* Zaplemba cerkvenih prtov. Domžalski orožniki so zaplenili v neki hiši v Domžalah bel altarni prt, 1 škapist prt, 6 cerkvenih sveč, 6 kg voska, več zvončkov iz bronu, 7 kozarcev in razne druge cerkvene predmete. Kje so bili ti predmeti ukradeni še ni dognano.

* Samomor mlade dijakinje. Mnogo sočustva je v Beogradu vzbudil samomor 16 letne Kleopatre Hrističeve, učenke 7. gimnazijske razreda. Bila je marljiva in inteligentna deklica, vendar je koncem šolskega leta "spadla" v matematiko. To je deklico silno potrla; niso jo mogli potolažiti. Ko je mati prošlo sredo prišla klicat hčerko k obedu jo je našla obešeno v svoji sobi. Polžkus zdravnika, da jo prikljče zopet v življenje so ostali brez uspeha.

* Težka avtomobilska nezgoda. Na cesti med Samoborom in Sv. Nedeljo se je predvčerajšnjim ponesrečil znani zagrebški veletržec Makso Hafner. Vračajoč se iz Samobora proti Zagrebu, je njegov avtomobil trčil v tovorni avto. Hafner je s svojim avtomobilom odletel v cestni jarek, ter je bil težko ranjen. Avtomobil je ostal razbit v larku.

Iz Ljubljane

* Ponovno znižanje cen telečjega mesa. Z 31. julijem se dogovorno s prodajalci telečine zniža prodajna cena za telečje meso sledeče: telečina I. vrste 20 Din, II. vrste 16 Din kg. Od 1. julija se je znižala cena telečine I. vrste pri kilogramu za 2 Din ter II. vrste za 1 Din. — Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

* Zakaj so trafike tako dolgo odprte? Iz trafikantskih krogov nam pišejo: Trafike od 6. do 7. jutraj nimajo odjemalcev tobaka in tudi zvečer od 7. do 9. ure navedno nobene kupce. Vse druge trgovine se odpirajo ob 8 uri in zapirajo po šestih. Samo ubogi invalidi po trafikah morajo sedeti v malih prostorih (barakah) kar 15 ur na dan in to za 5 odst. od prodanega tobaka. Trpini po trafikah za majhni zaslužek, ki ga imajo, ne morejo nastaviti za nadure drugih uslužbenecov, sami pa imajo tudi še druge skrbi in so bolj kakor kdo drug potrebiti počitka.

* Zlato zapustilco - verižico, ki je bila izgubljena pri odhajajočem dolenskem vlak- u dne 30. junija na glavnem kolodvoru v Ljubljani, dobil lastnik pri najditelju, Tavčar- jeva ulica 13, II. nadst., desno.

* Zatekel se je pes. doberman rjave barve. Sliši na ime "Boy". Ima znamko 779. Kdor bi vedel kaj o njem, naj blagovoli to sporočiti na naslov Ivan Pestotnik, Reslje- va cesta 3.

* Šentjakovski sejem v šotorih. Naši agliti Šentjakobčani pridejo ob priliki cerk- venega prošenja v šentjakovski fari v ne- deljo dne 26. julija na sokolskem telovadi- šču na Prulah občinski sejem, ki bo, da si za varoven pred solncem in dežjem, ves v šo- torih. Ta sejem bo prava ljudska veselica, kjer bo vsak lahko prišel na račun. Voj- ska godba. Ples. Več prihodnji teden.

Iz Trbovelj

* Gledališki večer pri Fortetu v četrtek in petek zvečer je uspel klavno tako v ma- terijalnem kakor tudi v moralnem oziru. Od članov "Novega odra", ki so izšli v Ljublja- ni s parolo reorganizacije odrskega življe- nja, so Trboveljčani veliko več pričakovali, kakor so jim nudili. Spored, ki je bil razgla- šen v Trbovljah, je bil nenavadno pester, toda ker je bila udeležba zelo slaba, se ga prireditelji niso držali in so nastopili s stvar- mi, ki sploh niso bile na sporedu. Poedini igralci so recitirali več pesmi in sledili so celo kupletji, kakršne običajno poslušajo na deželi. Recitacije vseh pesmi so bile dle- tanske in čisto nič primerne za gojenje ljubljanske Dramatične šole. Namesto da bi bile podane od znotraj navzven in bi bile vse mogoče čustvene nianse razvidne iz glas- sovne modulacije, so bile podane od zunaj z igralnimi gestami, kakor je to navadno pri začetnikih. Nič boljši nista bili obe igra- taka da so bili navzoči trboveljski igralci obeh naših diletantskih odrov precej raz- očarani, ko so videli, da igrajo sami vsaj enako dobro, če ne bolje, in da niso prav nič profitirali. G. Ferdo Delak, ki je vodja potovalne družbe se bo pač moral še zelo veliko učiti, predno bo lahko delal revolu- cijo odrskega življenja, kakor jo je nazna- nil v Ljubljani. Vendar pa se ne bo smel učiti toliko iz knjig, kolikor iz življenja, ki ga bo moral sam živeti. Za sedaj pa ni še noben igralec in podvomili bi celo o njego- vih igralskih zmoglostih, če ne bi vedeli, da je še mlad in da ima pred seboj še dol- go, dolgo pot.

* Apel na pristojno oblast. Iz krogov tukaškega obrtniškega smo prejeli: Ob pla- čilnih dnevih prihajajo z dežele, tako iz Zidanega mesta, Radeč, St. Janža, Litije, Zalca, St. Petra v Savinjski dolini, razni krojači in fušarji v Trbovlje in pobirajo do- mačim obrtnikom izpred nosa naročila. Vsi mojstri oblačilne stroke so morali delo v svojih delavnicah omejiti in odslužiti že več pomočnikov zaradi pomanjkanja dela. Obrtniki imajo večinoma veliko režijo, davke, reklamne stroške, velike pomošniške plače, kar na deželi ni in je zato pretežnim moj- strom mogoče konkurirati z domačini, po- sebnih, ker naročila povzroči in slabo izde- lujejo. Opozorjamo županstvo in srezko poglavarstvo, naj ukaže svojim organom od- straniiti iz tega kraja vse potujoče mojstre, ki nimajo v Trbovljah stalnega obratova- lišča. Krojačarjem "spuščajno" ko so izku- povali malenkostne svote za svojo robo se je prepovedalo krojačarenje. Energično se naj zatre še krojačarenje z raznimi šofji, platnom, pletenlami, perilom in oblekami po hišah, ker so s tem zelo prizadeti vsi obrtniki in trgovci. Če ne bo oblast v tem oziru v najkrajšem času nekaj ukrenila, bo najmanj polovico krojaških pomočnikov vr- ženih na cesto.

* Z novimi plačilnimi dnevi je nastal v rudarskih revirih velik preobrat. Za neka- tere obrtnike so nastopili momentano slabi časi, tako n. pr. za brivce, ker so ljudje na- vado že suhi do sobote in se potem sami brijejo, potem pa tudi za gostilničarje, ki sedaj znatno manj zaslužijo. V splošnem pa so posledice blagodejnejše znižanja, ker se razdeli denar sorazmerno na vsi dele med- tem ko je prej odpadla večina denarja na gostilničarje, ker so bili ob sobotah plačilni dnevi, naslednjega dne pa je bila nedelja, torej prost dan. Plačilni dnevi so sedaj stal- no 1. in 16. vsakega meseca in morajo zato rudarji, ki izostanejo od dela, plačati kazni, medtem ko je bilo poprej drugače. Obrtniki so vobče na boljšem, kakor so bili prej, ker ljudje čez teden kupujejo, tako da jim do nedelje še zmanjka denarja. Protestni shod, ki so ga imeli rudarji proti uveljevi novih plačilnih dnevov, ni bil resno mišljen od strani sklicateljev, kakor smo naknadno zvedeli, pač pa se delavstvo še ni užívalo v nastali položaj, ker se je žnjim odpravil la tradicionalna navada.

* Vrneta veselica se bo vršila danes ob 4. popoldne pri Rudarskem domu. Policijska ura v prostorih Rudarskega doma je dovo- ljena g. Andreju Avenniku, po domače Vi- gabirtu, do 1. po polnoči.

* Z nožem se ga je lotil. Ko so šli od šišta iz Lakome proti Dobrni, se je spopad- lo več delavcev med seboj. Posebno sta si skočila v lasa Avgust Kovačič iz Lok in Alojzij Novak iz Dobrne, to pa zaradi ne- kega dekleta. Kovačič je med ruvanjem po- tegnil nož in ga zasadil Novaku v hrbet. K sreči je rana le lahke naravi in ne bo kom- plikacij.

Iz Primorja

* V Idriji so razpisane občinske volitve, kar pa ni bilo po volji komisarju Agnecetu- tiju, ki je na protestnem shodu zahteval, da se volitve prelože. Mož pa s svojo zahtevo ni uspel in je bil te dni celo odstavljen, ker se je protivil sklepu vlade. Na njegovo me- sto je prišel komisar za javno varnost Maz- za. Volilno gibanje je zelo živahno. Močni so v Idriji zlasti komunisti, a volitve bodo gotovo razveljavljene, ako bi komunisti dobili občino v svoje roke. V tem slučaju bo pač v Idriji zopet vladal vladni komisar. "Edinost" sedaj poroča, da so volitve radi raznih političnih spletk preklicane.

* Italijanski dobrovoljci iz Julijske Kraji- ne posetijo danes v večjem številu Ped- goro, v spomin na veliko bitko, ki se je vr- šila dne 19. julija 1915. Ob tej priliki bo go- voril dr. Ilies iz Trsta, ki se je udeležil te bitke in bil ta dan tudi ranjen.

* Smrtna nesreča. V Planini pri Vipavi je popravil 70letni Ivan Trebilan streho na neki hiši. Pri tem nevarnem poslu se je sta- remu možu spodrsnilo, da je padel s strehe, pri čemer si je razbil lobanjo.

* Ustanovitev planinskega društva v Go- rici. V pondeljek se je vršil v goriskem "Tri- govskem domu" ustanovni občni zbor Pla- ninskega društva, ki si je stavilo za svojo nalogo, da deležu v prosep planinstva na Goriskem, ki je po vojni silno nazadovalo. Živahna razprava o pravih je pokazala jas- no, da se je delokrog tamošnjih planinskih društev utesnil, a to zlasti glede planinskih zavetišč in poti. Na drugi strani pa je po- stala velika potreba po intenzivnejšem dru-

VESELICE in SLAVNOSTI

imaio najlepši uspeh in privlačnost, ako imajo na programu

"BENESKO MOČ", t. i. razsvetliava z umetnimi ognimi, raketa, ognjenimi kolesi, sliki in grbi v različnih bengaličnih barvah, brezdimne baklje za bakljade, i. t. d.

Programi od 500 Din na-rej se na zahtevo takoj pošljejo. Dobijo se pa tudi posa- mezni predmeti. — Aranžma in prižigjanje na zahtevo po lastnih strokovnikih.

"PYROTA", prva jugoslovanska pyrotehnična tovarna v Celju.

žabnem izletniškem delovanju ter širjenju spoznavanja lepih planin. Občni zbor se je tudi spjeloteto spomnil goriskega rojaka pokojnega dr. Klementa Joga, ki se je lani ubil pri severni triglavski steni. Občni zbor je sklenil, da posveti vso pažnjo svoji časti in dolžnosti, da na svečan način praznuje smrt mladega nesrečnega turista.

* **Nova tramvajska proga v Gorici.** Po ročali smo že o mostu, ki se ima zgraditi med Strščani in Podgoro, preko katerega naj bi tekla nova tramvajska proga, ki bo spajala St. Peter z Ločnikom. Po načrtu, ki so ga ravno dovršila goriska mestna podjetja, bo nova tramvajska proga dolga 8150 metrov ter bo tekla iz glavnega trga občine St. Peter preko Šentpeterske ulice, ulice treh kraljev, IX. avgusta, Birgata Casale, Coloma čez projektirani novi most v Podgoro in od tamkaj skoz železniški viadukt v Ločnik vzdolž projektirane nove ceste, ki bo v ravni črti spajala Ločnik z dosedanjim soškim mostom.

* **Smrtina Kosa.** V Rocolu pri Trstu je te dni umrl g. Josip Mrzek, značajan in navdušen narodnjak, ki je bil svoj čas tudi priden

pevec «Kola» in neumoren delavec za slovensko stvar. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Kaj je z odlokom o omejitvi obmejne lastnine?** Včeraj smo objavili poročilo našega tržaškega dopisnika o zopetnem uveljavljanju zakona o omejitvi obmejne lastnine v nekoliko ublaženi obliki. Tako bi ostala lanska akcija za odpravo tega zakona brezuspešna, ker bi bila lastnina kljub olajšavam zelo omejena. Med našim ljudstvom se je pojavilo seveda vznemirjenje in je bila v teku že nova akcija. Sedaj pa poroča «Popolo di Trieste», da je pooblaščen izjaviti, da v Rimu ni ničesar znanega o zopetnem izvajanju omejenega odloka. «Popolo di Trieste» je uradno glasilo istrske fašistovske zveze. «Edinost» upravičeno vprašuje, kdo je pooblaštil fašistovsko zvezo za tako obvestilo, medtem ko pristojna oblast molči. Zato je še bolj upravičeno vprašanje, kaj je pravzaprav z odlokom o zopetni omejitvi obmejne lastnine. Javnost pričakuje odgovora od merodajne državne oblasti.

MADAME X

dejstvo, da je samo v Varšavi okoli 100 igralcev nezaposlenih. Poznavalci razmer naglašajo, da igra poljski igralec rajše v Varšavi lakaja nego v provincialnih mestih Hamleta.

Sokol

Sokolski dom v Rajhenburgu

Dne 2. avgusta praznuje rajhenburški Sokol dvojni praznik: 15 letnico obstoja društva in otvoritev lastnega hrama. Leto 1910 je prineslo Rajhenburgu Sokola. Z jekleno voljo in z njemu prirojenim silo se je Sokol dvigal v svojem poletu ter kljuboval vsem oviram in napotom, ki so se mu stivali nasproti. Trud ni bil zaman. Sprito nezdružen razmer, v katerih se je moral boriti rajhenburški Sokol za svoj obstanek, uspehi niso majhni. Zavedajoč se velike naloge ter vzvišene in svete ideje, za ka-

tere se bori celokupno Sokolstvo, tudi rajhenburški Sokol nikdar ni in ne bo klonil v boju. Jugoslovenstvo je prapor, nad katerim razprostira Sokol svoja krila. Od slovenstva vodi njegova pot do vseslovanstva.

Otvoritev Sokolskega doma je drug praznik, ki ga bo obhajal rajhenburški Sokol ob priliki proslave svoje 15 letnice. Prvi praznik, pogled na preteklost, bodi vsemu članstvu v spodbudo. Sokolski dom, dom jugoslovenstva, svobode in kulture, pa naj služi v spodbudo k novemu poletu, k še lepši bodočnosti. Sokolstvo, pohiti ta dan v Rajhenburg in pokaži s tem, da ceniš trud in delo svojega bratskega društva, da se v skupnem poletu okrepiš za novo delo. Zdravo!

Bratje in sestre! Ljubljancani!

Sokolstvo Ljubljane in okolice, prijazne Ribniške doline in junaških obmejnih krajev, združeno v «Sokolski župi Ljubljana» polaga javni račun o svojem delu dne 2. avgusta t. l. na sokolskem Taboru. Pridite v našo sredo vsi oni, ki nas imate radi, ki se priznavate k sokolski misli, da vidite naše delo, da se porazgovorimo o nadaljni delavnosti in da se poveselimo v bratski družbi na sokolskem Taboru.

Naša skupna manifestacija za sokolsko stvar v beli Ljubljani bo lepa in dostojna, odgovarjajoča naši sokolski ideologiji in sokolski resnosti.

Zato kroji na plan, prapori zavijajte 2. avgusta v Ljubljani — vsako sokolsko hišo pa krasi zastava našega jugoslovenskega naroda! Zdravo!

ZUPNO NAČELSTVO

Sokolska župa Ljubljana. Na župnem zletu v Ljubljani na Taboru se bodo dne 2. avgusta izvajale sledeče telovadne točke: 1.) Proste vaje članice za l. 1925. 2.) Redovne vaje članov. Izvajajo člani II. in VI. okrožja. 3.) Orodna telovadba članice. 4.) Šestnajstletica od brata F. Erben. Izvajajo člani III. okrožja. 5.) Simultane vaje na petih konjih. Izvajajo člani treh ljubljanskih društev. 6.) Skupne proste vaje članov in članice. Izvajajo članstvo I. in IV. okrožja. 7.) Orodna telovadba članov. 8.) Vaje s kijl. Izvajajo članice II. in III. okrožja. 9.) Proste vaje članov za l. 1925. Zdravo! — Župno starešinstvo.

Sokol na Vrhnikih priredi v nedeljo 19. t. m. ob 4. popoldne na dvorišču br. Lenarčica društveno telovadbo. Udeleženci drugih sokol. društev plačajo proti izkaznici polovično vožnjo. Sodeluje godba dravske divizije. V slučaju slabega vremena je prireditve v sokolski dvorani.

1503 Vrhniški Sokol ima danes javno društveno telovadbo. Vsi člani Sokola, ki se udeležijo prireditve, imajo polovično vožnjo na železnici. V slučaju slabega vremena bo telovadba v Sokolskem domu. Danes popoldne ob 13.25 zato vsi na Vrhnikih!

Sokol Grosuplje priredi ob svojih prvi obletnici t. j. dne 8. septembra veliko vrtno veselico z izbranim sporedom. Prosimo že sedaj vsa bratska sosedna društva, da to upoštevajo pri svojih prireditvah. Zidali bomo že letos svoj lastni dom, ker smo brez telovadnice in je obstoj društva resno ogrožen. Prepričani smo, da bodo bratska društva in naklonjeno nam občinstvo v velikem številu prihiteli na to našo veselico ter s tem pripomogli najmlajšemu društvu do lastnega doma. Veliko smo že nabrali, vsak je žrtvoval po svojih močeh, toda še je premalo. Mi vsi pa trdno zaupamo v lastno moč in v požrtvovalnost vseh, ki ljubijo našo stvar.

Varšavska mestna gledališča v pretekli sezoni. Organizacijska dela, ki se vrše za bodočo gledališko sezono v Varšavi, so skoraj dovršena. Pri pregledovanju bilance se je ob tej priliki tudi ugotovilo, da je znašal deficit varšavskih mestnih gledališč v pretekli sezoni 920.000 poljskih zlotov, a od te vsote odpade 785.000 zlotov na opero. Ako se odšteje davek, ki so ga morala plačati varšavska gledališča, tedaj znaša stvarni deficit 680.000 zlotov. Umetniški vodja vseh varšavskih gledališč je postal za bodočo sezono znan pisatelj in pisatelj Stanisław Liliuski. V splošnem vlada pri poljskih gledališčih velika kriza, kar priča tudi

šo domovino, za katere dobrobit delovati, je naš cilj. Upamo, da bodo posetile našo prireditve vse tiste množice, ki so lansko leto pripomogle k tako veličastni prireditvi ob priliki naše ustanovitve. Posebno Ljubljancani so nas presenetili, kar bodo gotovo tudi letos, ko gre za zgradbo našega doma. Zveza vlakov bo nadvse ugodna, ker bo za povratek v Ljubljano vlak ob 23. uri. — Zdravo! — Odbor.

Vsem v novomeški sokolski župi včlanjenim društvom! Za 2. avgusta prvotno določeni župni prosvetni zbor se ne vrši, temveč se bo sklical pozneje, kar bo pravčasno javljeno. Društva, ki niso priredila meseca maja «Tyrševega večera», imajo to izvršiti na dan obletnice Tyrševe smrti, dne 8. avgusta. — Župni prosvetni odbor.

Sokol v Mokronogu je soglasno sklenil takoj pričeti z zgradbo lastnega doma, ki bo do jeseni gotov. — Zdravo!

Filatelija

Albanija. Znamke s pokrajinskimi slikami iz leta 1922. črno pretiskane, poševno od leve strani zgoraj proti desni spodaj: «Republika Shiptare»: 1 q. na 2 q. oranžni, 2 q. oranžna, 5 q. zelena, 10 q. karmín, 25 q. modra, 50 q. modrozelená, 1 fr. vijoličasta, 2 fr. temnolilna.

Bolgarija. Nove znamke z levovo glavico, zobčane 11 in pol: 10 st. rdeča, 50 st. čokoladnorjava na zelenkastem.

Češkoslovaška. Portovni provizorij z natisnjeno poševno številko: 10, 20 in 30 h. temnomodrovijoličast pretisk na 15 h. rumenkastočrni; 50 in 100 h. temnomodrovijoličast pretisk na 250 h. oranžni.

Danska. Portovna 4 ore sinja.

Estonska. Triglasta znamka za zračno pošto po 45 mark zelena.

Latvijska. 1. Frankovna znamka za 15 s temnokarmínasta na rožnatem, zobčana 11 eno četrtina.

2. Znamke v spomin 300-letnice Libave s slikami mesta, oziroma mestnega grba. Filigran: valovite črte, zobčanje 11½. Znamk je izšlo le majhno število kompletnih serij, ki so bile v dveh urah razprodane. Obliterali so jih s posebnim žigom »300 LIEPAJA 300«. Znamke po 6 santimov so prodajali na pošti po dvojni ceni, vse ostale pa s približno 10 santimov.

6 s. (+ 6) temnordeča/modra, pristanišče, 60.000 komadov, 15 s. (+ 10) temnomodra/svetlorjava, rotovž, 60.000 komadov, 25 s. (+ 10) temnolila/zelená, kopališče v parku, 40.000 komadov, 30 s. (+ 10) temnomodra/temnordeča, cerkev sv. Ane, 20.000 koma-

dov, 50 s. (+ 10) temnozelená/skrlatovijoličasta, grb, 20.000 komadov.

Monako. Frankovne znamke: 2 rdečkastorjava z grbom, zobčana 14, 50 c. sivkastočrvena s knezovo glavico, zobčana 14; 13½, 60 c. rumenkastorjava, slika in zobčanje kot 50 c.

Filatelistični klub «Sloga» so ustanovili v Slovenjgradcu s predsednikom g. Gabronom. Obilo uspeha!

Naše nove pretiskane znamke po 25 in 50 para so v Beogradu v prometu že več tednov, v Sloveniji jih pa še vedno nimajo vsi uradi. Ali so tiskane samo za ono gospodo, ki imajo dobre zveze s trgovci v inozemstvu?

31. filatelistični kongres se bo vršil dne 7., 8., 9. in 10. avgusta v Hamburgu. Povodom kongresa bo na umetno - obrtni šoli razstava starih in modernih poštlnih vrednot.

Nemške maroške znamke spadajo danes deloma že med filatelistične raritete. Prvi nemški poštlni uradi v Maroku so bili odprti leta 1899. Porabljali so znamke takratne nemške pošte s poševnim pretiskom v latinici «Marocco» in označbo vrednosti v španski valuti. Že prihodnje leto pa je Nemčija menjala svoje znamke in tako je dobila nove tudi nemška pošta v Maroku. Pretisk je ostal isti, ni pa bil več poševen, ampak vodoraven. Napis «Marocco» je bil v gotici. Te znamke so ostale v veljavi do leta 1911, ko je bil v pretisku dvojni cc zamenjan s kk. To so bile zadnje nemške znamke za Maroko, ker je svetovna vojna pometla nemške urade iz vse Afrike.

Bočeš, nočeš, moraš priznati da so «PEKATETE» izborna jed, ako so le pravilno pripravljene. Ker se dobe v mnogih vrstah, je gotovo med njimi kaka, ki ti posebno ugaja. 301a

Povzročitelj raka — odkrit?

Casopisi javljajo, da sta dva londonska učenjaka odkrila kal, katere povzroča obolenje na raku, in da sta tudi spoznala, pod katerimi pogoji nastopa rak. Novica dviga burjo zanimanja povsod, med laičnimi in zdravniškimi krogi, kajti problem, kako nastaja, odkod prihaja in kaj je rak v svojem bistvu, je predmet neprestanih preiskovanj zadnjih desetletij. Doslej je bilo vse delo brezuspešno. Mnenje, da je rak nalezljiva bolezen, se je križalo z mnenjem, da je rak podedovan, oziroma v spečem stanju že od rojstva v človeku nekako vsaen. Tem nazorom so nasprotovali druge trditve, da je rak konstitucionalna bolezen, da so vzroki za raka kemične, termične in druge škodljivosti. Odkritje londonskih učenjakov bi prineslo v to temo, v ta labirint svetlo luč. Posledice odkritja bi bile kar najdalekosežne tudi v praktičnem pogledu, ker bi bil boj proti raku zasnovan na realni podlagi, na pravem spoznanju — povzročitelja. Zaenkrat so novice take, da moramo biti namram njim skeptični. V resnosti in vestnosti obeh učenjakov ni mogoče dvomiti, pač pa nam manjka še potrdila od drugih znanstvenih strani. Nekoliko čudno je, da je vest našla pot v javnost še predno je bilo odkritje predloženo v znanstveni formi internacionalni medicinski veži.

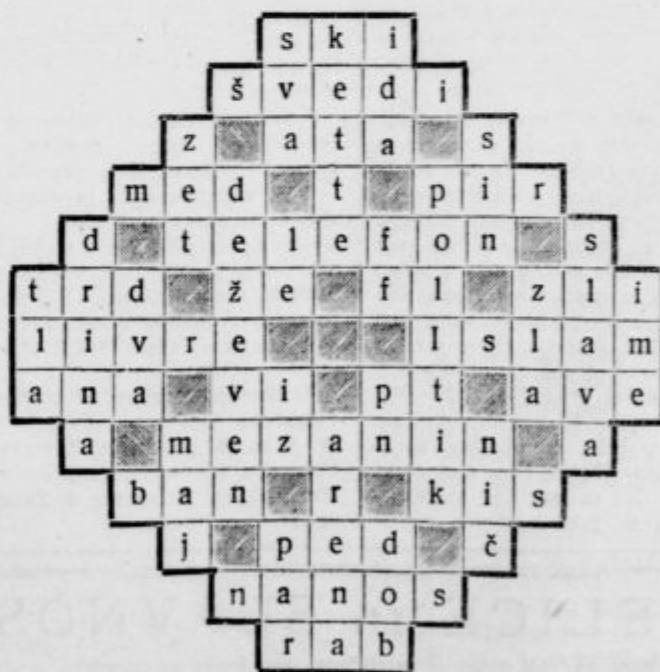
V sledečem navajamo dole vešti. Zdravnik na inštitutu za medicinske preiskave (Mount Vernon) dr. Gye in

Barnard, po privatnem poklicu tovarnar klobukov, po svojem nagajenju in po svojem znanstvenem delu pa pri znan mikroskopik, sta sloneč na prejšnjih, od drugih učenjakov izvedenih poskusih dogajala, da povzročja raka živa kal, katere živi v notranjosti človeške ali živalske celice in tam povzroča, da se celica neprestano množi z deljenjem. Toda ta kal sama na sebi še ni sposobna narediti raka. Ako poskusni živalici vbrizgajo samo kal, živalica zaradi tega ne oboli na raku. Njen organizem je tako močan, da vbrizgano kal zamori. Učenjaka pa sta našla, da poskusna živalica tedaj oboli na raku, ako ji ob enem s kaljo vbrizgajo tudi nekaj sok, ki se ga pridobi iz živalice, ki že boluje na raku. Potrebno je torej določiti, kaj je ta nahaja v tkanih raka in sok, ki se nahaja v telesu obolenih živali. Ta sok je nekaj «specifičnega faktorja», ki šele pripravi dotedaj zdravi živalski organizem za sprejem kali, ki torej kalem omogoči razvoj.

Okuženje z rakom bi se moglo po teh teorijah izvršiti nekako tako, da bi moral biti poprej že pripravljen teren v človeškem telesu, ki bi dal kalem raka možnost nadaljnega razvoja. Tako bi po mnenju dr. Gye vnetje toliko spremenilo organizem, da bi se kali raka, ki bi kakorkoli prišle v telo, tam lahko razvijale. To pa da so še vprašanja.

Take so novice; njihovo resničnost bodo potrdili znanstveniki. Ali pa so vse te novice še preuranjene?

Križanka

Rešitev križanke, priobčene v nedeljo, 12. t. m.

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. ski, 2. Švedi, 3. ata, 4. med, 5. pir, 6. telefon, 7. trd, 8. že, 9. Fe 10. zli, 11. livre, 12. Islam, 13. Ana, 14. vi, 15. p. t., 16. ave, 17. mezanin, 18. ban, 19. kis, 20. ped, 21. Nanos, 22. Rab.

Navpično: 1. Eva, 5. politik, 7. tla, 10. zla, 15. p. n., 17. maj, 20. par, 23. Drina, 24. dva, 25. zet, 26. deževen, 27. le, 28. iz, 29. Kette, 30. arena, 31. lida, 32. fi, 33. dob, 34. sin, 35. nič, 36. slava, 37. ime.

ELITNI KINO
Matice
Telefon 124.
Predstave ob:
1/25, 6. 1/28, in 9.
Umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Od krvnikov hčere do kraljice ali Borba za ljubezen in prestol
Prekrasna družabna igra v 6 dejanjih. — V glavnih vlogah: Srčkana in zlata **ILA LOTH** in lepi **EMIL FENYŐ**
Razkošna režija — Lepi obrazi — Izvrstna igra — Prekрасna vsebina — Napetost od začetka do konca — Zmaga ljubezni
Pripravlja se kolosalna senzacija za Ljubljano!

Kulturni pregled

Bretonski akvareli Trstenjakovi

«L'Amé Gauloise» je seriozen pariški dnevnik »za finančno, politiko in literaturo«. Izdaja ga Armand Gilles, publicist uglednega imena. V številki od 22. junija je Louis Aurenche napisal o našem rojaku Trstenjaku pod gornjim naslovom članek, ki se glasi:

»Rojen 1894. v gorah Slovenije, preživel je vso svojo mladost v gorski pokrajini okolice Ljutomerke, kjer je vegetacija redka, skale divje in kjer poznajo obilo tužnih legend; pozneje pa se je Ante Trstenjak preselil v Francijo, kajti vsi umetniki na svetu dobro vedo, da bodo ostali za vedno nepoznani, če ne bodo posvetili svojega talenta v Parizu, kamor je tudi njega privabila tragika bretonske zemlje.

V Bretanijo ga je vodilo njegovo prvo umetniško potovanje, ob obalah armoriških je postavil svoj šotor in tu živel svoje življenje, pasionirano in nemirno, kakršno življenje, ki išče sanj, skitalec svojih avantur, ki išče svoje sujete tu in tam in ki obstoji, kadar zagleda ptoresni rob skale ali nov pas barve nad mirno vodo ali sanjavo staro hišo, kakršne stoji v Morlaixu, sredi te pokrajine.

S tega svojega dvamesečnega bivanja v Bretaniji je prinesel celo serijo akvarelov, pogledov na Morlaix, na Quimper, na Concarneau, na Douarnenez. Danes jih je vse razstavil v pariški galeriji in presenetil pozornost vseh obiskovalcev, ki niso mogli ostati neobčutni pred temi lepimi darili umetnikovimi. Sicer je res, da je sploh akvarel čisto poln fadese ali da se preveč izgublja v detajle, res je, da ta vrsta slikarstva ne prenese povprečnosti, ker je prelahka in ker je preveliko število onih, ki jo izvršujejo. Toda dela Trstenjakova so tako močna in barvna, tako izrazita v reliefu, tako jasno osvetljena, da dokazujejo, da ima njihov avtor mnogo krepkega talenta in dragocenih lastnosti. Gotovo je, da je Trstenjak izjemoma sposoben za akvarele. Svoje barve namerča z neko živahnostjo, z neko okretnostjo, da ne smemo dvomiti v njegovo bodoče mojstrstvo. Zunanji vplivi ga ne vodijo, in prost vseh vplivov raznih šol ne zavisi od nikogar kakor od samega sebe, ne posluša nikogar kakor lastna navdahnjenja.

Moč njegovega osebnega gledanja, nezavedna, toda regularna sila oživlja njegovo umetnost. Brez vidnega napora postavlja na svoj papir tako srečne luči in oblike, da točno oblikuje najpreciznejše predmete, ne da bi se bil pobrigal za risbo. Ta ulica iz Morlaixa, te ribiške barke v Douarnenezu, o posebno to so bežna impresija bark, baš pripravljenih, da razpno svoja jadra, žolta in rdeča. Poleg takšne znane skupine bretonskih slik je Trstenjak razstavil nekaj pariških kotov z obale Seine in čudovite poglede na naše mesto. Hotel je obenem dokazati, da se ne loti samo akvarelov. Njegova razstava prinaša tudi lesoreze z barvami in linijami v belem in črnem, polnimi življenja in izraza, kakor »Solčni zaton«, »Kovačič«, »Portret matere«, dalje izredno posrečene gušče, od katerih zlasti omenja »Le pardon de St. Anne la palude«, dalje kakšen tucat slik na platnu, ki bi jih trebalo vsako posebej omeniti, kakor »Brezdomovinec«, skupino »Spečih izseljencev«, dremajočih na postaji, ali »Trpljenje«, iz katerega veje težak in žalosten simbolizem. To svetlo telo na temnem dnu je slika, ki te dirne. Njegova »Zima« dokazuje, da umetnik obvlada slikanje pejzaža. Ta svoji sneg, to svetlo nebo, ti kosmiči zares izražajo obupni pogled na umrlo prirodo. Kakšno nasprotje pa, če pogledaš njegov portret mladega dekleta, tako svežega in barvna, s tako živim izrazom in z gracio, ki nima kmalu primerla!

Evo, to je razstava umetnika, v katerem smo spoznali krepko osebnost, njegovo delo je zato vredno vzpodbude. Sicer pa je njegovo delo zbudilo pozornost že tudi v rodnem kraju, v Ljutomeri, potem v Pragi, kjer je l. 1922. študiral in dobil leta 1923. častno priznanje, ter v Mariboru l. 1923.

Ta prvi kontakt s pariškimi ljubitelji slik je pravi srečen in prav je, da ne zamolčimo talenta mladega slovenskega umetnika, ki

„LIA“ krema za čevlje je vendarle najboljše kakovosti.

Iz življenja in sveta

Zopet vreme!

Zadnje dni so divjali v državah Indijani, Minnesoti in Jowi v ameriški Uniji hudi viharji, ki so zahtevali 21 žrtev. Stvarno škodo cenijo nad milijon dolarjev. Posebno je trpela žetev v Indijani in Minnesoti. Mnogo rek je prestopilo bregove, ker so vsled hudih nalinov vode silno narasle. Daleč naokoli so vse brzojavne in telefonske zveze pretrgane. V prizadetih državah se je pojavil mraz, navadna posledica viharjev in hudih nalinov.

Kot v zasmeh kaže vreme v vzhodnem delu Zedinjenih držav docela drugačno lice. Nad New Yorkom in široko okoličje se je zopet pojavil hud vročinski val, ki traja že več dni. Toploer kaže v senci 38 stopinj Celzija. Na desetisoče prebivalcev je odhitelo v kopališča, da se malo ohladi v vodi. Zadnje dni je umrlo 60 ljudi za solnčarico, 26 pa jih je utonilo pri kopanju.

Požigi v Avstriji

Omenili smo že, da so požari v okolici Gradca že del časa na dnevnem redu in da gre večinoma za požige. Oblastva marljivo iščejo krivce, od katerih pa nimajo še pravih zločincev v rokah. Vojasstvo je priskočilo oblastvom na pomoč in napeljuje telefonske vode, da bi bila moč takoj pri rokah. Zadnje dni je zabeležiti zopet nekaj požarov na Štajerskem, ki so jih deloma pogasili, deloma pa so poslopja pogorela do tal. Vsega skupaj je bilo zadnje tedne petnajst večjih požarov, ki so napravili velikansko škodo.

»Jutro« je že pisalo, da pošiljajo neznanzi zlikovci raznim ljudem v okolici Gradca grozilna pisma, v katerih napovedujejo, da bo tega in tega dne izbruhnil tam nov požar. Doselej je prijelo oblastvo že nekaj dečakov. Izkazalo se je, da so nekateri od njih v zvezi s temi pretilnimi pismi, kakor je dokazala primerjava pisave. Večina napovedanih požarov je izbruhnila drgod, kot so bila napovedana. Pisma omenjajo šole, cerkve, večja posvetila, javna poslopja itd., zgorale pa so skoraj vedno le lesene kmetijske hiše s sosednjimi s slamo kritimi gospodarskimi poslopji. Oblastva smatrajo, da ni teh grozljivih pisem jemati resno. Na drugi strani pa menijo nekateri, da pošiljajo zlikovci te napovedi v svet samo zato, da bi odvrgli pozornost od krajev, kjer nameravajo podtakniti ogenj. Kakor hitro se pojavi tako pretilno pismo z označbo predmeta, je takoj vse pokonci. Orožniki zastražijo ogrožena poslopja daleč naokoli in kmetje sami pripravljajo vodo in rešujejo živino in druge vrednosti, da bi bile za vsak slučaj na varnem. Medtem pa pride vest, da se začelo goriti popolnoma drugod, kjer se ni nihče nadejal požara. In tako se navadno zgodi, da pogori zažgana hiša do tal, preden prihite gasilci na pomoč.

Zdi se, da je tolpa požigalcev dobro organizirana, ker se je zadnje dni pojavilo več požarov ne samo v bližnji in daljni okolici Gradca, ampak že tudi na Gornjem Avstrijskem in celo Solnograškem, morda celo na Tirolskem. V Strabergu v občini St. Leonhard na Gornjem Avstrijskem je zgorelo dne 11. t. m. pet poslopij do tal. Škodo cenijo na 120.000 šilingov. Ljudje so se le z veliko nevarnostjo rešili iz plamenov.

V Michelbeurnu na Solnograškem je divjal hud požar, ki je ogrožal tudi tamkajšnji samostan, ki so ga mogli rešiti le po hudem naporu. Nevarnost je bila tako velika, da so prestrašeni prebivalci poklicali pomoč iz Solnograda, ki je hitro prihitela na lice mesta. Tudi tu se je ugotovil požig.

V Rossbachu v okraju Braunau na Gornjem Avstrijskem so prijeli orožnik 14letnega dečka, ki je na povelje očeta podtaknil v nedeljo ogenj na kmetški hiši, pa so pravočasno zapazili požar in ga hitro ugasili. Ta deček je hotel zažgati isto hišo že dne 16. junija, pa so tudi takrat preprečili namero in pravočasno pogasili ogenj. Oče in sin sta bila prijeti.

V sredo je divjal velik požar v Kaunu pri Pruthu v gornji Inski dolini na Tirolskem. Ogenj se je naglo raz-

širil in kmalu objel 13 poslopij, ki so pogorela do tal. Te stavbe so bile večinoma lesene in s slamo krite. Zelo je oviralo gašenje pomanjkanje vode. Žrtev ni bilo, pač na je zgorelo v plamenih mnogo živine in vse pohištvo in orodje. Škoda je ogromna.

Tudi tu sklepajo, da je bil ogenj podtaknjen. Oblastva so popolnoma na nejasnem, kaj žene zločince k temu dejanju. Nekateri domnevajo, da gre za manjivo.

Pariška lepota

Ponovno smo že razpravljali vest o pariški navadi, da ob vsaki priliki prireja konkurence najlepših žen in deklet. Proglasijo najlepšo za kraljico pod tem ali onim naslovom in jo obdajo z vsemi

mogočimi častmi. Nedavno so zopet volili svojo Marijano. Izmed 27 kandidatkin, ki so jih dobili posamezni pariški okraji, je dobila prvo nagrado neka gospodična Alice Septons, čije sliko objavljamo danes. Obdarili so jo s cvetjem in častnim trakom, morda tudi s kakim drugim darilom, najvažnejše za njo pa bo vsekakor to, da so prinesli vsi pariški listi njeno sliko in da bo imela sedaj na izbiro — ženinov, tudi uglednih in premožnih.

Čudodelec iz Avignoneta

Naši čitatelji se gotovo že spominjajo afere g. Bézata, čudodelca iz Avignoneta, ki je pred meseci dvignila toliko prahu v javnosti. Čudodelec Bézat je zdravil in ozdravil ljudi, nad katerimi so zdravniki že sklenili račune. Pri tem pa Bézat ni bil zdravnik in sploh nikdar medicine, kakor se poučuje na univerzi, ni študiral. Z zanimivim slučajem so se bavili priznani znanstveniki, ki so po listih in strokovnih časopisih obširno razpravljali o metodah čudodelca iz Avignoneta. Večina njih si je razlagala tajinstvene Bézatove uspehe s hipnozo in sugestijo ter autosugestijo; seveda ni manjkalo tudi nevarnih Tomažev, ki so a priori odklanjali možnost zdravljenja »à la Bézat«.

Stvar je prišla na uho gospodom zdravnikom; stresla jih je groza pred bodočnostjo in sklenili so, da tako ne more iti naprej. Zato so čudodelca naznanili, češ da zdravi ljudi in da hodi njim, zdravnikom, v zelnik, za kar nima ne diplome ne pravice. Sodišče naj Bézata kaznuje, bolnike pa naj prepusti zdravnikom, ki jih bodo zdravili po svoji, brez pokladanja rok. Zdravniki so imeli pravico na svoji strani, in sodišče je Bézata obsodilo na odškodnino 4000

Poraz v Maroku

Je četam Abd el Krima gotov, ker nimajo silajnega angleškega »TROPICAL« SUKNA ki je za vročino vsakomur nujno potreben in ki ga za Slovenijo dobavljajo izredno poceni tvrdka

Drago Schwab — Ljubljana

frankov, ki jo mora plačati zdravniški zbornici, in na globo 300 frankov.

Čudodelec se seve ni strinjal z obsodbo in je vložil priziv. Te dni je prizivalo sodišče vnovič sklenalo in sodilo o aferi in je prvotno rzsodbo nekoliko modificiralo.

Sodni dvor je najprej ugotovil, da ni Bézatova metoda zdravljenja, ki obstaja v polaganju rok na različne dele bolnikovega telesa, dalje v tem, da je pihal na boleča mesta, da je molil in govoril rotilne besede, v nikakem nasprotju z zakonom, in da zato Bézat ni kriv protizakonitnega izvrševanja zdravniške prakse. Kriv pa je omenjenega delikta v toliko, ker je bolnikom predpisoval recepte, kojih rezultat mu je bil znan vnaprej. Zato je sodišče potrdilo prvotno rzsodbo, s katero je bil obsojen na 300 frankov globo, Odškodnino 4000 frankov, ki jo je prvoteno sodišče prisodilo zdravniški zbornici, pa je prizivalo sodišče znižalo na 500 frankov, utemeljujoč omiljenje s tem, da je Bézat zdravil izključno le ljudi, ki so jih zdravniki kot neozdravljive odklonili, vsled česar zaradi Bézatovega zdravljenja zdravniki niso bili oškodovani.

S to rzsodbo je menda Bézatova afera zaenkrat končana. Zaenkrat, pravimo, ker Bézat je izjavil, da bo zdravil naprej.

Gradba novega milijonskega mesta

Nova mesta se začnajo navadno graditi v Ameriki. Tokrat pa gre za izjemo. Novo mesto, ki utegne imeti v kratkem nad milijon prebivalcev, se gradi v bližini Berlina.

Severno Berlina je v daljavi 27 kilometrov občina Velden, ki ima precej razvito pečarsko in lončarsko industrijo. Velden je bogata občina, ki ima nad 6 tisoč oraloval zemljišč v okolici. Na tem prostoru hočejo zgraditi novo veliko mesto, ki ima vse pogoje, da se v prav kratkem času razvije v milijonsko mesto.

Velden leži na meji berlinskih predmestnih železnic in ima najboljšo direk-

ne zveze s Hannoverom, Hamburgom, Mecklenburgom in Stettinom. Prekop, širok 40 metrov, je v zvezi s kanalom Berlin - Stettin, drugega enako širokega kopljejo sedaj skozi mesto. Občini so zagotovili država, okrožje in skupina večjih bank velikopotezna posojila po nizkih obrestih. Okoli devet oraloval velikoga pristanišča in 12 kilometrov vzdolž prekopa se pripravljajo stavbišča za velikanske tvornice.

Uspeh je presenetljiv. Nad 60 velikih podjetij se je že ustanovilo na tem stavbišču. Sledilo jim bo mnogo drugih tvornic, tako Thyssenovih, Stanesovih, Hanielovih, Kruppovih in drugih. Tako industrijsko mesto vabi seveda na tisoče delavcev. In baš zanje grade novo milijonsko mesto, in sicer okrog središča, kjer bodo stali nebotičniki za pisarne, kolodvori in javno upravo.

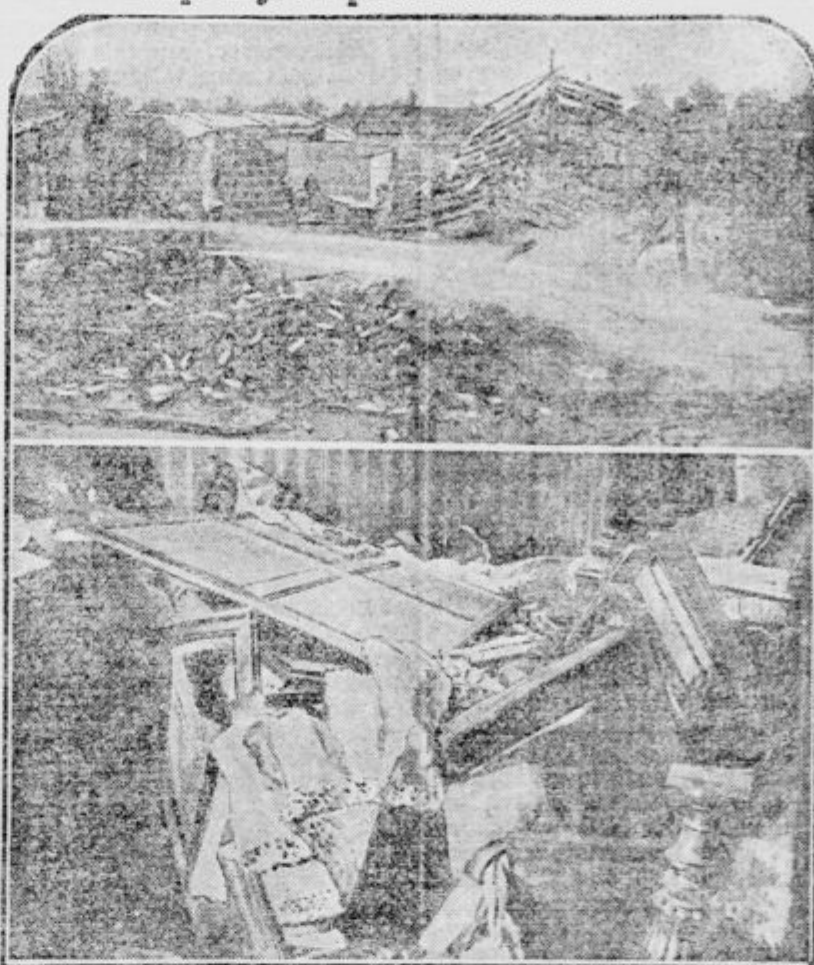
Sistematično hočejo zgraditi zgolj industrijsko mesto in upajo, da bo v par letih štela občina Velden nad milijon prebivalcev. Zaenkrat je potrebnih 12 tisoč oraloval stavbišč, od katerih jih pripada 6000 Veldenu in 4000 sosednji občini Hennigsdorfu. Oba kraja bosta utonila v novem milijonskem mestu Veldenu.

Gradba približno 100.000 hiš ne dela v gnetnem oziru občini nobenih težav več, ker dobiva iz prodaje stavbišč in zemljišč tvornicam in drugim podjetjem neke zneske, da bo z lahkoto zmogla izcatke za kanal, železnice in kolodvore. Do konca tega leta, upajo, da bo v Veldenu že 400.000 ljudi pod streho.

Zločini po svetu

Dan na dan mrgoli v listih poročil o zločinih, ki se dogajajo po vsem svetu. Smo pač v povojni dobi z vsemi njenimi posledicami. Morala je za vojne silno trpela, in po prevratu ni bilo dosti boljše. V groznem štiriletnem klanju se človek gotovo ni mogel kaj dobrega naučiti. Videl je, kako malo je vredno človeško življenje. Čim bolj je ubil, tem bolj so ga vpoštevili in še odlikovanje je dobil po vrhu. Ni čuda, da se bojovníki tudi po vojni še dolgo ne bodo mogli otresti strašnih razvad, ki so se jih nalezli v štiriletni svetovni vojni. Pa tudi oni, ki je ostal v zaledju, se je nalezel vojnega duha z vsemi grozotami. Človeško življenje nima iste vrednosti, kot jo je imelo pred leti, in pojmi o mojem

Eksplोजija in požar sredi Pariza

Sredi Pariza stoji tvornica Ruggieri, ki izdeluje rakete in druge snovi za umetni ogenj. V sredo zvečer ob 6. je na sedaj še nepojasnen način prišlo v eni izmed delavnic do eksplozije, ki je bila nepričakovano močna. Razrušila je cel objekt in hudo poškodovala tudi sosednje stavbe. Najhujeje pa je bilo, da je vsled eksplozije nastal tudi po-

žar, ki je uničil precejšen del tvornice in njenih skladišč ter naredil blizu enega milijona frankov škode.

Naša gornja slika nam kaže pogled na razrušene in požgane delavnice in skladišča, spodnja pa demilirano stanovanje, ki ga je tako zelo poškodoval zračni pritisk.

„LOSOL“

katranov preparat proti mrčesu in drugim škodljivcem na sadnem drevu se dobi v drogeriji SANITAS, Celje. 3788-a

in tvojemu so se precej zmešali. Zraven prihaja tudi gospodarska beda, v katero je pahnilo svetovno klanje polovico sveta. Zato toliko izrastkov, zato toliko pobojev, umorov, divjega, krvavega maščevanja, toliko ropov, tatvin, sleparij. Zadnje dni se je zgodilo po svetu toliko zločinov, da je postalo naravnost opasno in se more govoriti že o hudo delskem valu, ki preplavlja svet. V naslednjem hočemo navesti le nekaj najznačilnejših.

V vasi Vilomesu na Francoskem je postal 17leten mladenič strašen zločinec iz bede. Ker mati ne more preživljati svojih desetih otrok — oče je padel v vojni — je paljal dečka svoja dva brata, stara 5 in 7 let, na polje in jima velel poklekniti. Potem je stopil za nju in jima s sekuro razklal glavi. Nato je razrezal trupelci in vrgel posamezne kose še gorkoga mesa v vodnjak. Orožniki so mu prišli kmalu na sled in ga prijeli. Izpovedal je, da ga je do tega groznega čina prisilila edinole beda. Vendar je fantov zgovor precej jalov. Ako je umoril svoja brata takorekoč le iz usmiljenja, bi to lahko storil bolj humano in ne bi trupelci nedolžnih otrok tako strahovito razmesaril.

V Marinau, predmestju Havanne, je prišla policija dva moža, ki sta storila grozen zločin, menda edin v dosednji kriminalni zgodovini. Mlado dekle sta privezala na drevo in spustila avtomobil v največjem dir brez vodnika proti njemu. Avto se je z groznim sunkom zalezel v drevo in se popolnoma razbil. Dekle je bilo na mestu mrtvo.

V soboto zvečer je v Steinbergu pri Trierju v Nemčiji umoril 18 letni delavec Peter Trampler na cesti svojo teto s sekuro. Potem ji je odsekal glavo in truplo razsekaj. Mrlič je imel, kakor je ugotovilo orožništvo, nad 40 groznih ran po raznih delih telesa. Ba je gre za maščevanje, ker je sin umorjenke pred dvema letoma zabodel očeta Tramplerjevega. Morilec je bil prijet.

V Berlinu so odkrili te dni strašen zločin. V stanovanju brzojavnega tajnika Fiedlerja so našli umorjeno 64 letno gospodično. Fiedler se je bil odpeljal z družino na dopust in je izročil starki oskrbo stanovanja. Ko je po desetih dneh prišla brzojavka tajnika in so našli stanovanje zaprto, je prišla policija, ki je vdrla v stanovanje in našla gospodično na postelji umorjeno. Ves obraz je bil dobesedno razbit, najbrže s težkim kladivom. Truplo je bilo na rokah in nogah zvezano in je imelo okrog vratu vrvi. Umor se je moral zgoditi že pred več dnevi, ker je truplo začelo že razpadati. Vse stanovanje je bilo razmetano. Doselej je policija ugotovila, da je izginila izredno dragocena zbirka znamk, ki jo cenijo nad 10.000 zlatih mark.

V Nyiregyhazi na Madžarskem si je hotel sin veleposestnika prilastiti pri novoporočeni ženi očetovega ovčarja pravico prve noči. Ovčar je našel 21 let starega mladeniča pri svoji ženi. S pomočjo dveh tovarišev ga je zvezal in mu odvzel moškost. Mož, ki je vaje takih operacij pri ovnih, je tako spretno ravnal, da so mladeniča po 14 dneh popolnoma zdravega odpustili iz bolnišnice. Ovčar in njegova dva pomagača so bili prijeti in se bodo morali zagovarjati pred sodiščem, ker nikakor ne gre jemati moškemu njegov ponos.

Pri pregledovanju plačilnih list pri premožavniku »Deutschland« v Katowicah v Šleziji so našli na velike poverbe. Knjigovodje so vnesli v plačilne liste večje zneske, kot je znašal resnični zaslužek delavcev in so porabili preostanek zase. Komisija je dognala, da so knjigovodje roneverili zadnji dve leti na ta način nad 300.000 zlotov. Šest knjigovodij je bilo takoj odpuščeno in izročeno sodišču. Tudi pri premožavniku »Blücher«, ki je last iste družbe, so prišli na sled podobnim poneverbam.

To je samo nekaj večjih zločinov, ki že presegaajo okvir vsakdanjosti. Kje pa so številni »navadni« umori, uboji, te-

MADAME X

Anton Rožmarin:

Pesnik

»Naj bo kar hoče! Dovolj dolgo se vzdržujem. Dramat grem, vse skupaj nič ne pomaga.« pravi gospodar in strahovito zazdeha. Ko hoče vstati, se mu nekam zatakne suknjič in stol se prekucne z ogromnim ropotom po tleh. — Njegova žena, gospa Sonja, štrinajstletna hčerka Jelisava in prijatelj Skorec se dobrohotno smehljajo in bližnja dva, to sta hčerka in Skorec, pobirata marljivo stol. Gospod Gož je res kratkočasen: debel, velik, smešno komoden, priletno zanikarn, odhaja s svojo nepravilno hojo. Papiga, ki stoji v sivi kletki ob steni, se na vse grlo razposajeno krohota.

Gospa Sonja je debelušna in tiste vrste ženska, katerim pravijo ljudje, da so sploh ljubke in prijetne. Mogoče je vsega, kar dela ženska, malo preveč, bi dejal kateri, ne bi pa manikal tik zraven drugi, ki bi živo potrdil, da ni res, temveč da je vsega ravno toliko, kakor je prav. Ko zazdeha, kar jo nekoliko preplaši in zato pogleda naglo na gosta, se ji prikaže prav bel in mehek podbradek, ki napravi svoje vrste utis, slabega pa ne.

»Vi mislite, da je to razlaga o mojem možu.« pravi. »Pa ni res.«

»Kaj?« vpraša dolgi, rjavi in suhi Skorec, ki živi v tisti dobi svojega življenja, ko možki še prav rad pri ženskah sedi, pa ni treba imeti več dosti strahu, da bi se izpozabil in kateri kaj naredil.

»No, saj vidite, zazdehalo se mi je.« Hčerka gre ven, ker ji je dolgčas. Pri sosedovih na dvorišču bielejo žogo, in sliši in razloči po glasu to in tega in ono in onega.

»Kje pa,« reče Skorec in potegne s svojimi frizerskimi prsti po licu. »Saj živite pri vas tako, kakor bi se reklo tje hiši pri Golobovih. Menda še ne veste več, da je zunaj še vedno tako, kakor takrat, ko ste si vi izbirali fanta.«

»Me je sam poiskal, prosim.« oporeka gospa.

»No, no, saj hočem ravno reči, da takrat ni šlo tako za nohte, kakor gre danes. Po cestah, tam pod Tiroljem ob nedeljah in na glavni promenadi vam strižejo ženske z očmi kakor s škariami. Ali pa v kavarni jeseni in po zimam zabadajo drug drugega od ene mize za drugo kakor vilice ocvirke. No, sveti Kristof ve, da je res, da v takih letih mi nismo bili tako nabrušeni, čeprav nismo držali včasih rok križem in smo vzeli, če smo vedeli, koliko je ura.

tudi pot pod noge, pa sli čez drn in strn, pa skozi tako noč, kjer se je videlo toliko, kakor o polnoči v kozjem rogu in čez tak nali, kakor bi padale preklike in gnojne vile z nebes na pregrešno zemljo. To se je reklo takrat tako, kakor da gremo za srečo.«

Gospod Skorec predeva noge in pomežikne prav v tisti žarek solca, ki se sveti v sobi od vrha okna pa do tal in natanko mimo negovega nosu z nagrbano stransko kožo.

»Veste, veste,« pozveči besedo, »kaj imam na srcu?«

»Ali ga še sploh imate?« se pošali gospa Sonja in iztegne svojo golo, okroglo, in kakor bi dejal, na videz mrzlo roko po naslanjalu.

»Tako vam rečem, gospa, da ga še bolj čutim kakor poprej. Včasih, kadar nosite na primer pri vas dalje časa kaj boljšeza na mizo, se mi prekucuje kakor kozel — potem, doma, seveda — in ta nepridiprav tudi obmiruje, kakor bi zadel z možgani ob skalo in bi kazalo presneto težo in slabó. Prej, ko sem bil mlad, ga nisem nikoli tako čutil. No, pa to, kar mi čepi na jeziku, je čisto druga beseda in novica. Veste, povejte po pravici, če se sploh da, ali se je v te katerega spomnite, saj jih je frlolelo dosti okoli vas, od tistih, veste, ki se jim reče

v onih letih metulji, čmrli, muhe in, če so še bolj sitni, tudi brenciji, kaj?«

Gospa pokaže spet svoj podbradek in reče: »Se se spominim! Enega se še res spominim.«

In nato se smeje, zvokno smeje, kakor bi bila deset mlajša, nego je.

»Enega, da!« povzame, »Saj je bil in je vaš prijatelj.«

»Saj ravno to je, kar mi čepi na jeziku. Tukaj je, veste, pripeljal se je z Dolenjskega, da bi mu satan nategnil uhle! Saj veste! Je posestnik tam, se je priženil in priredil štiri ali šest otrok.«

»Včasih pa pesnik, kaj,« kima pomembno gospa.

»Ti so šele rdeči pod kožo, ti! Ti so pravi, ti! Kaj ne? Včasih ima še v »Zvonu« kakšno pesem, takó lirsko in nežno, da bi bilo še grlo najbolj nežnega slavčka zanj preozko in ne bi mogla skozi. Zanimava vas pa, šembrana zadeva!«

»No,« dvigne gospa glas in ga zapelje na sramežljivo struno, »me že zanima, kako bi bilo drugače! Enkrat je bilo tiskanih v »Slovanu« več pesmi, se se spomnite, na prvi strani preko komaj vidnih bledordečih rož več pesmi pod enim naslovom in sicer: Spomladanska molitev. Tak naslov, kaj ne, pesmi pa vse zaljubljene in vse o meni. Taka sramota me je popadla, ko sem brala in

rekla: Kristus, če se bo izvedelo, da so narejene name!«

»Vem, vem. Saj se je oglasil potem en list, ali »Slovenec«, ali »Domoljub«, ali kako in oblublji pesniku svojo pomoč, seveda ne v dobrem, temveč v hudem smislu.«

»Hodila sem zadnje leto v pripravniško in takrat sem smukala kar no stranskih in temnejših ulicah. Opoldne pri kosilu sem pa kar čutila, kako mi štrle uhli po koncu: Kristus, če bi izvedela oče in mati, taka dobra dva vernika!«

»Mhm! Da vam vse povem, no! Včeraj večer sva sedela skupaj v gostilni — s pesnikom. Pa se je spomnil vas, češ: Kaj pa Sonja, jo še kdaj vidiš? Glej ga hudiča, sem rekla, saj sem kuhin in pečen tam. On pa na to nič. Predse je gledal, pa krušne drobtine zbiral po belem prtju. Jaz pa tudi nič. Saj bi bil kaj bleknil, če bi bil vedel, kako sodite o njem vi!«

»Bog ne prižade! gospod Skorec,« se je vznemirila gospa. »Tega pa vendar ne. Kar se za našo mizo govori, naj tudi za njo ostane!«

»Bo pa ostalo kakor ste rekli.« Gospa Sonja pomakne stol h kletki papige in se z njo igra. — Gospod Skorec počasi vstane in se odpravlja na pot.

Iesne poškodbe, tatvine, roparski napadi, pošilstva, manjše sleparije, pomeverbe, nedovoljene denarne transakcije, krivde in druge take nečedne stvari? Teh je vsak dan toliko, da bi moral imeti vsak večji list najmanj eno stran vsake številke, da bi jih zabeležil le površno. Saj smo že omenili, da pride samo v Chicagu, mesto, ki šteje skoraj 3 milijone prebivalcev, več kot en umor na dan. Kje so New York in druga velika svetovna mesta! Kaj se dogaja v Rusiji in v neciviliziranih državah, nam sploh ni znano. Statistika hudodelstev je naravnost strašna, nudi pa pravo sliko vojne dobe.

Kurdستاني prestolonaslednik

V berlinskih visokih krogih se je pred kratkim pojavil mlad inozemec, ki je takoj ob svojem prihodu vzbudil v mestu veliko pozornost. Senzacija je vzbujala zlasti njegova sijajna in elegantna turška uniforma. Nosil je tudi sijajen meč, ki je po njegovih lastnih izjavah veljal 20.000 funtov. Tujec je stanoval v luksurijsnem apartmanu enega najodličnejših berlinskih hotelov. Ves Berlin se je živo zanimal za njegovo Visokost prestolonaslednika Kurdistana.

Toda tle dni je Berlin doživel veliko razočaranje. Ugotovilo se je, da je »prestolonaslednik« Kurdistana navaden svetoven goljuf, katerega sta iskali ameriška in angleška policija. Leta 1921. se je namreč pojavila v Washingtonu princesa Fatima iz Kurdistana v spremstvu nekega odličnega domačina. Princesa je vzbudila veliko pozornost s svojim krasnim briljantom, ki ga je nosila na prstu. Inozemska gosta sta bila sprejeta tudi od predsednika Hardinga. Ko pa sta odhajala iz Washingtona, nista imela niti toliko sredstev, da bi plačala svoj hotelski potrošek. Princesa je zastavila svoj briljantni prstan, o katerem pa se je pozneje ugotovilo, da je ponarejen in brez vrednosti.

Dve leti kasneje se je pojavil spremiljevalec Fatime v Londonu. Živel je razkošno v luksurnih nočnih lokalih, podnevi pa je bil zaposlen pri nekem krojaču v londonskem predmestju. Radi pomeverbe je bil obsojen na 6 mesecev ječe. Ob tej priliki so ugotovili identiteto tujca. Bil je to neki 29-letni Egiptan, navaden mednarodni pustolovec. Mladenič je sedaj v berlinskem zaporu, od koder bo prepeljan v Anglijo in izročen tamonjski policiji.

Odveden ženin

Že dostikrat se je pripetilo, da je mož odvedel deklico, ki mu je prirastla k srcu in si je ni mogel drugače pridobiti. Menda bo pa eden te vrste slučaj, da je mlada dama hotela priti po tej čudni poti do moža.

V Bologni se je pred približno enim letom zaročil bančni uradnik Arnaldo Curto z gospodično Rozalijo Cotromanovo. Poroka bi se imela vršiti pred tremi meseci, pa se je odložila zaradi smrti v rodilni. Nov termin je bil nastavljen začetkom julija.

Nevesta je že del časa opazovala, da se je njen bodoči mož zelo izpremenil. Lepega dne ga je naravnost vprašala po vzrokih te nenadne izpremembe. Curto ji je po daljšem obotavljanju povedal, da je več ne ljubi in da je noče za ženo. Dekle je bilo globoko užaljeno, vendar ni svojemu ženinu hotelo pokazati, kako hudo jo bole ženinove besede. Zato se je zatajevala, se še nadalje kazala prijazno in se delala, kot da jemlje izjavo Curtovo za šalo. Nevesta se je smejala in prosila fanta, naj bi se drugi dan peljala z avtomobilom na izlet. Temu vabilu se bančni uradnik ni mogel upreti. In tako se je peljal z nevesto, njeno materjo, bratom in še enim njenim sorodnikom v Codigoro, kjer stanuje drug brat Rozalijin, geometer, in katerega so vsi skupaj posetili.

Kako začuden pa je bil Arnaldo, ko so mu v hiši bivšega bodočega svaka izjavili, da je ujet in da ga ne izpuste, dokler ne preklicuje, kar je povedal deklici in ne drži svoje prvotne besede. Z drugimi besedami, silili so ga, da preklicuje svojo razporoko. Curto pa se ni dal ujeti. Mislil si je: bolje je biti par dni ujetnik Rozalijinega brata kot vse življenje njen ujetnik. Ni se zmotil.

Med tem je prijavila Curtova mati

policiji, da je na nepojasnen način izginil njen sin. Redarji so zasledovali zadevo, in že po treh dneh so vdrli v stanovanje Rozalijinega brata, geometra, in osvobodili čudnega ujetnika.

Vsa družina, ki je hotela na ta originalen način priti do svaštva, predvsem pa seveda dekle, ki je hotela na vsak način postati gospa Curtova, se bo morala zagovarjati pred sodiščem, ker nikakor ne gre, da se ustvarjajo zakoni s silo.

General Naulin

Našim čitateljem, ki kolikor toliko zasledujejo tudi politične dogodke v zunanjem svetu, je znano, da so se boji v Maroku, katere je francoska javnost sprva podcenjevala, razvili prav v resni smeri. Normalna maroška armada ni zadostovala, da bi ukrotila Abd el Krimove vstaše. Morali so poslati iz Fran-

cije v Maroko močna ojačenja in organizirati maroško armado v velikopoteznem stilu, kakor v svetovni vojni. Zato so, kakor smo že poročali, ločili funkcije vrhovnega armadnega poveljnika od funkcij guvernerja. Dosedaj sta bili obe mestji združeni v eni osebi, v osebi maršala Liauteya, sedaj pa je maršal pridržal le guvernerske posle, dočim je za poveljnika operacijske armade imenovan mladi general Naulin. (Glej današnja sliko.)

Novi poveljnik je pred par dnevi odpotoval v Maroko. V zvezi z njegovim prihodom na bojišče, so vesti, ki smo jih zabeležili tudi mi včeraj in ki napovedujejo novo francosko ofenzivo proti Rifovcem, Francoskim operacijam bo prisostvoval tudi sloviti francoski vojskovodja maršal Petain, ki je v petek z letalom odpotoval iz Francije v Maroko.

Kako so izsledili tatove v Vatikanu

Kakor smo poročali, je bila nedavno izvršena velika tatvina v vatikanski zakladnici. Tatovi so ponoči na zelo spreten način prevrtili strop nad zakristijo ter se spustili po žični lestvi v popolnoma temno zakladnico. Ko so zjutraj odkrili tatvino, so takoj osumili delavce, ki so baš tiste dni izvrševali popravila v sosednjih prostorih. Več delavcev so tudi aretirali, toda pravih tatov niso izsledili.

Naenkrat pa se je razširil v javnosti glas, da se je posrečilo detektivu Marotti izslediti tatove. Sam svet oče ga je povabil k sebi in mu častital.

V zadnjih tednih je namreč neki rimski detektiv opazil, da se neki človek nenavadno dolgo mudi v cerkvi sv. Petra. Pristopil je k njemu in ga vprašal, zakaj se tako zanima za cerkev. Neznanec je odgovoril, da je po poklicu čevljar, da pa se mimogrede bavi tudi s trgovino dragocenih predmetov. Ker ni bilo poviška za njegovo aretacijo, je policija sklenila, da je treba tega čevljarja skrivoma opazovati. Ta posel je prevzel komisar Marotta in ga je dobro izvršil.

Komisar je kmalu obiskal čevljarja v njegovi delavnici ter mu je izjavil, da prihaja k njemu po priporočilu nekega znanca. Pridobil si je čevljarjevo zaupanje in mu je pravil, da trguje z biseri. Pokazal mu je potni list z vsemi možnimi vizi evropskih držav in več

kreditnih pisem za več stotisoč lir. Čevljar je bil z njegovimi predlogi zadovoljen ter mu je povedal, da pričakuje večje pošiljave raznih dragocenosti. Marotta se je sporazumel s čevljarjem in ga je prosil za pravočasno obvestilo.

Po odkritju drzne tatvine v Vatikanu se je komisar Marotta takoj spomnil tega čevljarja. Šel je k njemu in čevljar mu je povedal, da je pošiljatev že dospela. Dogovorila sta se glede večernega sestanka, da skleneta kupčijo.

Komisar je prišel točno ob določenih uri na kraj sestanka. Iz previdnosti je vzel s seboj več tajnih policijskih stražnikov, ki so čakali v bližini. Čevljar je odprl zavoj z dragocenostmi in jih pokazal dozdevnemu kupcu. Marotta se je takoj spoznal, da gre za vatikanske ukradene predmete. Dal je tajnim policistom dogovorjeno znamenje. Par sekund nato je bil čevljar aretiran.

Pri čevljarju so našli večino ukradenih dragocenosti. Nekaj so jih našli tudi pri nekem juvelirju, ki so ga zaprli. Policija misli, da sta čevljar in juvelir glavna krivca pri tatvini, da pa so tatvino izvedli v Vatikanu zaposleni delavci.

Skrivnosti ameriške zdravnice

V San Franciscu vlada veliko zanimanje za proces, ki se bo vršil v kratkem pred tamonjskim sodiščem. Že dalj časa se je namreč dogajalo, da se razni mladi ljudje, ki so se podali na potovanja, niso več vrnili domov. Oče nekega takega izginulega mladeniča, po imenu Bareto, ki se ni zadovoljil z raziskovanji policije, je najel tudi dva privatna detektiva. Toda ves njun trud bi ostal brez uspeha, ako ne bi v mestu Teriu našla nekega mladeniča, ki je nosil kapo Bareta. Detektiva sta ga aretirala in izročila policiji. Mladenič je izjavil, da je kapo dobil od svoje matere, ki je perica, mati pa je povedala, da ji je kapo izročila neka gospodična Alise Crawford.

Pri nadaljnjem zaslišanju se je ugotovilo, da je imenovana gospodična nekdanja izvrševala zdravniško službo v New Yorku, a je pozneje opustila praktično delo, da bi se popolnoma posvetila znanstvenemu raziskovanju. Živela je v okolici mesta Teriu in prebivalci so o njej vedeli le to, da se često vozi v avtomobilu, vedno v spremstvu s kakim mladeničem. Čudno pa se je prebivalcem zdelo, da je Crawfordova vsakokrat vozila z drugim mladeničem.

Detektiva sta se podala na stanovanje te zdravnice. V hiši je bila zaposlena samo zamorska služkinja, a v neki sobici je bival tudi mladi Bareto, ki je detektive veselo pozdravil, bil pa sicer popolnoma apatičen in telesno zelo oslabil.

Tajni agenti so nadaljevali raziskovanja, da ugotove pravo stanje stvari. Dozdeva se, da prevladuje v zdravnici čudna kombinacija znanstvenih in seksualnih nagnjenj. Ona je navadno v velikih ameriških ekspresnih vlakih sklepala znanstva z raznimi inteligentnimi mladeniči. Sprejemala jih je k sebi, toda samo pod pogojem, da ji stoji na razpolago pri njenih medicinskih in znanstvenih eksperimentih, ki jih dela s prenašanjem krvi iz enega telesa v drugo. Policija sedaj poizveduje tudi po ostalih znanih te misteriozne zdravnice. Pri zdravniškem sodnem pregledu se je ugotovilo, da je mladi Bareto imel na nogah mnogo težkih ran in da je tudi telesno zelo oslabil. Na podstrešju stanovanja so našli v špi ritu več koščkov človeške kože, a nikoli v takem obsegu, da bi izrezavanje teh delov kože moglo biti nevarno za življenje. Preiskava o celi zadevi se še nadaljuje.

× **Katoliški bogoslovec na indeksu.** Kakor poročajo iz Rima, je Vatikan prepovedal dvoje znanstvenih knjig profesorja teologije na vseučilišču v Würzburgu, dr. Janeza Helma in sicer »Svetopisemska in bablionska ideja o Bogu« in »Pota k monoteizmu«.

× **Zavarovanje proti potresu.** Lastniki nebotičnikov v New Yorku so vsled zadnjih potresnih sunkov v zapadnem delu mesta zavarovali svoje hiše proti potresu. Neki nebotičnik je zavarovan za 5 milijonov dolarjev proti potresu in za 4 milijone dolarjev proti škodam, ki bi jih povzročili viharji.

× **400 vagonov briketov zgorelo.** V noči od nedelje na ponedeljek je izbruhnil pri premogovniku pri Pohlavicah v bližini Heba na Češkem velik požar. Na doslej nepojasnen način je začelo goreti v zalogi briketov, kjer jih je bilo nakopičenih za 400 vagonov. Rampa in vsa skladišča z briketi so zgorela. Sosednja tvornica je požarna bramba rešila. Osem naloženih vagonov je popolnoma zgorelo, ostalo je le nekaj debelejšega železa. Vsi delavci so bili evakuirani. Vsi delavci so bili evakuirani. Vsi delavci so bili evakuirani.

× **Amundsen predava kaznjencem.** Roald Amundsen je te dni predaval kaznjencem v Oslo o svojem poletu v polarne kraje. Ko se je namreč raziskovalec povrnil v Oslo po značilni poti, je zapazil neki jetnik iz svoje celice vračajočo se ekspedicijo in je v svojem navdušenju zložil o njej pesmico, v kateri se klanja slavnemu norveškemu junaku. Jetniški duhovnik je poslal pesem Amundsenu, ki se je sedaj zalival zanj s tem, da je predaval vsem jetnikom o svojih doživljajih v bližini severnega tečaja. Ko je Amundsen končal, so mu kaznjenci priredili burne ovacije. Hoteli so ga dvigniti

na rame in ga nositi po jetnišnici, pa jih niso stražniki pustili, boječ se, da ne bi te prilike porabili za pobeg.

× **Medvedji lov v Hamburgu.** V ponedeljek dopoldne je ušel iz transporta zver, namenjenih za zoološki vrt v Hamburgu, velik bel medved, ki je v velikanskem skoku prišel na obalo. Policija ga je prepoznala, nakar je zver skočila v morje in preplaval skoraj vse pristanišče. Končno se je zatekla v skupino kolov v vodi, za katerimi se je skrila. Ker iz teh kolov ni znala več ven, so jo ujeli ljudje, ki so pohiteli za mrcino v motornih čolnih. Medveda so pripeljali v slavnostnem sprevodu zvezanega na policijsko stražnico, kjer so ga vtaknili v zapor. In tu je begunec toliko časa čepel, dokler ga ni prišel iskat streljač, s katerim jo je mirno mahnil na svoj novi dom.

× **Nos je odgriznil svojemu dekletu.** V Augsburgu je delavec Walter zasledoval svojo nezvesto ljubico, jo vlekkel na nedvojniško kjer ji je iz maščevanja odgriznil nos. Pri zaslišanju je izjavil, da je to storil zato, ker hoče, da ostane dekle do smrti kaznovano.

× **Zensko zborovanje v Innsbrucku.** O katerem smo poročali, da ga je tirolska deželna vlada radi incidentov prepovedala, je končno vendarle nadaljeval in končal svoje delo. Na zborovanju je poročala med drugimi tudi ameriška profesorica Bolsh o ženskim gibanju v balkanskih državah. Predsednica mednarodne ženske zveze za mir in svobodo v Parizu, gospa Duchesne je pozvala članice, naj se uprejo že sedaj vsem pripravam za novo vojno. Zborovanje se je končalo s petjem in igranjem na orgle.

× **Visoka plača.** Znana filmska igralka May Murray je sklenila s filmsko družbo Ufa pogodbo, ki ji priznava, letnih 350.000 dolarjev plače.

× **Predsednik Masaryk je te dni povabil okrog petsto šolskih otrok na jutrek v špansko dvorano na Hradčinih.** Predsednik je bil skoraj eno uro med otroki, s katerimi se je očetovalsko razgovarjal.

× **Težka nesreča papeževega bratrance.** To dni se je odpeljal sin milanskega industrijca Rattija, dvajsetletni Henrik z motornim kolesom v Pavio. V bližini Suverga pa je zadel vanj avtomobil, ki je vozil z vso hitrostjo. Henrik je odletel več metrov daleč s ceste. Posesnik avtomobila ga je takoj odpeljal v bližnjo bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima ponesrečenec zlomljeno desno nogo in levo roko in še razne druge težke poškodbe. K ponesrečenju je prihitel monsignor Ratti, papežev sorodnik, ki je takoj obvestil papeža o nesreči njegovega bratrance.

× **Strašen zločin.** V vasi Vilomes na Francoskem je izvršil sedemnajstleten mladenič grozno zločinsko dejanje. Peljal je svoje mlajše brate v starosti od šest do devet let na polje, kjer so morali poklekati na kar jim je s sekuro odsekal glave. Po zločinu je hladnokrvno razsekal trupela ter jih zmetal v vodnjak. Pri zaslišanju je izjavil, da je moral to storiti, ker mati ni mogla več preživljati svojih otrok.

Usaki avto mora imeti BALON-pnevmatiko

da varuje voz in ljudi. Continental Balon-pnevmatiko lahko rabite, ne da bi prenaradili kolesa ali platišča, ter bode uživali takoj veliko prednost nizko tlačenih pnevmatikov.

Izvanredna gibkost teh obročev dovoljuje veliko brzino tudi na najslabših cestah.

VIKTOR BOHINEC, Ljubljana, Dunajska cesta 21.

Continental Ballon

«Gospa Sonja od vseh plati hvala za dobro kosilo naj doni!»

Tako deklamira in čaka, da se gospa obrne in mu da roko.

Gospa res vstane in mu seže v roke. Potem se poredno smehlja, gleda njegov desni izhogeni čevljin in reče: »Pripeljite pesnika sem.«

«Kam?» vpraša Škorec, kakor bi ga prestrašila grozanska vest.

«I, k nam, sem!» razloži gospa. «Zakaj pa ne?» In to pojasni s tisto karakteristično preprostostjo, s katero grede pogostokrat ženske preko vseh ovir.

Škorec se vede kakor največji puntar. Povese glavo in rami, pa izpregovori: »Meni je prav. Kdaj pa?»

«K večerji, nocoj!» pojasni gospa tako, kakor bi bilo vse že zdavnaj na dani.

«Bom, bom!»

Gospod pesnik je velik in zelo debel. Zaradi tega mu nagaja srce, in stopnice v drugo nadstropje ga zelo utrudijo. «Saj nič ne vidim,» pravi gospa Sonja, «samo slišim, da nekaj sopiha kakor lokomotiva. Ali ste to vi, gospod pesnik.»

«Tako je, gospa,» se oglasi prišlec.

«Pozdravljeni in oprostiti, ker stanu-

jemo tako visoko in ker je naša pred-soba tako temna.»

«Visoko ste, to je res. Jaz sem doma vedno pri tleh. S ceste v sobo.»

«Naprej, prosim,» vabi gospa in odpre vrata v jedilnico.

In gredo po vrsti: gospod pesnik, gospod Škorec in gospa Sonja. Zadnja je prekrasna. Plave lase ima prijetno skodrane, a rožnata domača obleka se ji čarobno prilaga. Škorec to kaj zadovoljno opazi in se takoj oglasi: «Gospa Sonja, bravo, izredno ste lepi. Pesnik, zložite pesem!»

«Oprostite,» se z nasmehom opraviči gospa, «predstavila bi vam rada svoje-ga moža, pa se je na žalost odpeljal po svojih kupčijah.»

«S pesnimi,» pravi zasopljivi gospod pesnik, «je pa dandanes križ. Otožnost, ki se je prej redno prelivala v verze, se mi prekucne zdaj vedno v jezo, srce je pa sploh staro in nadasiljivo kakor jaz.»

«O starosti homo govorili drugič, nocoj samo o mladih časih,» reče gospa, se postavi pred slavnega moža in ga ostro ogleduje. «Veste, dožene, komaj bi vas spoznala. Če bi si sedela nasproti v kupeju na vlaku in bi se peljala do Dunaja, mogoče na štirinajsti postaji.»

«Jaz vas sploh ne bi,» pravi pesnik.

«Na cesti navadno znanke spregledam, neho te seveda, neznankam pa maham s klobukom že na razdaljo. Sklenil sem oni dan, da sploh nikogar več ne pozdravim. Kajti mučneje je, pozdravljati neznanke, nego ne pozdravljati znancev. Krive so pa oslabele oči in — mislim — nič manj tudi razmišljenost.»

Gospoda počasi sede. Gospod pesnik se strašno poti. V roki drži robec in briše nepretrgoma svoj ploščati, gladko obrti obraz. Njegov iztegnjeni, neravni nos je čudno dvignjen in pripravljen nekako na strel, kakor top. Oči so velike, debele in motne, a čelo nizko in polno zarez in skrb.

«Razmišljenost zaradi tega,» nadaljuje slavni mož, «ker je vedno kaj pri gospodarstvu, kar človeka moti. Na primer hlapec in dekla, pastir in pastirica. Kar na lepem zveste, da živita prva dva kakor gospodar in gospodinja in čez nekaj časa vam pride na uho, da druga dva tudi. Takim razmeram pravijo na kmethih mali zakon. In daste vse štiri stran, pa vzamete nove: isto. Toda mesto pastirja in pastirice bomo jemali zdaj same pastirje.»

«Kratkočasno,» se smeje gospa; «ali ne?»

Prične se večerja. Priletna kuharica nosi na mizo in Škorec našteva svoja

mnogobrojna izkustva, tikajoča se dobrih jedi.

«Kaj pa poezija,» ga prekine gospa.

«Ob strani je običajna,» odgovori pesnik, «ob potu. Pomislite, jutraj, ko se prebudi vseh pet otrok. Prepri, kri, pretep, jok. In večji so bolj neumni nego manjši. Človek bi prej tega ne verjel. Eni vidijo tudi poezijo v govoricah otrok, ki se za vse zanimajo. Zakaj ne pade opeka s strehe, zakaj ne nosi oče kikkle... taka vprašanja mislim in podobno. Je treba prav za prav potrpljenja. Poezija pa to gotovo odganja.»

Vino je črno in pot dobro.

«Izvrstno,» ga pohvali pesnik in glasno pomoka. Ker sta z gospo Sonjo sama, naenkrat vstane in ji ponudi roko. Gospa mu jo da sedé. Poljubi jo, vrne jo in sede. «Hvala vam,» se oglasi nekako zamolklo patetično. «Hvala vam za spomin, za minulost in za to povabilo. Poezija — to je pri meni danes minilost. Zvečer zaprem oči in žena misli, da spim. Toda to ni res. Takrat grem po cesti mlad s slavnim v roki in vi po drugi strani proti meni. Maj, mladost, pesem. In potem vaš odgovor na moje prvo nerodno zaljubljeno pismo: iz te moke ne bo kruha! Vse kakor sama prava čista poezija... tudi ta stavek, dasi ni za verze. Tako šine moja misel v

vam... iz vasi, s kmetov k vam v mesto, v to svetlo...»

Zdaj odpre vrata Škorec in ker je slišal, da je stavek prekinjen, se obrne in reče: «Še nekaj sem pozabil. Oprostite ta!» In spet odide.

Slavni mož vzame iz žepa robec in s obriše pot. Po dolgem molku in ko je parkrat pilnil pred se, izpregovori: «Gospa Sonja, ali bi vas smel nekaj vprašati?» in nekaj prositi?

«Menda vendar,» vpraša vsakdo lahko! odgovori ona in se na stol udobno pomaje.

«Dovolite, da primaknem stol malo bliže!»

«No, no, prosim!»

«Vaš mož, kaj ne, trguje na veliko. Kupuje posvetila, prodaja potem na drobno in tako.»

Gospa Sonja nekaj časa začudeno gleda, potem se pa na ves glas zasmeje.

«Ne, ne,» prosi pesnik. «Oprostite, če bi bili tako prijazni in bi me malo časa poslušali. Veste, mi imamo hoto, ki bi jo radi prodali, ker nam je od rok.»

Gospa Sonja namršči obrvi in vpraša strogo.

«Je zraven železniška postaja. Če ne, kako daleč je od nje?»

«Pol ure, no, tri četrti... več pa ne.»

Kraljestvo mode

Bilanca letošnjega poletja

Za letošnjo letno sezono so poslane svetovne tovarne, zlasti zna francoska tvrdka Rodier na modni trg toliko novih vrst blaga, da se celo strokovnjaki težko spoznajo v tem bogastvu najrazličnejših barv in vzorcev. Vsako blago za letošnjo sezono ni le novo, temveč tudi lepo, fino in priključno. Zato ni čuda, če je ženski svet pri izbiri čisto v zadregi. Za enostavne obleke sportnega kroja je še vedno v modi klasični šantung in surova svila, ki se izdeluje v vseh barvah, dalje razne druge novosti v blagu, tkane po vzorcu epoga. Od teh je takozvani »uptodate« frizotta, ki služi tudi za ovratnike in okraske. Za takozvane paradne letne obleke, ki jih nosijo dame pri tekmarah v lepoti, pri garden-partijah itd. se rabi finejša in razkošnejša blago, nego je svila oziroma njeni izdelki. Sem spadajo svileni taffeti, crepi, tvilli, pikčasti foulardi, kasha-natté, fileta v temnih pastelovih barvah, naturel, rjavkasto modre, ciklamen ali pa barve parniških vijolic.

Razkošne kopališke obleke so iz tenkih, belih, črnih ali rumenih čipk. Te so milanske, argentinske, francoske, valencijske, duchesse in druge vrste. Kombinirajo se tudi debele čipke s tenkimi, tako n. pr. črne debele čipke z obšitimi chantilli so zadnja novost letošnje poletne sezone. V kopaliških in letoviških je zelo priljubljen tudi muselin, zlasti v živih barvah. Take obleke so čisto preprežene z zamatastimi motivi. Črni svileni plašči, ki se nosijo vrh vsake toalete, se delajo iz crep-satina, faille in otomana, najnovejši iz črne taffeta. Te lovniki, ki so tudi letos zelo moderni, so iz čipk ecri in ancien ali pa iz svetlega, nekoliko progastega svilenega blaga. Ovratniki iz kozuhovine se nosijo tudi na letnih kostimih, zlasti pristni ali mitirani tiger je zelo eleganten, če seveda ne protestira žep. Tudi rmeno, roza ali oranžno pobarvani zajček ni napačen, zlasti se, ker je neprimerno cenejši nego tigr, ki ne vpoštevajo interesov nežnega spola, sicer bi se te zveri gotovo bolj množile.

O modnih barvah letošnje letne sezone bi lahko napisali celo kroniko. Vsako modno podjetje zagovarja svoje bar-

ve in svoj okus po stari prislovi, da hvali vsak berač svojo malho. Tako na pr. se ogrevajo eni za satine črne in svetlo modre barve, drugi zopet za blede rumene do temno bronaste ali pa od svetlo-roza do temno rdeče. Temeljno geslo letne mode je pestrost, toda ne kričeca, ampak skromna. Vse vrste blaga kričečih vzorcev, z ogromnimi, neokusnimi rožami prepušča modni svet predmestju. Zelo lepo je poslikano blago. Enostavna surova svila, recimo crep-de-chine, okrašena z ročno slikarjo umetnice v tej stroki, je original, ki ga ni tako lahko kopirati. Tudi slikani šali so zelo moderni. Glavna stvar je pa bila in ostane dobro, četudi malo dražje blago, pri katerem ni treba štediti z lepo barvo, vendar pa se je treba vedno izogibati pretiravanja. Ker morajo biti tudi paradne toalete same, nekaj okvir, v katerem pridejo do veljave vse prednosti nežnega spola, dočim se njegove slabe strani izgube. Tega glavne cilja bi dame nikoli ne smele pozabiti.

Borba proti dečji frizuri

V Parizu se je nedavno ustanovil klub, čigar edina naloga je, da z vsemi sredstvi pobija vedno bolj se razširajočo žensko modo: dečjo frizuro. Člani kluba morajo postati le ženske, ki si niso dale še nikoli odstriči las. Prod sprejemom mora vsaka članica svečato izjaviti, da si ne bo dala nikoli skrajšati »svoje največjega čara« in da tega tudi še nikdar ni storila. Ustanoviteljice kluba naglašajo, da hočejo zbrati vse dobro misleče žene, ki naj čuvajo svete tradicije ženskega spola. Klub pravi, da so bili dolgi lasje že od nekdaj tipični znak nežnega spola. Le žene z dolgimi lasmi da morajo postati dobre gospodinje in matere, dečja frizura pa ovira ženske pri ključni veliki agitaciji — X enlatxrdgove izvrševanju najvažnejših dolžnosti. Klub veliki agitaciji pa klub ni mogel zbrati več kot 28 članic. Iz tega se da vsakokor sklepati, da dnevni dečje frizure modernega ženskega spola navzlic vsem prorokovanjem še niso štet.

Med največjimi nasprotniki nove ženske mode je tudi ameriški kralj lasnic

Goldberg. Temu se seveda ni čuditi, kajti nova moda mu gotovo ne gre v račun, ker porablja ženske z dečjo frizuro bore malo ali sploh nič lasnic. Goldberg je prišel celo v Evropo ter pričel organizirati pravcato borbo zoper novo modo. Ako se mu ljuta kampa-nja posreči, se bodo njegove velike zaloge lasnic jele zopet redčiti in njegove tvornice se bodo zopet povzpelle na prejšnjo stopnjo. Goldberg je trdno prepričan, da bo dečja frizura najkasneje v poldrugem letu izginila tudi v Evropi.

Klasična površnica

malce zvončasto rezana, iz kariranega kasha, z ozkimi rokavi in s svetlobarvno fasono.

Čevljički

Na pariški razstavi dekorativne umetnosti je prav zanimiva izložba, kjer so razstavili damski čevljiarji svoje najboljše in najlepše izdelke. Prostor je sicer majhen, zato pa je fantazija razstavljalcev tem večja. Z obutvijo je sploh križ in dame bi morale biti hvaležne tvornicam, ki si izmislile toliko novih atrakcij in senzacij v tej stroki. Čevlji je pač čevlji in nobena noga ne prenese niti približno takega eksperimentiranja, kakor telo, ki modnim novotarijam na ljubo čisto zelo trpi. Le pomislimo na nekdanje steznike, pa primerjajmo nogo z ženskimi trebuhom, vkleknjenim v te prostovoljne modne verige! Bogme, vsaka noga bi protestirala z debelimi kurjimi očesi, če bi jo tako stiskali. Toda tovarne in drugi izdelovalci damskih čevljev hočejo tudi priti na svoj račun. Ker so na eni strani glede oblike in obsega omejeni, si pomagajo na drugi s tvarino za obutev. Kdor se zanima za modo, bi ne verjel, kako bogata je domišljija izdelovalcev damskih čevljev. Menda ni na svetu živali, ki bi ne bila v nevarnosti, da jo ta bujna fantazija ne spravi ob kožo. Krokodili, kače, kuščarice, srne, psi in menda celo kokoši morajo prodajati svojo kožo, da lahko damske nožice brbljajo v najfinejših čevljičkih. Tu ne pozna moda nobene omejitve. Oblika čevljev se v bistvu ne spreminja toliko, ker se kot rečeno ne more, zato imamo celo serijo kož, ki se jim pridružujejo vedno nove. Kar velja v tem slučaju za kožo oziroma usnje, velja seveda tudi za blago, ker se delajo damski čevlji zlasti poleti iz najrazličnejših enostavnih in kombiniranih vrst blaga, med katerimi prevladuje svila.

Druge hvalaležne polje ima čevljiarska domišljija v barvah, tu je še več sprememb nego v tvarini. Od črnih in rumenih do belih, zlatih, modrih, zelenih, sivih in rdečih se vrača vsaka sezona zopet nazaj in tako gre ta barvni film

Najnovejše izgotovljene toalete

vedno na razpolago.

Modni atelje M. Šarc, Ljubljana
Kongresni trg 4L

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA
palača Ljubljanske kreditne banke

damskih čevljev v neskončnost. Težko si je izmisliti bravo, ki bi še ne bila prišla do veljave na damskih nožicah. Skoda, da je človeško telo tako nepopolno, da ne vidi vseh barv, ki nrgole v atmosferi, sicer bi dame gotovo že nosile čevlje ultravijolične barve.

Letos se izdelujejo damski čevlji za sprehod večinoma v obliki »cokelj« in sicer iz jelenove kože ali pa chevreau. Za zvečer je v modi lak ne chevreau ali pa pozlačena koža. Pogosto vidimo tudi čevlje iz dveh različnih delov, na pr. sprednji iz gladkega chevreau, zadnji pa iz navadnega ali pobarvane kuščarice. Splošno lahko rečemo, da v tem pogledu moda ni tako stroga in da imajo dame svobodne roke. Vendar pa mora tudi ta svoboda poznati gotove meje, sicer postane še tako mikavna in fina nožica grda. In ženski svet se v nasprotju z emancipacijo prav dobro zaveda, da lepe nožice tudi niso igrača.

Borba za nov klobuk

Tvornice damskih modnih pokrival se nekako ne zadovoljujejo več s šablonskim izgotavljanjem malih, ličnih, splošno priljubljenih klobučkov, marveč hočejo na vsak način lansirati zopet nove forme. Poizkusi so prav različni, zato novi modeli poljubno variirajo med malim klobučkom, ki je splošno veljavni, in med poletnim širokokrajnikom, ki ga je letošnja moda uveljavila za letošnja sezono (a se je, kakor vidimo, prevarila).

Novi modeli damskih klobukov se predvsem lansirajo iz Berlina, ki nekako vobče posveča posebno pozornost damskemu pokrivalu in njegovi harmonični prilagoditvi k bujni glavi. O tem svedoči tudi naši trije vzorci, posneti po najnovejših berlinskih modelih. Prvi (levo zgoraj) predstavlja razširjeno formo klobučka iz pastelno modre klobučevine, čigar sprednji kraj je trikotno

vzravan in okrašen z zaponkami. Drugi (desno zgoraj) predločuje okusno tvorino iz velurnega šifona s pahlačastimi metalnimi efekti. A tretji (desno spodaj), najbolj smelo zajet iz modne fantazije, je velikega cow-boyskega formata, iz opalno barvne klobučevine s svilnim vzglavjem in svileno pentljo.

Nikakor se ne da oporekati, in slike to dokazujejo same, da so novi modeli učinkoviti in kakor vsi varjeni za posamezne tipe damskih glav. A vendar ne prodrejo, temveč morajo še nadalje dopuščati prvenstvo vsesplošnemu malemu klobučku, čigar enostaven model predločuje naš četrti posnetek (levo spodaj). Stvar je pač taka, da se je mali klobuček izkazal kot najprikladnejše damsko pokrivalo k pristržnim lasem, vitki liniji in kratkemu krilcu. V tem četverem je damski svet našel najsijajnejši modus za izražanje (ali vsaj za iluzijo!) mladostnosti. In to je tisto, česar se dama krčevito — ne odreče.

Cape - kèp

Na letoviških in večernih promenadah se je zopet pojavil praktični in koketno elegantni ogrtač cape (cèp). Posebno okusen je v beli odnosno svetli težki svili. Naš vzorec predstavlja novost poletnega kèpa iz teške bele fulgurant svile, kombinirane z lisičje rjavimi blendami in ovratnikom iste kvalitete.

Žene v javnem življenju Švedske

Gotovo je ni v Evropi države, kjer bi ženske igrale v javnem življenju tako veliko ulogo kakor v Švedski. Zlasti je v zadnjih letih opažati, da zavzemajo ženske odlična mesta tudi v gospodarskem življenju. Razlog je pač ta, ker se Švedska zelo hitro industrializira, a v poštev pride tudi jaka konkurenca, ki vlada med moškimi in ženskami.

Naglašati je treba, da vpliva na življenjski tok v znatni meri tudi vzgoja ženske mladine, ki se že v rani mladosti navaja na življenjsko borbo in na neodvisnost od moških. Ta ravnopravnost je tudi v praksi izvedena do skrajnih konsekvenc in to v državnem kot tudi v privatnem življenju. Vse državne službe od najnižje pa do najvišje so dopustne tudi ženskam in v parlamentu je bil sprejet tudi zakon, po katerem se ne sme delati razlike med moškimi in ženskimi državnimi namestenci in delavci v pogledu plače.

«Isto delo, ista plača» to je temeljno pravilo v vseh državnih podjetjih, ki se strogo izvajajo tudi v praksi, čeprav je za državno blaginjo to velika obremenitev, kajti večina uradništva pri pošlah in telegrafih so ženske. Tudi učiteljstvo se rekrutira večinoma iz ženskih vrst. V industriji je zaposlenih veliko žensk, a le tu ženske v pogledu plače niso izenačene z moškimi, kajti one dobivajo za 20 do 25 % nižje plače nego moški.

Poseben položaj zavzemajo švedske žene v ročni obrti. Ne samo v malih kavarnah in gostilnah, ampak tudi v največjih in najfinejših hotelih dobite samo ženske uslužbenke — natakarice. Vsi brivski in frizerski pomočniki (za gospode!) so skoraj izključno samo ženske. Izvzemši največje trafike, so skoraj vse trafike v rokah žensk ali pa imajo izključno ženske prodajalke. Tudi v knjigovodstvih in tiskarnah je mnogo žensk in vsa reklamna podjetja imajo izključno ženske uslužbenke.

Tudi se v Švedski ne dela razlike med omoženimi in neomoženimi ženskami. Učiteljica — uradnica, ako se poroči, ostane lahko še nadalje v službi, a ravno tako tudi kontrolistinja in prodajalke. Žene igrajo torej v javnem življenju veliko ulogo, domača opravila pa opravljajo večinoma služkinje, ki so navadno manj izobražene ženske, a se na hišno dela prav dobro razumejo.

Ob sklepu naj še omenimo, da ima Švedska več žensk nego moških in so radi tega tudi stare devotke nekaj oblačinega.

Dopoldanska »petitna roba«

Tako imenovana petitna roba je, kakor v »Jutru« že precejkrat povedano, elegantna, prikladna in praktična, ter vsevdi, uživa priljubljenost v damskem in dopoldnevnem v vsoljem modnem svetu. Tudi v tekoči sezoni. Naša slika predstavlja dva nova okusna vzorca:

levi: citronasto rmen trikolin s plisiranimi vstavki, sedlom in ravnim volanom; rokavi dolgi; ovratnik, manšeti in obroček volanov iz rmeno-rdeče kariranega trikolina;

desni: žajbljevo vijoličast lahak svilen marokén s plisiranimi stranskimi deli.

— »Leži ob cesti?«
— »Da, cesta pelje ravno skozi.«
— »Obseg?«
Med tem odpira Skorec počasi vrata.
— »Gospod Skorec, prisedite. Gre za hosto.«

B. Borko:

Beleške o ljudeh

Zvezdoslovec.

Prišel je odnekod s severa — ubog, sestradan, v ponošeni vojaški obleki. Bila je zgodnja jesen, a mož se je venomer zavijal v oguljen plašč. Petdeset let mu je bilo — nemara manj, kajti zadnja leta človeka hitreje starajo. Takšen je prišel in se predstavlja. Dejal je, da je Hrvat. Služil je v cesarski vojski. Po prevratu so ga vpokojili kot polkovnika nekje gori na Češkem. Pa ne dobi pokojnine in nima ničesar — ne denarja ne dobrih znancev.

»Predavam o astronomiji,« je rekel in pogledal nekam zmedeno. »V nemščini, kajpa. Prvo predavanje bo tam in tam. O luninih govori.«

Zanimivo.

Kakor da bi se bil zbal mojih vprašanj, »je s koščenimi prsti prijel za plašč. Ramena so mu zlezla globlje v telo. Pre-

meril sem ga prijazno. Temu hrbtu se je bilo težko vpogniti. Pred leti je stala vsa stotinja strumov pred njim — oči vprte vanj ko v boga. Takrat mu je bil hrbet vzravan, glava po koncu, obraz poln sile in ponosa. Sedaj je bil obraz najbolj razrovan — bolesten, blede kakor luna. Da, kakor luna.

»O luni boste predavali? Ali ste se veliko pečali z zvezdoslovjem?«

»Da. Posebno me je zanimala luna.«
Star polkovnik in luna! Čudno srečanje. Nemara je nekoč občutil vse drugače poezijo polne, kakor srebrni novček bleščeče lune, — hladne, s plaščem oblakov lahko ogrnjene nočne popotnice. Sedaj mu luna pomaga živeti. Kdo drugi ima lajno, on pa luno, zvezdo, vesolje. Z luno hodi iz mesta v mesto, pobira vstopnino in pripoveduje o fantastičnih puščavah na luni, o globokih kotanjah, o orobnicah neznanega življenja.

Pogledal me je še enkrat — mogoče je občutil mojo misel: težko je živeti od lune!

Na predavanju nam je pripovedoval o raznih rečeh; videlo se je, da je prebral kopico poljudnih knjig — Mayerja iz »Kosmosove« biblioteke, Bölscheja in kaj — zraven pa je pripovedoval o kadeških letih, ko so ob lunosjanskih nočeh

tavali somnabulni kadetje za luninimi žarki. Govoril je o ženskah, o modni, pa o neskončnosti vsemirja, o minljivosti vsega zemeljskega, o smrti svetov.

In vse je bilo tako čudno in pusto v tej dvorani z rdečo lučjo; polkovnikov glas je zvenel prazno ko razbiti zvon, besele so prihajale brez zveze in slednjice je vse dobilo banalen konec. Brez duhovitosti, brez lune poezije.

Potem je predaval o zvezdah: o planetih in o solncih. Naposled so se ljudje naveličali in ni hotel nihče plačati vstopnine.

Zakaj težko je živeti od zvezd.

Oguljeni plašč, ki je nekoč zakrival cesarske zvezde, je močilo jesensko deževje. Astronoma sem srečal čisto na ulici; šel je mimo zamišljen in otožen, z očmi v tla. Nič več ni iskal zvezd. Kdo ve, kako je živel brez pokojnine, brez denarja in dobrih znancev.

Nekega večera pa sem ga videl na odprtem prostoru med mestnimi hišami. Bil je tesno zavrt v plašč; videlo se je, da ga zebe. Zakaj mrzel zimski veter je zavijal za vogali in redki ljudje so hiteli domov.

Stal je bled in zamišljen. Pogledal sem vanj, ko sem šel mimo. Ah, luna! Mirno je kravala na obzorju. Mene je zabelo ob pogledu na to sliko. Ne od vetra

in ne od brezčutnega neba. Od človeka — od usode.

L'education sentimentale.

Poznam ga po naključju. Vem, da piše. Pišemo vsi, kar nas je obsojenih — po krivdi prednikov, pravijo — k tej nehalčni roboti. Pišemo, lovimo v dušah utrinke lepših občutij in globočih misli nego so vsakdanje. Lovimo jih kakor deca kresnice na večernih junijskih travah.

Tudi on piše. Slabo piše. Ima pa lep psevdonim — francoski psevdonim, ki skriva ne vem kako banalno ime. Nikoli nisem prišel z njim v stike, a v prijateljski nemški redakciji so mi povedali s suhim besedami njegovo življenjsko zgodbo.

Odsluhob mislim nanjo, kadarkoli ga srečam.

Ubog je — menda nima nikogar in še priroda mu je bila maščinska. Ni se nikjer solal; obiskoval je osnovno šolo in z njo sklenil mladost. Sam je moral skrbeti za kruh.

Niti ne vem, kaj je bil; le to vem, da ni bil zadovoljen. Rad je sanjaril. Rad je doživljal lepe večere in ležal na obali reke. Za težko priložnost, s ponižanjem in stradanjem odkupljeni denar si je nabavljati knjige ali si jih izposojal v knjiž-

nica. In je čital. In počival, marveč čital in sanjaril. Tako se mu je videlo življenje lepše, prijetnejše.

Stara zgodba, tolikokrat opisana v sentimentalnih novelah izza prve polovice 19. stoletja.

Pustil je delo in nočeval je poleti na prostem, hranil pa se z usmiljenjem blagih stark. Začel je pisati. Hotel je povedati, kako se zrcali življenje v njegovi notranjosti in kar se vidi s tihimi obali njegove duše.

A ni znal, ni mogel.

Zanesel je rokopise v uredništvo. Ondi so bili prijazni in so mu neko drobtinico natisnili, o vsem ostalem pa obljubili.

In sedaj je hodil vpraševat. Prihajal je ponižno in boječe. O božiku so mu rekli, da bo izšlo v velikonočni številki. In potem so prišle zapreke in je bilo treba čakati. A kaj bi počeli v uredništvu s črticami, ki niso nič drugega, ko nevede, prazno, brezlično pripovedovanje o nedežljivih, tistih zgodbah.

Pisec ni mislil na lastno zgodbo. Ali pa se mu zdi preveč vsakdanja? Za prvi maj sem bral v socialističnem listu njegov članek, podpisan z lepim francoskim psevdonimom. Ni bila zgodba o neznanih ljubavnih doživljajih niti nerodno posneto tuje pripovedovanje o

Opičji proces v Daytonu

Učenci ljudskih šol v Zedinjenih državah se uče zemljepisja iz atlasa (Rand, McNall & Co.), v katerem je preko ponedelnih dežel z velikimi rdečimi črkami natisnjena kratka karakteristika dotične države. Tako je nad Turčijo, Rusijo itd. natisnjeno »napol civilizirano«, nad Nemčijo, Anglijo, Francijo itd. »civilizirano«, nad Zedinjenimi državami pa »prosvetljeno«. Rand McNallov atlas je simbol, in vsak Američan trdno veruje vanj. Saj že od zgodnje mladosti prepeva: »Sveta dežela svobode«.

Kako pa je stvar v resnici, nam najbolje dokazuje samo dve besedi: Dayton in Tennessee. Prav za prav bi se moralo pravilno glasiti »Bryan«. Opičji proces, ki se sedaj vrši v Daytonu in za katerega se zanima ves svet, bi se moral v resnici glasiti: »Bryan zoper Ameriko«.

William Jennings Bryan je politik, kakor vemo v Evropi že dobro tri desetletja. Ta gospod je imel v politiki več nesreče kot sreče. Povslej se je do državnega tajnika, to je zunanjega ministra in nekakega ministrskega predsednika v Zedinjenih državah. Trikrat je kandidiral za predsednika ameriške Unije, a ni imel sreče. Zadnje čase je postala politična konjunktura zanj vedno bolj neugodna. Zato se je obrnil na versko polje. To je bilo takrat, ko je izbruhnil med duhovniki fundamentalisti velik spor, to je zagovorniki stroge razlage sv. pisma in modernisti, zastopniki liberalnejše smeri, ki se je bolj prilagodila znanosti. Bryan se je z vso vehemenco vrgel v boj. Postal je vodja ortodoksnih bojevnikov. Divjal je, razsajal, proklamiral in spravil modernistične duhovnike pred protiverska sodišča.

Letošnjega maja je prišel Bryan v Dayton. Ogromni proces proti profesorju Scopesu je njegovo veliko delo. Dan pred svojim prihodom je Bryan sistematično vplival na Daytončane in na množice, ki so v trumah prihajale v to mesto, ki dobiva s svojim opičjim procesom svetovno slavo. Na cestah, brez suknjiča in s tropičnim klubokom na glavi pridiguje ljudem, pa tudi v javnih lokalih in v zasebnih stanovanjih obdružuje prebivalstvo, ki se mu kar vrti v glavi od tolike časti.

OPIČJI KARNEVAL

John T. Scopes, ki je bil še pred par meseci neznan učitelj na zavodu Rhea County High School, kljub svoemu pomanjšanemu imenu skromni srednji šoli v Daytonu, je moral kot svetovno znani človek pred sodišče zaradi kršitve zakona z dne 21. marca t. l., ki prepoveduje pouk o razvojni teoriji.

Dne 10. julija se je začela glavna razprava na okrožnem sodišču grofije. Ali že več dni poprej so začele prihajati v Dayton množice v celih trumah. Toliko je prišlo ljudi z vseh strani Amerike, kot jih mestice Dayton s svojimi 2000 prebivalci še ni videlo, odkar stoji. Na 20.000 cenijo število turistov in onih, ki so doslej prišli v »opičje mesto«, kot ga imenujejo sedaj v Ameriki, iz gmočnih ali idealnih ozirov in so se nastanili v lesenih barakah in šotorih. V to število pa niso všteti člani Ameriške družbe za razvoj znanosti. Ti gospodje bodo še prišli. Zakaj predsednik tega združenja, dr. Watson Davis, izdajatelj revije »Scient Service« v Washingtonu, je poslal obtožencu to-le brzojavko: »S 14.300 možmi, našimi člani, vam pride-mo na pomoč.« Splošno domnevajo, da te Davisove besede niso prazna fraza, ampak, da jih je vzeti dobesedno. Zato pričakujejo v Daytonu vsak dan prihod bataljonov svobodnega pouka.

Ni čuda, da se spričo malega sodnega poslopja še vedno propagira v krogi občinskega sveta daytonskega misel, naj bi prenesli razpravo v Bellpark, kjer je prostora za 20.000 ljudi. Gotovo bodo poslušalci radi dali po par dolarčkov, da bi se s tem denarjem plačala odškodnina za pohojene nasade. Ta naršt pa se je izjalovil, in tako se vrši razprava zoper Scopesa v majhni zgradbi pravice, ki je bila v ta namen nanovo pobeljena in rjavopopskana.

Pu licah Daytonu se pade žene in otroci, staro in mlado, pa tudi zreli možje, priprosti ljudje in razumniki. — Povsod čuješ zhone svete vojske, ki

prepevajo moralo povzdigujoče pesmi. Na raznih prostorih mesta so neprestano predavanja, kakor »Pekel in univerza«, »Bog ali gorila«, »Ali hočete zapisati svoje otroke peku?«, »Hudič in kinematografi« itd. — Nasprotna stranka prireja tečaje o moderni biologiji, pošilja otroke z meter dolgimi opičji re-pi na ulice, ki morajo prepevati sramotilne pesmi. »Leteči predavatelji« propagirajo darvinizem. Med njimi vidiš tudi 65letnega Scopesovega očeta, ki

Obtoženec prof. T. Scopes.

takisto s svetim pismom v roki izjavlja, da izvira njegov sin iz verne staropuritanke rodbine in pravi ponosno: »John je bil vedno izreden otrok in sedaj postavlja, kakor se vidi, ves svet na glavo.«

Toda v Daytonu ne vidiš samo bojujočih se strank. Zabavišča so zrastle iz tal kot gobe po dežju. Neglede na nosilce lepakov raznih kinematografov in gledališč, hodijo po mestu moške z velikanskimi tablam z napisi: »Izviramo od morskih deklic. Posetite Möllerjev morsk balet v Wilsonovi avneni!« ali »Dospela je pošiljka srčkanih opic iz New-Yorka. Po razpravi pridite v pa-lavo Gloria Dancing«. Taki in podobni so napisi, ki jih srečavaš vsak korak. Ne moreš se iznebiti vtisa, da je ves opičji proces najboljša reklama za povzdigo tujkega prometa.

Jazzband in Jimmy ne vabita samo tujcev na plesišča, ki so bila doslej v Daytonu na slabem glasu. Domača mladina kaže neobičajno občutljivost za razna razvedrila. In tako se vsepovsod pojavljajo družinske tragedije. Tako je 13letna hčerka superintendenta izjavila, da se ne pusti več vzgajati v pobožnih šolah. Tudi imenitne dame, ki sedaj prihajajo v mesto, da imajo kratke lase in ne samo deklice na slabem glasu, kakor je trdil papa. In res, deklice si je dalo še isti dan ostriti lase. Zadnje dni so imeli brivci v Daytonu toliko posla s striženjem ženskih las, kot še nikdar doslej. Zato so tudi silno hvaležni Scopesu, ki jim je indirektno pripomogel do tako imenitnega zaslužka. Tudi najbolj zarizeni daytonski filistri bodo morali priti do spoznanja, da opičji proces, ki

Glavni tožitelj Bryan.

lačo Gloria Dancing». Taki in podobni so napisi, ki jih srečavaš vsak korak. Ne moreš se iznebiti vtisa, da je ves opičji proces najboljša reklama za povzdigo tujkega prometa.

Jazzband in Jimmy ne vabita samo tujcev na plesišča, ki so bila doslej v Daytonu na slabem glasu. Domača mladina kaže neobičajno občutljivost za razna razvedrila. In tako se vsepovsod pojavljajo družinske tragedije. Tako je 13letna hčerka superintendenta izjavila, da se ne pusti več vzgajati v pobožnih šolah. Tudi imenitne dame, ki sedaj prihajajo v mesto, da imajo kratke lase in ne samo deklice na slabem glasu, kakor je trdil papa. In res, deklice si je dalo še isti dan ostriti lase. Zadnje dni so imeli brivci v Daytonu toliko posla s striženjem ženskih las, kot še nikdar doslej. Zato so tudi silno hvaležni Scopesu, ki jim je indirektno pripomogel do tako imenitnega zaslužka. Tudi najbolj zarizeni daytonski filistri bodo morali priti do spoznanja, da opičji proces, ki

bo gotovo trajal mesec dni, ne bo mnogo pripomogel k moraliziranju mesta.

Deprimiran zopet gospod Bryan, ki je naprtil vsaj državni Tennessee razvojni prepoved in opičji škandal.

Veliko pozornost zbujajo v Ameriki trditve, da je opičji proces v Daytonu v zvezi z akcijo zemljiških in hišnih posestnikov ter hotelirjev v Daytonu, ki hočejo, da postane njihovo mesto izredno zanimivo. S tem bi poskočile tudi cene zemljišč. Dokazano je vsekakor, da je pripisati političnemu pritisku, da so izbrali Dayton za razpravo proti Scopesu.

POTEK RAZPRAVE

V sredo je bil v razpravi proti Scopesu zanimiv dan. Kakor navadno, se je uvedla razprava z molitvijo, proti kateri je obramba zopet protestirala, češ, da se s tem vpliva na porotnike. Sodišče je opazilo, da napravlja opičji proces v inozemstvu zelo slab vtis. Zato tudi ni več tako strastno proti obtožencu. Tudi državni pravdnik se je opravičil, ker je bil doslej proti zagovornikom preveč agresiven. Branitelj Darrow je imel govor, v katerem je dejal, da more biti obtoženec obsojen le tedaj, ako se državnemu pravdniku posreči dokazati, 1.) da je profesor Scopes učil teorijo, ki ugovarja svetopisemski verziji o božji ustvaritvi človeka, in 2.) da je obtoženec učil, da izvira človek iz nižje vrste živali. Za obsodbo ne zadostuje, da je učil razvojno teorijo, ampak mora se dokazati, da je izrecno prika-

zoval svetopisemsko verzijo kot neresnično.

Na predlog zagovornika Darrowa je zaslišal sodnik Raulston prof. Maynarda Metcalfeja, priznanega strokovnjaka na polju naravoslovja. Na zahtevo obrambe so morali iti porotniki iz dvorane, da ne bi vplivale nanje izjave znanstvenikov v prilog obtoženci. Metcalfe je izjavil, da je po mnenju učenjakov zemlja stara najmanj 600 milijonov let, da človek nikakor ni najbolj razvito bitje in da so izkopali najmanj pol ducata fosilij, ki jih je mogoče smatrati za ljudi ravno tako lahko kot za opice.

Popoldne so bile zaslišane razne priče, ki so izpovedale, da je Scopes učil le na podlagi učnih knjig, odobrenih od državnih oblastev, v katerih se je razlagala tudi teorija o postanku človeka.

Zaslišan je bil med drugimi 14letni učenec, ki je izpovedal, da je profesor razlagal, da je bila naša zemlja nekoč goreče telo. Voda in suha zemlja sta se polagoma ločila in končno je s celicami nastal tudi človek. Ko so se dijaki smejali, jih je Scopes vprašal, zakaj so se smejeli. Rekli so mu, da je uvrstil ljudi, mačke, pse, konje, opice in druge živali vse v isti razred in jih označil za sesalce.

Vedno bolj se čujejo glasovi, da nameravajo nasprotniki Darwinove teorije, v prvi vrsti seveda Bryan, z vsemi silami delati na to, da se proglasi krščanstvo za državno vero in da to zakoni izrecno naglašajo.

Zdravstvo

Pobijanje malarije v Dalmaciji

Ravnokar je izšlo v precej obsežni, lepo opremljeni knjižici poročilo o pobijanju malarije v Dalmaciji, Bosni in Črni gori l. 1924. V Trogiru vzdržuje ministrstvo narodnega zdravja poseben modern urejen inštitut za proučevanje in pobijanje malarije; iz tega zavoda je izšla tudi omenjena knjižica.

Da je zahtevala malarija tudi v Dalmaciji velike žrtve ni tako splošno znano kakor n. pr. glede Makedonije. Vendar je bilo pred vojno v Dalmaciji kakor v Makedoniji okroglo celih 25% prebivalstva inficiranih z malarijo! Nekateri kraji v severni Dalmaciji so naravnost izumrli; tam je več takih vasi, kjer niti ena družina ni bila dalje časa nego dve generaciji: priženitve in priselitve iz bolj zdravih krajev se končale redno z izumrtjem v drugem rodu!

Kakor znano, so komarji iz rodu Anopheles prenašalci te bolezni — kjer ni Anopheles, tam ni malarije. Komarjeve ličinke žive v vodi; zato se zdi na prvi pogled prav čudno, da je bila malarija razširjena v suhi, skalnati Dalmaciji. Pa ravno kraške lokve, mlake za napajanje živine, so bile pravo leglo komarjev. V hišah blizu takih mlak so bili čisto vsi prebivalci malarčni, do zadnjega. »Stara selo« pri Rogoznici so podrine nekaj cvetoče vasi, ki jo je malarija popolnoma uničila — kar ni pomnil, je zapustilo svoje domove in se izselilo!

Po prevratu je pričelo naše ministrstvo narodnega zdravja najostrejši boj proti malariji. Vrši se na dveh frontah: S pomočjo kinina se uničujejo bolezenske kalle v človeški krvi, mlake in jarki se pa preurejajo tako, da poginejo v njih zarodi Anophelesovih ličink oz. da sploh ne odgovarjajo več pojgom za komarjeva legla. Asanacija mlakuz se vrši na podlagi strogo znanstvenih preiskusov in preiskav. Uspeh je naravnost frapanten. Naj navedemo kot primer pregled malarčnih oseb v Marieti. Tam je že avstrijska uprava vodila antimalarično akcijo skozi par decenijev; vendar je bila še l. 1920 več nego tretjina prebivalstva bolna. Po smotni asanaciji tamkajšnje lokve je ugotovil pregled v l. 1924, da je malarija v Marieti popolnoma prenehala; par osamljenih slučajev tvorijo še nekateri neodmreženi nosilci bolezni iz prejšnjih časov.

Boju proti malariji je posvetilo naše mi-

Salicidin, Sulfikal, Hipermangan

so preizkušena sredstva proti odliju itd. na trti. Z navodili vred se dobi v drogeriji SANITAS, Celje. 3776-a

kar stori pesem — pesniško.

»Ali ste pisali pesmi tudi takrat, ko ste imeli denarja in službo?«

»Ne. V bedi sem se spomnil. V tolažbo je človeku in zaslužilo se bo.«

»Tolažbe bo že kaj, ali zaslužka bore malo, prijatelj.« Sem rekel in mu vrnil papirje. »Sicer pa pišite dalje. O službi na se še pogovoriva, če bom kaj izvedel.«

Poslovil se je in odšel. Za steklenimi vrati sem videl odhajati njegovo sključeno postavbo in dolge roke, ki so tolažljivo prižemale listnico z rokopisi. Odhajal je pobit in tudi mene je za hip potrl. Toda — kakšno čudovito bitje je človek! Evo — mož se bojuje z ljudmi, se ruva z njimi za denar, ki so mu ga virgli v spekulacijo, išče dela in službe; trpi, silno trpi z družino. Pa se spomni pesniških knjig, ki jih je bil nemara bral nekoč v mladosti in jame pisati — verze. Piše jih, kakor je bil pisal odvetniške akte. Z okroglo, pravilno pisavo — brez čustva, brez poezije. In namesto da bi pisal o boju z ljudmi — ali morda o boju z zverinami, opisuje boje z bogovi. Kakšno čudovito bitje!

Ondam sem ga zopet srečal. Sigurno je dobil službo, ker je boljše običen in že zopet naliči korektnemu odvetniškemu uradniku. Ali je že končal boje z bogovi in kako — tega ne vem.

Proti glavo- in zobobolju
najbolje pomagajo
Aspirin-tablete Bayer
Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko.

Razlogi zakonov brez potomstva ali omejitve števila otrok so drugi. Božanska lahko miselnost nekdanjih roditeljev, ki so spravili na svet ducat otrok, ne da bi se brigali, kako jih bodo redili in vzgajali, ni več mogoča. Življenje je pretežko. Ni vedno komoditeta in egoizem, če zakonci nočejo imeti otrok, ali pa če omeje do miniga njih število. Strah pred porodnimi bolečinami igra pri tem najmanjšo vlogo. Večji je strah pred eventualno smrtjo, pa tudi te možnosti naravno zmanjša, pač pa po mnenju nekaterih zdravnikov še poveča. Navzlic tem argumentom je več mladih nemških zdravnikov mnenja, da je pravilno izvedena naravna nepopisna usluga ženskam in da se ta način poroda sčasoma splošno uveljavi.

Cepjenje proti tuberkulozi uspešno?

Odkar je nesmrtni Koch odkril bacil je tiše, je medicina neprestano na delu, da bi našla uplivi proti tej strašni ljudski bolezni. Listi so že večkrat poročali, da preizkušajo na Španskem in v Južni Ameriki neko sredstvo, takozvano Feranovo cepivo; ne ve se pa še, dali so poskusit uspehi.

Pred kratkim je prodrla v javnost vest, da so Francozi odkrili cepivo proti tuberkulozi. V tork, 16. t. m. so zdravniki Nègre, Guérin, Boquet, Wilbert in še več drugih poročali v pariški medicinski akademiji o uspehih, ki so jih dosegli tekoni dvasletnega raziskovanja v laboratoriju Pasteurjevega inštituta in v poslednjih treh letih na veterinarski in medicinski kliniki. Omenjeni učenjaki so že pred meseci sumarično objavili dosežene uspehe; nova dejstva, ki so jih iznesli pred akademijo, pa upravičujejo upanje, da bo tuberkuloza še že ne v najkrajšem pa vsaj v dobljenem času dveh, treh let toliko preštrftrana in raziskana, da bomo lahko rekli: tuberkuloze ni več, človek je zmagal nad njo.

Kakor znano, nagibljejo skoraj vsi moderni fiziologi k sodbi, da izvira tuberkuloza, kadar in kjerkoli se pojavi, že iz rane mladosti bolnikov, ter ostavi za seboj bodisi kal smrtne bolezni, bodisi nedolžno vročico, ki ostane včasih brez slehernih posledic, včasih pa tudi ne.

Iz tega vzroka bi torej imelo preventivno cepjenje uspeh le tedaj, če bi se izvajalo počenši tretji, najpozneje pa deseti dan po rojstvu deteta. Poznejše cepjenje bi svoj namen zgorelo, ker je takrat novorojenček navadno že inficiran s tuberkulozo.

Cepivo so najprej preizkusili na opcih in na teletih, ki so za tuberkulozo najbolj dostopna. Izkazalo se je najprej, da je cepivo doela neškodljivo (kar je velike važnosti in pa, da so bile cepljene živali proti okuženju popolnoma zavarovane.

Upravičeno lahko torej trdimo, da danes že poznamo sredstvo proti živalski tuberkulozi.

Doseženi uspehi so raziskovalce še bolj vzpodbudili in sklenili so, preizkusiti sredstvo tudi na človeku, pravzaprav na otroku. Pri tem so morali biti silno previdni.

V naslednjem nekaj statističnih podatkov, ki so jih Nègre in tovariši objavili Akademiji v podpreplev svoje metode.

V prvem polletju leta 1922 so cepili 122 dojenčkov. Od teh ni nobeden umrl na tuberkulozi. V evidenci jih imajo od teh še danes 94, ki so popolnoma zdravi, dočim so se jim ostali izgubili izpred oči.

Leta 1924 je bilo cepljenih 137 otrok, ki so vsi izvirali iz jetičnih rodbin. Statistika uči, da bi 32% teh otrok moralo do danes umreti na tuberkulozi, ki bi jo našli v rodbini. Umri pa ni niti eden! O slučajju govoriti bi se reklo zapirati oči pred dejstvi.

Tako je bilo poročilo zdravnikov pred pariško akademijo. Léon Bernard, član akademije, je omenil pri tej priliki tudi neko drugo sredstvo, tkzv. sanochrysin, ki so ga iznašli na Danskem in o katerem smo v našem listu svoečasno že govorili. Dejal je, da se sanochrysin že danes uspešno uporablja za zdravljenje odraslih bolnikov. Vendar je treba biti pri njegov uporabi previden, vsled česar je že doktor Molgaard, njegov izumitelj, svaril pred splošno uvedbo sanochrysin za zdravljenje na tuberkulozi obolenih ljudi.

Kakor vidimo, poklicani krogi intenzivno iščejo novih, uspešnih sredstev za pobijanje ene izmed najhujših bolezni, na kateri od pamtveke trpi človeštvo. Upajamo, da naši znanec ne bodo več tako brezmočni in neoboroženi napram tuberkulozi, kakor so bili naši predniki in mi.

Es-ka so le najboljše
Jogo Torpedo
Bianchi najceneje pri
J. Gorec Palača Ljubljanske kreditne banke in Gospodstva c. 14
Vsi na domačni deli in oprema.

Po slovanskem svetu

Kako je bila umorjena ruska carska rodbina

O usodi zadnjega ruskega carja in njegove rodbine se širijo še vedno razne legende. Mnogi Rusi ne verjamejo, da je bil car res umorjen. Tako na pr. carica vdova po Aleksandru III., Nikolajeva mati, ki živi v Kodanju, še vedno neče odrediti maše zadušnice, ker je prepričana, da njen sin z rodbino še živi. V uradnem sovjetskem poročilu z dne 19. julija 1918 je bil samo mimogrede omenjen umor carja s pripombo, da sta njegova soproga in sin na varnem, dočim o usodi carjevih hčera poročilo sploh molči.

Te dni je izdal N. A. Sokolov v Berlinu v založništvu «Slovo» knjigo «Ubištvo carske rodbine» (Umor carske rodbine), iz katere je razvidno, da so člani čezvračke v Jekaterinburgu v noči od 16. na 17. julija 1918 ubili ne le carja, ampak tudi vse njegove otroke in da so bili drugi dan v Alapajevsku barbaro umorjeni tudi ostali člani vladarske hiše Romanovi. Komaj teden dni po umoru je prišla v te kraje Kolčakovska armada in Sokolov je imel kot prestolonaslednik nalogo preiskati vse podrobnosti umora. To nalogo je izvršil zelo vestno, kar dokazuje tudi njegova knjiga.

Kakor znano, se je car Nikolaj II. odrekel prestolu 15. februarja 1917. Pet dni pozneje je vladal Kerenskijski sklenila zapreti carja. Šlo je za ugotovitev, da-li sta car in carica res izdala ruski narod, o čemur je bila večina Rusov prepričana. Obenem so hoteli rešiti carja preteče nevarnosti, ki mu je pretila od strani razjarjenih vojakov in delavcev. Ob izbruhu revolucije je skoraj vsa carska rodbina izginila. 19. avgusta 1917 so pripeljali carja v Tobolsk, kjer so ravnali z njim s spoštovanjem. Čim pa so prišli na krmilo boljševiki, je prišla iz Petrograda sovjetska brzojavka, da ljudstvo nima sredstev za vzdrževanje bivše carske rodbine in da naj li dajejo v bodoče samo stanovanje, kurjavo, razsvetljavo in navadno vojaško hrano. V aprilu 1918 je prišel v Tobolsk izredni pooblaščenec sovjetske zastopnik Vasilij Jakovlev v spremstvu 150 mož rdeče vojske, da odvede carja. Kam, tega Jakovlev ni povedal. Jakovlev je bil predvojni politični izgnanec. Živel je v Ameriki in pozneje v Nemčiji, odkoder se je po revoluciji vrnil v Rusijo. Ta Jakovlev je jeseni 1918 pribežal k «belim» in je tudi priznal, da je odvedel carja iz Tobolska. Bil je aretiran in je brez sledu izginil, kar pomeni, da so ga ustrelili. Toda sovjet v Tobolsku Jakovlevu ni zaupal, ker se je bal, da utegne carja osvoboditi in poslati v inozemstvo. Zato ni dospel iz Sibirije v Rusijo, ker so ga v Jekaterinburgu na kolodvoru zadržali. Carja so tu s carico in hčerjo Marjo zaprli. 20. maja so pripeljali tudi prestolonaslednika in ostale tri carjeve hčere. Dobro ravnanje s carjem, odpor proti temu, da bi carja zadržali v Jekaterinburgu in poznejši Jakovlevov prehod h Kolčakov, vse to je po mnenju Sokolova dokaz, da Jakovlev ni bil pravi boljševik in da je hotel carja rešiti po naročilu nemške vlade.

V Jekaterinburgu so ravnali s carsko rodbino zelo grdo. Vsi člani so morali jesti za skupno mizo z vojniki, ki so se vedli napram carjevimi hčerami zelo nedostojno. Sokolov objavlja več dokazov, da je komisar čezvračke Jurovskij z 10 vojniki 17. julija ponoči postreljal vse člane carske rodbine z dvornim zdravnikom Botkinom in uslužbenci, in sicer v kleti hiše, kjer je internirana rodbina stanovala. Tik pred smrtjo so jih pozvali v klet. Car je sam nesel tja prestolonaslednika, ki je bil težko bo-

lan in ni mogel hoditi. Jerovskij je prečital nekako smrtno obsodbo in car, ki na to ni bil pripravljen, ga je prekinil z nekim vprašanjem. V tem je že zadonela salva in v par minutah so bili vsi člani carske rodbine mrtvi. Trupla so potem odpeljali s tovornim avtomobilom k samotni jami v okolici, kjer so jih polili z žvepleno kislino, nato pa sežgali in vrgli ostanke v jamo. Pri preiskavi so našli tam samo nekaj predmetov, ki jim je ogenj slučajno prizanesel. Med temi predmeti so bili ostanki čevljev, par gumbov in draguljev ter dobro ohranjen človeški prst. Točni ogled je pokazal, da so bili ti predmeti last carske rodbine. Med agenti čezvračke, ki so umorili rusko carsko rodbino, je bil baje tudi neki avstrijski vojni ujetnik Nerusov (bržkone psevdonom!). Na steni hiše, kjer je našla carska rodbina tako tragično smrt, je bil madžarski podpis: Verhas András, 1918. VII. 15. Orsegen ter podpis bivšega vojaka tirolskih cesarskih strelcev Eduarda Lachera.

Ko je bela armada zasedla Jekaterinburg, so našli na pošti kopijo izvirne brzojavke, ki jo je poslal predsednik uralskega sovjeta Bjeloborodov takratnemu tajniku sovjeta ljudskih komisarjev v Moskvi Gorbunovu. Brzojavka je bila seveda šifrirana. Z veliko težavo so prečitali vsebino, ki se je glasila: «Povejte Sverdlovu, da je zadel vso rodbino ista usoda kot carja». Brzojavka je bila isti dan zvečer v Moskvi tako, da je zdaj dokazano, da je bilo uradno poročilo sovjetske vlade, v katerem se govori o carici in prestolonasledniku, ki sta «na varnem», navadna laž. Boljševiški komisarji Radek, Vorovskij in Čičerin so se pa v zvezi temu pogajali z nemškim poslanstvom o tem, da ostanje živ vsaj velike knjeginje nemške krvi, ne da bi priznali, da že davno vedo za njihovo smrt. Dan pozneje so umorili v 16 km oddaljenem Alapajevsku na isti način kot carja in njegove otroke še nekaj članov carske rodbine, med njimi tudi caričino sestro. Tamošnji sovjet je objavil v časopisih samo poročilo, da je neznana tolpa odpeljala vseh 7 članov carske rodbine in da nihče ne ve kam. V resnici pa so našli pozneje trupla v nekem rovu blizu mesta. Neki veliki knez je bil ustreljen v glavo, druge so pa enostavno žive pometali v 20 m globoko jamo. Poleg tega so umorili že 13. junija v permskem predmestju v tovarni Motoviliha velikega kneza Mihaila, carjevega brata, ki mu je bil namenjen po abdikaciji Nikolaja II. ruski prestol. Bil je umorjen obenem s tajnikom Johnsonom. Trupla obeh žrtv so boljševiki sežgali.

Šole v sovjetski Rusiji

Profesor vseučilišča v Bordeauxu dr. Portmann se je mudil dalj časa v sovjetski Rusiji, da se prepriča o možnosti sodelovanja ruskih in francoskih učencev. Dr. Portmann je pred kratkim zapustil sovjetsko Rusijo in podal domačemu tisku sledeča zanimiva pojasnila o sovjetski prosvetni politiki:

«Največjo pozornost sem posvečal proučevanju naučnega in prosvetnega pokreta. Bil sem v mnogem oziru prijetno iznenađen. Veliko število dijakov poseja vseučilišča, osobito medicinske fakultete. To veliko število medicincev odgovarja potrebi, kajti revolucija in svetovna vojna sta zahtevali največ žrtv ravno v vrstah zdravnikov. V Leningradu obstoja vojaška akademija, ki igra vlogo medicinske fakultete ter izdaja diplome za vojaške in civilne zdravnike. Tu predava veliko število profesorjev, ki so službovali še pod carskim režimom. Izprememba je le glede volitve dekanov. Dekane voli sedaj cela fakulteta, profesorji, dijaki in uslužbenci.

Pravnih fakultet v pravem zmislu besede ni več, ker so stari zakoni ukinjeni. Na filozofskih fakultetah se predavajo največ mrtvi jeziki. Ves teoretični pouk je eliminiran. Bolnice za medicinske vežbe so ponekod slabe, drugod pa opremljene z raznimi modernimi instituti.

Največjo pozornost vzbujajo v Rusiji delavske fakultete, ki imajo nalogo, da pripravijo v 2 do 3 letih otroke delavcev sposobne za univerzo. Vlada želi ustanoviti poseben razred intelektualcev, ki bo izšel izključno iz proletarskih vrst. Ti delavski otroci bodo v nekaj letih tvorili neko vrsto «sovjetske buržoazije». Kar se tiče osnovne in srednje šole je povdariti, da so one samo predmet eksperimentiranja. Stremi se za tem, da se odstrani teoretičen pouk in nadomesti izključno s praktičnim.

Vatikan in Praga

Spor med Vatikanom in Češkoslovaško republiko postaja vedno ostrejši ter je dobil obliko spora med češkim narodom in katol. cerkvijo. Pod vodstvom stranke čsl. socialistov (narodnih socialistov) se vrši organizirana propaganda za izstop iz katoliške cerkve. Iz Prage poročajo, da je v zadnjih dneh

Nuncij Marmaggi

izstopilo nad 10.000 katolikov, predvsem pristahev čsl. socialistov. Provokacija Vatikanu proti ČSR je postavila na dnevni red tudi ranje ločitve cer-

Minister Stříbrný

kve od države in od šole na Češkem. Tako je po lastni krivdi papeška Stolica na Češkem kulturni boj v polnem razvoju.

Danes prinašamo sliko papeškega nuncija v Pragi msgr. Marmaggi, ki je, kakor znano, v znak protesta proti Husovim proslavam dne 6. julija zapustil Prago. Druga slika nam kaže voditelja čsl. socialistov ministra železnice Jirí Stříbrného, ki je podal demisijo, ker vladina koalicijska z ozirom na klerikalce (ki so tudi v koaliciji) ni pristala na to, da se interpelacija podana v parlamentu proti Vatikanu, razpravlja javno.

Poljska avijatika

Poljska republika je krog in krog obdana od samih nasprotnikov, od katerih sta najresnejša pač Nemčija in sovjetska Rusija. Prva sicer po določbah mirovne pogodbe ne sme imeti armade in vojnega orožja, javna tajnost pa je, da ima i to i ono. Da je Rusija kakor v zasmeh komunistično - socialističnemu programu oborožena do zob, je znano. Zato je umevno, da mora tudi Poljska posvečati veliko pažnjo svoji narodni obrambi, ker bi bila sicer svojima sosedoma izročena na milost in nemilost.

Važno, morda najvažnejšo vlogo v moderni narodni obrambi igra zrakoplovstvo, v katerem prvači danes vsemu svetu Francija. Vsled tesne zveze med francosko in poljsko armado je umevno, da polaga na avijatiko tudi poljska armada vso važnost. Natančni podatki o tem seveda niso znani, trdijo pa, da je poljska vojna avijatika za francosko in angleško najjačja v Evropi, da torej nadkriljuje tudi italijansko.

Nedavno je bilo v Berliotovih tvmnicah izgotovljenih 12 novih letal za poljsko armado. General Zagorski, poveljnik poljske zračne mornarice (glej današnjo sliko!), je sklenil to priliko porabiti za propagandno vožnjo po priateljskih evropskih državah. Mesto da bi pustil zrakoplove transportirati po železnici ali po morju, je odpoval sam s prvim številom pilotov in tehnikov v Pariz, prevzel tam letala in se v četrti tek dvignil z vsemi 12 aeroplani na francoskem vojaškem aerodromu Etampes pri Parizu na polet, ki bo vodil preko Španije, Portugalske, Italije, Avstrije in Češkoslovaške v Varšavo.

Otvoritev ruske razstave v Parizu

Ruske dame, med njimi grofici Orlova-Davidova in Musin-Puškina ter kneginja Sahovska, so zasnovali v Parizu razstavo del ruske emigracije. Požrtvovalnemu in energičnemu delu teh dam se je posrečilo uresničiti to nacionalno misel in v četrti 16. t. m. je bila razstava svečano odprta.

Razstava se imenuje «Kitež» in obsega dela ruskih emigrantov na polju dekorativne umetnosti. V ta namen je najel damski odbor v eni glavnih pariških ulic v bližini mednarodne razstave dekorativnih umetnosti vilo, v kateri je skromno toda zelo okusno aranžirana razstava. Nad vhodom je velika reklamna slika nadarjenega ruskega slikarja Suhaeva, ki predstavlja «žaluzijo Rusijo». Razstava obsega štiri velike dvorane. Kakor na obeh ruskih razsta-

vah v Beogradu, se mora tudi tu posetnik čuditi, kako lepe uspehe je dosegla ruska emigracija, zlasti ženske in to ne glede na težke razmere, na bedo in pomanjkanje, v katerem živijo te nesrečne žrtve ruske revolucije.

Razstavljeni izdelki so zelo raznovrstni. Večino tvorijo razna ženska nočna dela. Slik niso mogli razstaviti, ker je bila premajhna. Vsi razstavljeni predmeti zbuja zanimanje občinstva s preciznostjo, okusno izbranimi barvami in umetniškim okusom. Zelo lepa je skupina grofice Musin-Puškin, ki obsega staro rusko ornametiko. Posebno pozornost zbuja umetniško izdelani damski šali gen. Levševa in kože, ki se izdelujejo v tovarni Vahruševa. Razstavljeno je tudi več rednih in dragocenih starinskih predmetov, ki so jih emigranti prinesli iz Rusije. Začasno so razstavljeni samo izdelki ruskih emigrantov iz Francije, zlasti iz Pariza. V kratkem pa se razstava izpopolni z izdelki emigrantov iz drugih držav. Vse prodane izroči vodstvo tako skupcem in jih nado-delke izroči vodstvo takoj kupcem in jih nadomesti z novimi. Razstava bo odprta ves čas mednarodne razstave dekorativnih umetnosti. Za okrepčilo in razvedrilo skrbijo čajni bife in ciganski orkester. Vsak večer je v dvorani stranskih sobah koncert, pri katerem sodelujejo znani ruski igralci kakor E. Muravjeva. Ašen-Han-Manukov, solist Zarubin in dr.

Upati je, da pridejo ruski emigranti s to prvo razstavo v Parizu moralno in gospodno na svoj račun. Razstava je v rue Goujon 35 in bo odprta do novembra.

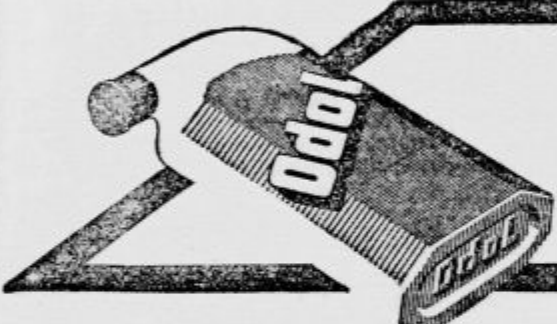
Lev Bakst umrl

V Parizu je umrl znameniti ruski slikar L. Bakst, ki se je rodil l. 1866. v Grodnu kot sin ubogih židovskih staršev. Svoj čas je bil Bakst izključen iz Akademije umetnosti radi realistične slike «Mati božja, ki objokuje Kristusa». Pozneje pa je postal Bakst slaven v Evropi in posebno v Ameriki kot urednik velikega časopisa «Mir iskustva» in predvsem kot reformator gledaliških oblik in dekoracij. Bakst je ustvaril slavo baleta Djagileva. Njegove dekoracije so bile zelo učinkovite, oživele so enotnost gledališča, ki se je izgubila v XIX. stoletju. Znana je tudi vrsta Bakstovih slik orientalske «Šehersada» in «Kleopatrin», ruske: «Zar ptica» in «Sladko», pastoralni «Fedra» in «Narcis». Bakst je bil tudi nadarjen grafik in izvrsten portretist. Naredil je več slik znanih pisateljev in umetnikov. Njegova radodarna barvna umetnost je vzbudila v Ameriki neverjetno navdušenje.

Projekt železniške zveze Plzen-Brno. Gospodarski krogi Češkoslovaške so spregovorili o potrebi nove železnice Plzen-Brno. Ta proga bi bila po splošnem mnenju črta emancipacije Čehov od Dunaja. To bi bila tudi najkrajša in zelo važna zveza med severom in jugom Češkoslovaške. Na novo železnico bi bilo navezано ca 650.000 prebivalcev. Približni kraj ima doslej samo 10 km proge, sedežanski tudi 10, polenski 3 in humpolečki 11 km. Dnevni osebni promet med Plznom in Brnom bi znašal splošno 5 — 6000 letni tovorni promet pa 95 tisoč vagonov.

Kulturni bojkot Poljakov v Berlinu. Te dni je vzbudilo v varšavskih kulturnih krogih mnogo prahu dejstvo, da v velikem almanahu, ki je izšel te dni v Berlinu pod naslovom «Europa», Poljska sploh ni zastopana. Varšavsko časopisje ugotavlja to dejstvo z velikim nezadovoljstvom in ostro napada berlinske izdajatelje, smatrajo, njih postopanje za bojkot Poljakov in poljske kulture v obče. «Kurier Poljski» je v svoj jezi šel celo tako daleč, da je napisal, da so pri reviji zastopani Čehoslovaki in Jugoslovenci, «dasi nimajo svoje lastne samostojne literarne in umetniške fiziognomije». Češkoslovaški tisk na Poljskem pa je na to odgovoril: Berlin bi se sicer moral zanimati za poljsko kulturo, a prav tako bi tudi Avršava morala posvečati veliko več pozornosti češkoslovaški in jugoslovenski kulturi.

Narščanje Moskve. Zadnji statistični podatki o sedanji ruski prestolici so zelo zanimivi. Mesto obsega 28.500 ha, med tem ko je leta 1912. obsegalo le 17.482 ha. Dne 1. januarja 1925 je štela Moskva 1.811.000 prebivalcev, leta 1924, pa 1.772.000 prebivalcev. Tekom zadnjih 10 let je živelo v mestu več moških kakor žensk. V letu 1924 je bilo rojenih 51.781 ljudi, leta 1923 pa le

Neki vseučilišni profesor nam piše: „Na podlagi lastnih ponovnih raziskovanj moram reči, da je „Odol“ izvrsten antiseptikum za ustno votlino, in da je prav posebno priporočljiv za dnevno čiščenje zob in ust. — Dlesni in zobe dobro zavarujemo pred gnitjem, ako rabimo „Odol“.

Dr. N. M.

Vtisi iz Monte Carla

V juliju 1925. La Côte d'Azur — naglo se sprijazniš s tem imenom, ki ti tako slikovito pove, da si na solnčni obali. Kako prazno zveni v primeru beseda rivijera! Rivijera, to pomeni zbirališče tujcev, pisano družbo, dvomilne zabave. Francozi, ki imajo toliko zmisla za lepoto izraza, so si izbrali lepše ime za svojo obal; predobro se zavedajo, da je veliko rivijer na svetu, a le ena Côte d'Azur.

Menton je miren konzervativni kraj, letovišče onih, ki se hočejo v počitnicah — spočiti. Nica, ponosno vele mesto, se kaj rada ponaša s priimkom kraljica ligurske obale; kljub temu čuti, da je tu domaćin več kot privesek tuja, da živi svoje lastno, močno življenje. — V Cannesu si je ustvarila aristokracija in vsi oni, ki se štejejo k njej, svoj Tusculum; do danes je ostal ekskluziven, v pravem pomenu besede eleganten kraj, nedosegljiv cilj družabnih ambicij povojnega bogataša.

V Monte Carlu se pa le vsi znajdejo, plemeniti in trgovci, tujci in domaćini; hrepenenje po denarju in zabavi izena-

či vse razlike. Zato je bil Monte od nekdanj nekako središče in malo je levojščarjev, ki v teku sezije ne posetijo vsaj enkrat hram boginje Fortune.

Za svoj obstoj se ima igralnica zahvaliti knezu Karlu III. iz rodbine Grimaldi, koja že iz 12. stoletja vlada nad kneževino Monaco. Ozemlje te najmanjši države sveta ne obsega niti cele 3 km² in ima le 23.000 stalnih prebivalcev. Kljub temu je knez monegaški najbogatejši vladar sveta in je njegova dežela menda edina država, ki izhaja brez davkov. Vse to so sadovi pametne politike Karla III., ki je pač zgrešil svoj poklic; bil je rojen trgovec.

Ko je leta 1861. odpadla od kneževine občina Menton, je s tem izgubil vladar polovico svojega teritorija in zašel v finančije težkoče. Da bi si omogočil, je dovolil ustanovitev igralne banke na doslej neobljudenem griču, ki je dobil po knezu ime: Monte Carlo. Začetek je bil težak; ena družba za drugo je morala likvidirati. Šele ko je znani Frančoi Blanc ustanovil sedanjo Société des Bains de Mer, je bil uspeh zasiguran. In lansko leto izkazuje družba 105 milijonov frankov dobička, od katerega pripade po pravilih več kot polovica knezu v

obliki letne rente in dividende.

Kazina je v Monte Carlu vse: ne le igralnica, temveč tudi zbirališče mednarodne družbe, gledališče, koncertna dvorana, sprehajališče in — predmet konverzacije vsakega in vseh. Ko prispeta na kolodvor v Monte, ne rabiš avta; sedeš v lift, ki te direktno pripelje v kazino. Komentar je odveč. Stavba ni ravno veličastna in če iščeš arhitektonične lepote, moraš iti drugam. Luksus opreme je pa tak, kakršnega najdeš le v francoskih palačah iz dobe ancien régime-a.

Gledališče, obenem koncertna dvorana, je bilo zidano po načrtih arhitekta Garnier-ja, ki je tudi duševni oče velike opere v Parizu. Notranjost je remek delo ornamentacije. Na odru nastopajo prvi igralci in virtuozji sveta, kar ni nič čudnega, ker so honorarji, ki jih plačuje družba, izvanredno visoki. Kljub temu ima umetnost prav malo ljubiteljev v Monte Carlu; Saljapin je ob priliki svojega zadnjega nastopa užaljeval izjavil, da še ni nikoli igral pred tako hladno publiko. Tem več zanimanja vlada za vsako «partie enragée» v dvorani Médecin.

Tujci, ki hoče v igralne prostore, mo-

ra najprej v tajništvo, kjer ima predložiti potne listine. Po pravih družbe je vstop zabranjen onim, ki nimajo »socialno neodvisnega življenja«. Seveda velja ta princip le na papirju; in kljub temu, da po pravih vstop bančnim uradnikom ni dovoljen, ker obstoja nevarnost, da igrajo s tujim denarjem, je pred kratkim zaigral reducirani bančni uradnik iz Zagreba v 2 dneh vso svojo odpravnino, sad dolgoletnega službovanja.

Opremljen z vstopnico vstopiš v hram Pandore. Prva dvorana, Salle Renaissance, je še dokaj skromna in predstavlja najstarejši del kazine. Salle Schmitt pa se ti odpre vrsta igralnic, kakor ni drugih na svetu. Stebri in stene so obložene z oniksom, lestenci so iz krasnega firenškega kristala; zlasti zvečer, pri krasni razsvetljavi žari vse v stotero refleksih. Toda kdo se zmeni za ves ta vnebovpijoči luksuz? Kdo gleda slavno Gervais-jevo sliko «Les graces florentines»? Malokdo od obiskovalcev ve sploh za njeno ekstsitenco.

V vsaki dvorani se nahajajo po 3, 4, tudi po 5 igralnih miz. Na zgornjem in spodnjem koncu ter istotako ob straneh

sedi po en croupier, od katerih eden vodi igro. So to nastavljeni banke, izvežbani v posebni strokovni šoli; svojo službo vrše strogo, a vpludno in nepristransko. Igra se «roulette» in «trente et quarante», in sicer je vedno po ena miza posvečena izključno eni igri. Zanimivejša je «trente et quarante», ki se igra z whist-kartami; najvišja dopustna stava znaša 24.000 frankov, medtem ko je pri rouletti gornja meja 6000 frankov. Zlata se vidi le malo, v rabi so predvsem koščene in sreberne igralne znamenke, ki se razločujejo po obliki. Kupi in zamenja se jih pri blagajnah, katerih je v vsaki dvorani več. Svote, ki se izgubljajo v kratkem času, dosegaajo neverjetne številke. Slučaj, da poedinec izgubi v nekaj urah milijonska premoženja, se dogodi večkrat. Nazadnje pa je le banka zmagovalka, ker nikdo še ni trajno uspešno igral proti njej. V pravih si je zasigurala gotove prednosti pri igri, ki končno odločijo v njeno korist.

Gladni opazovalce in filozof ima obilo prilike da pride na svoj račun. Vsa človeška pohlepnost in nizke strasti pridejo na dan. Zanimivo je, opazovati poklicne igralce. Da si pribore dnevno onih 20 ali 30 frankov, ki so za najskrom-

48.490. Odstotek smrti je znatno padel v primeri s predvojnimi. Leta 1924 je umrlo 27.083 ljudi, leta 1923 pa 39.126. Poročilo se je leta 1924 25.187, leta 1923 pa 10.093 parov. Samomorov je bilo leta 1924 310, l. 1923 pa 235. V predvojni dobi je bilo največ samomorov leta 1913 in sicer 360.

Zadnji Sobieski. Nedavno so poročali dunajski listi, da živi na Dunaju grof, ki se izdaja za zadnjega potomca Janeza Sobieskega, ker pa najbrže ne bo res, kajti »Buenos Aires Social« je priobčil pred tremi leti dolg življenjepis dr. Karla Sobieskega, ki se je nastanil v argentinski prestolnici in ki naj bi bil resnično zadnji potomec velikega Poljaka.

16 milijonov za nove zgradbe v Varšavi. Javni komisariat za gradbeno akcijo je obvestil varšavsko mestno občino, da ji je odobren 16.600.000 kredit za zgradbe, in si-

cer 14 milijonov »zlatih« za l. 1925, ostalih 2.600.000 pa za l. 1926.

Samozvest boljševiške vlade. Moskovski dopisni urad je z ozirom na nemške trditve, da je Nemčija preprečila izvršitev smrtne obsodbe nad tremi dijaki, poslal po svetu sledeči komunik: Kazenski zakonik sovjetske države pozna eno samo pot, ki more preprečiti izvršitev obsodbe. Obdolženci so to pot že nastopili s tem, da so prosili za pomilostitev. Ruska vlada se ne bo ozirala na nobeno vmešavanje s katere koli strani v ruske notranjopolitične zadeve. Vsak poskus pritiska bi mogel stvari le škodovati.

Izgon veleposestnikov iz petrogradske gubernije. Sovjetski listi poročajo o izgonu bivših veleposestnikov iz petrogradske gubernije. Vlada je izgnala doslej 164 veleposestnikov, večinoma bivših plemičev.

Kino

Kaj igrajo drugod?

V ZAGREBU:

Ljubezen je moč žena (v glavni vlogi Fern Andra). — Derby ljubezni. — Triumf lepote (drama v 6 dejanjih; v glavni vlogi Marian Davies). — Glas srca (Mary Johnson, grofica Esterhazy).

V BEOGRADU:

Tri tedne ljubezni. — Soba št. 13. — Po silni velika dama. (v glavni vlogi Gladys Alton). — Casque d'or - Gigolette (kriminalno-avanturistični šlager; v glavni vlogi Emilio Clone-Zalamorti).

V GRADCU:

Brezpomembna žena (Nezakonska mati; po romanu Oskaria Wilda). — Iz dnevnika gentlemenskega postopača (6 dejanj; v glavni vlogi Ila Loth). — Tom Mix v deklinskih penzionatu (6 dejanska drama). — Vrtinec (avanturistična drama v 3 delih, ameriški film). — Krvava svatba (senzacionalni 6-dejanski ameriški opremljeni film z Normo Talmadge v glavni vlogi). — Potash & Perlmutter (veseloliga v 6 dejanjih). — Réveille (Ljubavno življenje v malem garnizijskem mestu; nemška drama v 7 dejanjih). — Kraljica sužnje (Marija Corda, Oskar Beregi). — Smrti bakhana (Ellen Richter, Erich Kaiser-Titz). — Mladostni greh državnega pravdnika (francoska filmska tragedija v 5 aktih).

NA DUNAJU:

Zakonolom (Helena Makovska). — Opasne deklice (Constance Talmadge). — Razkošna ženica (6-aktovka z Lee Perry). — Ljubavno gnezdo (nordijska komedija; v glavni vlogi Peter Malberg). — Obzidna cvetka (filmska zgodba s Collinom Moorejem). — Jimmy Valentini, kralj ameriških vromilcev (ameriški šlager v 6 dejanjih). — Newyorská apasinja (6-dejanska z Lotte Neumann v naslovni vlogi). — Kraljica riških Kabilov (avanturistična drama). — Jack, kralj cowboyev (senzacijski film v 7 aktih). — Opičja roka (Artistic films Ltd., Amerika; v glavnih vlogah Moore Marriot, Mary Ault in Charles Ashton). — Rdeči pirat (ameriški avanturistični film).

V PARIZU:

Klovnova skrivnost. — Divji lovec (Paramount film). — 50-letnica don Juana (fr. film; v glavnih vlogah Léon Mathot, Charles Vanel, Nathalie Cigankov). — Rdeča Hacienda (Rodolfo Valentino). — Z Amundsenom na severni tečaj. — Golem (židovski film po romanu G. Meyrinka). — Izgubljeni svet (po romanu Conana Doylea). — Zlatanci (Raquel Meller). — Španska plesalka (Paramount-film).

Plače filmskih avtorjev

Vsak otrok danes že ve, da najbolji nese filmska karijera. A ne samo filmske zvezde, zvezdniki in režiserji imajo toli kolosalne honorarje, tudi avtorji filmov se vobče ne morejo pritoževati nad težavami življenja. Seveda pa taksa ni ista v vseh državah. Na najslabšem stoji menda Avstrija, kjer je malo prilike prodati kak sujet. Povprečno dobo v Avstriji filmski avtorji 20—30 milijonov kron (ca. 25000 Din) od komada. Zato se lanko leto Avstriji niso mogli dovolj načuditi horendnosti vsote 5000 angleških funtov (1 in pol milijona dinarjev), ki jih je morala odrediti dunajska »Sascha« za dovoljenje vfilmljenja Haggardovega romana »The Moon of Israel« (Kraljica sužnje). Toda že v Nemčiji so razmere ugodnejše: tam plačajo za dober sujet kakih 3000 mark (40.000 Din). In čim dalje gremo proti zahodu, tem boljše je. Pri tem je treba poudariti, da se filmska podjetja zanimajo predvsem za take romane, drame in novele, ki niso bile spisane

nejše življenje potrebni, žrtvujejo ves svoj družabni ugled in duševni mir. Razzorani obrazi pričajo o tem. Ako vstopiš dopoldne v dvorane, še ne naidi igralcev; vendar so vse mize zasedene od druge vrste špekulantov, ki pozneje odstopijo svoj prostor proti odškodnini. Za to goljufijo, katero banka, ne vem zakaj, trpi, je v rabi nedolžna beseda »arrangement«.

In ta pisana družba! Pravi babilonski stolp. Tu stara angleška devica strastno zasleduje usodo svojih lepih novcev; tam flegmatični Amerikanec, ki ostane hladnokrvn v sreči in nesreči; tam zopet kričiče napravljena italijanska rodbina, ki spremlja z glasnimi vzkihi in nasveti igro svojega družinskega očeta. In tako zaporedoma vsi narodi sveta, razun Nemcev iz rahla; ti so po vojni izostali iz bojazni, da jih Francozi ne bi prevezeli prijazno sprejeli.

Prepuštimo igralce neizbežni usodi in vstopimo v park kazine. Sredi bujne, tropične vegetacije zasledujemo l'Avenue du Casino, občudujemo mozaike, najraznovrstnejše cvetlice; naglo si ogledamo »la petite Afrique«, pozorišče cvetličnih bilk, katere tu prireja sredi zime mestna uprava, in stojimo kmalu

nalašč za film, nego so že doživeli uspeh bodisi na odru bodisi v listih ali v literaturi. Zlasti v Ameriki radi vfilmljujejo gledališke komade. Tako čitamo v statistiki, da je bilo poslednje sezono od 125 dram, ki so prišle na oder, vfilmljenih 15. pred dve leti 33 in pred enim letom 26.

V naslednjem navajamo nekaj cen, ki so jih plačali v Ameriki avtorjem samo za dovoljenje, da smejo iz njih del preurediti manuskripte za filme. Družba »Metro« je plačala za film »Turn to the right« (Na desno) 250.000 dolarjev (15 milijonov dinarjev); W. Griffith 175.000 dolarjev (10 mil. Din) za »Way down East« (Pot na vzhod); »Famous Players« 150.000 dolarjev (9 mil. Din) za »Experience« (Izkustvo); »Goldwyn« 105.000 dolarjev (6 milijonov Din) za »A tailor made man« (Obleka naredi človeka); 100.000 dolarjev za »The Wanderer« (Popotnik); J. M. Schenk 75.000 dolarjev (4 in pol milijona Din) za »The sien on the door« (Znamenje na vratih; Norma Talmadge); »Famous players« 55.000 dolarjev (3 mil. Din) za »The deep purple« (Škratlordeč; Douglas Fairbanks); Mary Pickford 40.000 dolarjev (2 in pol mil. Din) za »Daddy long legs« (Ljubi, sladki strček Dolgonogi).

Pesnik Maeterlinck za neko filmsko tvornico napisal manuskripto po naročilu: ker jih tvornica potem ni izdelala, jo je tožil za odškodnino 200.000 dolarjev. Da-li je kaj dobil, ne vemo. Za slovit film »Potash et Perlmutter« so morali baje Američani plačati nič manj kakor četrtilijona dolarjev — samo za to, da so ga smeli posneti. Francoski pisatelj Honoré de Balzac se danes lahko kesa, da je tako zgodaj umrl. Napisal je 92 romanov, in neka francoska statistika trdi, da je danes že več kot polovica njegovih del našla milost pred očmi filmskih avtorjev. Nekatera med njimi so doživela celo po troje in četvero različnih filmskih izdaj. Največ jih je za film priredila seveda Amerika, ki — v tem se yankee počne ne razlikuje od evropskih kolegov — cenj Balzacove romane pred vsem zato, ker ni treba zanje plačevati nikakih honorarjev.

Ameriški filmi v Ljubljani

Po precej dolgi pusti dobi omlednih nemških in dolgovernih francoskih filmov (dobi jih bilo malo med njimi) je nastopila, kakor se zdi, tudi v Ljubljani era ameriških filmov. Ta teden so jih predvajali oziroma jih še predvajajo kar štiri. Razume se, da tudi med ameriškim filmi ne manjka manjvrednih, ki pa imajo baš vsled tega stalno publiko iz predmestnih okrajev, vendar pa moramo priznati, da so prošli teden imela ljubljanska podjetja srečno roko.

Ljubljanska publika je konzervativna in se še vedno ne more iznebiti sugestivnega vpliva, ki ga nanjo izvajajo imena raznih zvezd, kakor Lya Mara, Altonz Fryland, Oss Oswald, Bruno Kastner — imena, ki danes žive še zolzi od tradicije. »Divja« — filmi so do igrali. Nemci to vedo — od tod njihov onemogel srd napram ameriškim filmom, ki je danes priznan najboljši in najgloblji (izjeme pravilo le potrjujejo) na svetu.

Upamo, da naša kinopodjetja ne bodo opustila poti, na katero so se podala v zadnjem času. Dajte nam Chaplina, dajte nam Keatona, Fairbanksa, Silla, Roberta, Lilian Gish, Griffith, Pickfordovo — pa se boste kmalu uverili, da ne bo vam v škodo. Ljubljanska publika je konzervativna; zato jo boste pridobili le z najboljšimi filmi. Bilo bi škoda, da bi jo nemški in francoski šund (ki je v zadnjem času le preveč prevladoval) docela pokvaril. br.

zopet pred nepregledno vrsto hotelov. Našteti se jih ne da: v najelegantnejših, kot v Hermitage in Hotel de Paris sm'š stanovati le, ako si dolarski milijonar ali — pustolovec. Vendar se naidejo tudi hoteli, ki so razmeroma zmerni v cenah.

Skoraj bi bil pozabil, da stojimo na ozemlju suverene države, ki zasluži, da se malo zanimamo zanjo. Organizirana je seveda po francoskem vzorcu. Ima svoja sodišča, svoje eksekutivne oblasti, svojo »armado« (kakih 400 vojakov, ki izgledajo nekam smešno v svojih gal-uniformah), in ima celo svoj parlament. Že dolgo vrsto let se ponaša kneževina s svojim »narodnim« zastopstvom in vladne posle vrši minister, en sam, se razume. Vojaška slava državnice ni od včeraj, to ti pove sistem topov, razvrščenih na Place du Palais in pogubonosno namerjenih na bližnjo francosko obal. Je pač velika nevarnost, ki preti s strani vsešile, kakor je Francija.

Kdor ne išče senzacij in si želi miru po hrupnih dneh v Monte Carlu, hiti v okolico. La Turbie, Laghet, Eze, Saint Roman, Cap Martin, Roquebrune, mični kraji, obliči od južnega solca. Ogledamo si jih prihodnjč enkrat.

Filmski paberki

Rdeči pirat je naslov avanturističnemu filmu, ki ga je nedavno izdelala neka ameriška filmska družba. Zanimivi na tem filmu so posnetki potopitve celega brodogaja. Družba je namreč odkupila od vlade nekatere izmed ladij, ki jih je Nemčija izročila Zedinjenim državam. Te ladje je izpremenila v galere in jih je potem v filmske svrhe potopila.

Opičja roka. Tudi ameriški film; zajet je iz okultističnega življenja. Baje ni v nikakih zvezi z Darwinovo teorijo in z opičjim procesom v Daytonu.

Odkod beseda »film«? Beseda film se je v vseh jezikih že tako udomačila, da je v splošni rabi, čeprav so redki tisti, ki vedo, kaj beseda pravzaprav pomeni. Najprej so besedo film jeli uporabljati Angleži, ki so modernizirali anglosaški izraz »film«.

Felmen je prvotno pomenil kozo na mleku. Potem se je izraz prenesel na tenko folijo fotografskega negativu. Pozneje se s »filmom« označevali celulozine kožice, ki se uporabljajo za posnemanje kinematografskih slik. In časoma je izraz prešel na celotno kinematografsko industrijo snloh.

MADAME X

Neve elektrone

Elektronke so bistveni del vsakega sprejemnega aparata, s katerim hočemo sprejemati oddaljene postaje tudi bližnje postaje z večjo jakostjo. Vsak amater jih dobro pozna, če ne po funkciji sprejema, pa vsaj po visoki ceni. Ravno visoka cena elektrike je tisto, kar marsikoga omejuje, da bi si napravil sprejemač po mili volji. Ameriški inženir M. Myers pa je sedaj konstruiral nov tip elektronke, ki bi jo lahko silno poceni producirali. Elektronka je brez steklene hruške. Anoda obstoji iz debele žične spirale, ki zdrži temperaturo do 2000° C, ne da bi oksidirala. Loceni, ki žari in entira elektrone, je debel kot končica navadnega svinčnika. Obstoji iz rvdinskih oksidov in je na zraku nezgorljiv, vsled česar ga tudi ni treba zapirati v brezzračno ali s kakim nevtralnimi plinom napolnjeno stekleno hruško. To nadomestnje kovinast pokrovček, ki varuje elektronko pred mehničnimi poškodbami.

Elektronka se priključi na 110 voltov močan kurilni tok, direktno iz omrežja za razsvetljavo. Ker predstavlja debeli loceni precejšen rezervoar toplote, nima utripanje napetosti v omrežju, na katerega je elektronka priključena, nobenega vpliva na enakomernost emitiranja. Anodna napetost 45 voltov, anodni tok 1 mili amp. Prve poizkuse z novo elektronko so napravili v hotelu Commodore v New Yorku s popolnim uspehom.

Nemška radio-tehnika

Poročajo nam: Ze na zadnjem pomladnem tehničnem velesojnu v Lipskem leta 1925. smo opazili, da se je velika večina nemških tovarn za fino mehaniko počela po največ z radioizdelki. Pri dnevno rastočem zanimanju za to stroko igra veliko vlogo dejstvo, da se lahko dobavljajo predmeti v najkrajših rokih. Ker je razen tega kvaliteta posameznih sestavnih delov odločujoča za dober sprejem smemo označiti nemške proizvode s teh vidikov kot poceni.

Pri tehnični razstavi se je jasno opazilo stremenje celotne radio-industrije za razširjanje cevnih aparatov. V prvi vrsti se dobe aparati z najvišjo zmogljivostjo refleksi: in Utradyne-stikom, pri katerih se pred vsem pazi, da se jih z lahkoto nastavi in tako stori pristopne za veliko število radio interesentov brez strokovnega znanja. Da se odstranijo težkoče radi uporabe akumulatorjev, ki so za take priprave neizbežni, so se izdelale razne polnilne naprave. Tu moramo omeniti veliko število raznovrstnih izravnavalcev toka na kontakt ter izravnavalcev toka s tlečo žarnico.

V splošnem lahko trdimo, da bo ravno tehnični velesojem v Lipskem jeseni leta 1925, od 30. avgusta do 9. septembra in spomladi 1926 od 28. februarja do 10. marca nudil pregled o stanju najnovejše radiotehnike ter bo prikladen prostor za nakupovanje.

Prva radiofonska oddajna postaja v Kitajski. Kljub razoranim razmeram, ki vladajo sedaj na Kitajskem, se je par tamkajšnjim inženjerjem posrečilo dograditi prvo radiofonsko oddajno postajo v »Nebeškem cesarstvu«. Postaja je razmeroma majhna in stoji v mestu Pu-Nau-Tu, ki se je izkazalo najugodnejše glede na programe.

Dunaj. Nova dunajska radiofonska oddajna postaja bo v kratkem dogotovljena. Mogoče bo že ta mesec začela s poizkusnim oddajanjem.

Angleški brezžični koncerti v Ameriki. Letošnjo zimo je angleška oddajna postaja Chelmsford večkrat oddajala brezžično sprejete ameriške radiokongerte. Ker pa Amerikanci nočejo zaostati za Angleži, so postavili v severnem delu države Maine sprejemno postajo, ki bo sprejemala angleške koncerte. Te bodo vodili po 1200 km dolgem specialnem kablju v New York, kjer jih bodo iz tamkajšnjih radiofonskih oddajnih postaj zopet oddajali svojim poslušalcem.

Esperanto

Zmagoslavni pohod esperanta

Pariske esperantske konference.

«Jutro» je že poročalo na kratko o esperantskih konferencah, ki so se vršile od 14. do 17. maja t. l. v Parizu. Pomen teh konferenc je za praktično uporabo mednarodnega pomožnega jezika tako velikega pomena, da se moramo z njimi nekoliko natančneje seznaniti.

Francoska družba za pospeševanje znanosti je prevzela pokroviteljstvo nad konferenco za uporabo esperanta v znanosti, pariška trgovska zbornica in pariški velesojem pa pokroviteljstvo nad konferenco za uporabo esperanta v industriji in prometu.

Pred več ko 2000 poslušalec je govoril na otvoritveni slavnosti v Sorbonni znani učnjak Charles Richet. Član francoskega instituta Daniel Berthelet je govoril o temi »Esperanto in znanost, dr. Corret o »Esperanto in brezžična telefonija«, ing. André Bandet o »Esperanto in trgovina«. Nato je še govoril dr. Privat, predsednik centralnega esperantskega odbora v Ženevi. Vsa predavanja je sprejemala in oddajala radiopostaja na Eiffelovem stolpu.

Dolgovne seje »Mednarodne konference za uporabo esperanta v trgovini in industriji« so se vršile v slavnostni dvorani »Nitiške trgovske zbornice in jih je otvoril p. p. Predsedstvo je vodil g. Leonard, šef sveta ministra za trgovino. Zastopanih je bilo preko 300 trgovskih zbornic in gospodarskih korporacij iz 32 dežel vsega sveta, nadalje vlade Francije, Italije, Nemčije, Kitajske, Rumunske, Španije in Litavske. Sprejetih je bila vrsta predlogov za pospeševanje in uporabo esperanta v trgovini in industriji. V eni izmed sej se je podal tudi rezultat mednarodnega esperantskega poizkusa, o katerem je »Jutro« pred kratkim pisalo. Poizkus je obstajal v tem, da se je v raznih deželah učilo več trgovcev v kurzh z maksimalnim številom 25 ur »esperanto in nato prišlo med seboj korespondirati. Eksperiment je slajšno dokazal, da se esperanto praktično uporablja že lahko po 25 učnih urah.

Mednarodna konferenca za uporabo esperanta v znanosti je zborovala v »Oceanografskem inštitutu« pod predsedstvom glavnega inženjerja mornarice g. Rolleta de l'Isle. Zastopanih je bilo 120 znanstvenih korporacij iz 23 dežel, med njimi akademije iz Madrida, Washingtona, Marylanda, Cordove, društva za pospeševanje znanosti iz Francoske, Angleške, Sev. Amerike, univerze iz Kaunasa, Sanghaja, Montevideo, Rio de Janeiro, Krakova, nadalje španska vlada, italijansko pomorsko ministrstvo, naučno ministrstvo republike Kitajske itd. Nočem naštevati znanih imen raznih učenjakov

VIMESTE VAS DENAR SKOZ OKNO

če kupite nogavice brez žiga „ključ“, ker eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro, zeleno ali zlato) „ključ“ traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepriča če sel

svetovnega slovesa, ki so sodelovali na sejah, temveč naj omenim le njih sklep, naj se uvede esperanto kot prost predmet tehničnih učilnic in naj se uporablja znanstvene korporacije.

Konferenca je nadalje ustanovila »Mednarodno znanstveno zv.zo« z nalogo, da pospeši in razširi uporabo esperanta v znanstvene namene.

Obe konferenci sta s polnim uspehom izvršili svojo nalogo in tako zaznamuje esperantsko gibanje spet lep napredek. Prekorajčili smo d bo teoretičnega razmotrivanja o problemu mednarodnega pomožnega jezika. Esperanto ni več problem, temveč je dejstvo, ki mora njegove prijatelje navdajati z največjim zadoščenjem.

Paberki iz slenstva

Stoletnica točkopisa. K tozadevemu našemu članku v št. 156. dostavljamo, da je priredilo društvo slepcev »Valentin Hany« v Parizu povodom proslave stoletnice Braillevskega točkopisa od 9. do 11. julija razstavo, h kateri so bila povabljeni razna slepčevska društva širom Evrope.

V Avstriji prejema po podatkih ministrstva za socialno skrbstvo na Dunaju 275 oseb invalidno podporo z dodatkom za slepce.

Na Dunaju imajo 3 domovi za slepce in 211 slepcev lastne radiopostaje.

V Berlinu v Siemens-Schuckertovih tvornicah je zaposlenih pri raznih strojih nad 100 slepcev. Največ zaslug za to ima ravnatelj Pavel Perls, ki je izdal spis z naslovom: »Delo, ne sočutje«.

Damski filc klobuki

v najmodernejših barvah se dobijo najceneje v modnem salonu

Z. Mahnič-Gorjanc

Kopitarjeva ulica šte. 1.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 16. julija 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	760.7	17.6	brezv.	več. jas.	3.0
Ljubljana . . .	14.	759.3	23.7	jug. zap.	več. obl.	
Ljubljana . . .	21.	759.9	17.8	brezv.	pol. obl.	
Zagreb	7.	759.4	21.0	jug. vzh.	več. jas.	0.1
Bograd	7.	758.6	21.0	brezv.		
Dunaj	7.					
Praga	7.	759.8	14.0	jug. vzh.		0.1
Inomost	7.					

Solnce vzhaja ob 4.29, zahaja ob 19.42, luna vzhaja ob 2.28, zahaja ob 17.51.

Barometer nižji, temperatura nižja.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Spremenljivo, vedno bolj oblačno. Toplo. Izgledi za poslabšanje.

Zanimive športne momente

Zahtevajte Agfa-noučno knjigo

A 6 v hrvaščem ali nemšč. jeziku z mnogimi dobrimi navodili

Dobiti jo je v vsaki fototrgovini ali proti vplačljavi

znank pri generalnem zastopniku VILJEM BRAUNS v CELJU.

— Katalog in prospekt brezplačen. —

Samo Din 6 —

Agfa Rollfilm-i in Filmpack-i

so zelo občutljivi za svetlobo, enostavni za razvijanje, vložljivi pri dnevnih svetlobi in vedno brzo pripravljeni za slikanje.

Action-Gesellschaft für Anilin-Fabrikation

Foto-oddelek

Berlin SO 36

ZAHVALA.

Za vse dokaze blagodejnega sožalja ob smrti naše nenadomestljive mame, gospe

Apolonije Verbič

izrekamo iskreno zahvalo.

V Ljubljani, dne 18. julija 1925.

Dr. Karl Šavnikovi.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 18. julija.

Na efektivnem tržišču je bil ta teden znatno živahniji promet tako v bančnih kakor industrijskih papirjih in so za beležile nekatere vrednote precejšnje skoke tečajev.

Od bančnih papirjev je bila predvsem deležna večjega zanimanja Eškomptna, ki je od pondeljka na petek porasla od 105 na 107. Jugo se je držala na 97, v četrtek je sicer malo oslabela, a se je v petek zopet vrnila na svoj stari tečaj. Prastedion ne kaže posebnih sprememb. Hipo je bil večeraj na 56,5, na katerem tečaju je otvorila teden. Tudi za Centro Trgo je bilo sem in tja večje zanimanje; v torek je beležila zaključek po 10.

Od industrijskih papirjev so močnejšo poskočile lesne vrednote, za katere je bilo večje zanimanje. Verjetno je, da bodo prevozne in carinske olajšave za izvoz lesa povzročile še večjo okrepitve delnic lesne industrije. Eksploatacija je ta teden napravila znaten skok na 40, Gutmann na 440, ki pa je bil med tednom že na 460, Slavonija na 50. Nihaj je bil nekoliko slabši. Ta teden so znatno porasle tudi delnice Trbovelj, in sicer od 340 na 355. Dubrovačka je poskočila od 520 na 580, dočim je Sečera na oslabela od 530 na 515. Podoba je, da bodo prijaznejše prilike na efektivnem tržišču sedaj trajnejše.

Zanimanje za Vojno škodo, katere tečaj je bil v početku tedna čvrst, je bilo večeraj manjše. Včeraj se je ponujalo promptno blago po 239, a ni bilo prometa.

Dinar je bil v Curihu z izjemno četrta ves teden nespremenjen. V četrtek je malo nazadovale, toda se je v petek takoj zopet popravil nazaj na 9,05. Podoba je, da bo ta stabilnost nekaj trajnejša, kar bi bilo tudi želeli, ker neprestano valovanje enomernoga našemu gospodarstvu vsako kalkulacijo. Devize v Zagrebu so se ravnale v glavnem po curiški notici dinarja. Lira je ta teden malo valovala in beleži v Zagrebu oslabiljenje od 214 na 210,5. Blaga je bilo vedno mnogo in je Narodna banka dala je v sredo in četrtek nekaj blaga v čeki. Promet je bil zmeren in znašal ta teden nad 28 milijonov Din napram 22 milijonom v predhodnem tednu.

V današnjem svobodnem prometu se je v glavnem čulo samo blago, Italija se je mednarodno zopet nekoliko oslabilila in je beležila zato tudi pri nas nižji tečaj. Proti poldnevju je bilo blago na tej višini: Dunaj 8,03, Italija 212, London 277,5, New York 56,95, Pariz 279,5, Praga 169,625, Svica 1109,5. V efektivnih ni bilo kupčije. Za Vojno škodo se je uvrstil denar na 240.

Ljubljanski trg

Prošli teden je bil ljubljanski trg razen sobote, slab obložen. Podražile so se domače česnje, ker so zadnje, jurčkov pa sploh ni bilo na trg. Prodajal se je že domači fižol prekličarji, buče ter kumarice. Meso se je le malo prodalo, živahnejša je bila kupčija s sadijem. Cene teletini se je znižala za 2 Din pri kilogramu.

Včeraj so bile na trgu sledeče cene: Meso (v mesnici): govedina 1, 19, II, 16, (na trgu) I, 18, II, 15, III, 9; teletina I, 20, II, 17; svinjina I, 27,50, II, 23, III, 20; slanina: ribe in salo 27,50, trebušna 24, na debelo 23—25, mast 27,50—32, koštrun 15, kozličevina 22, Perutnina: piščanci 12,50—22,50, kokoši 23—35, petelin 25—40, raca 20—30, gos 25—35, domači zajci 12—18 Din komad. — Mleko in mlečni izdelki: mleko na dom postavljeno 3, v mlekarnah 2,75, na trgu 2,50 Din liter; čajno maslo 60, maslo 45, sirček 10, med 24 Din kg, jaje 1—1,50. Kruh: beli 7, črni 6, rženi 6 Din. Zelenjava in gobe: ajserca 2—3, endivja 2—3, zgodnje zelje 2, —3, kisljo 3, ohrovt 5—6, karfiola 20—22, koleraba 3—5, špinata 7—8, paradizniki 7, kumare 3—4,50, buče 3, stročji grah domači 2,50—3, luščeni 20, stročji fižol 2,50—3, čebula 3,50—4, česen 15, krompir novi 1,75—2, repa 1—1,25, korenje, peteršilj in zelenjava za juho 10—12 Din za kg. Sadje: česnje 4—12, jabolka 6—10, hruške 6—14, Din za kg, oranža 1,50—3, limona 0,50—3, Din za komad, breskve 25, marelice 12—18, slive 7, agras 7, reinceklade 14—15 Din za kg, liter črnih jagod 1,75, rdečih 5 Din.

Mariborski trg

Povprečne tržne cene v Mariboru so bile zadnje dni naslednje: Meso: goveje 10—20, teletine 12,50—22,50, svinjsko 15—30, prekajeno svinjsko meso 25—38, slanina sveža 22,50—30, prekajena 32—35, mast 32—32,50, šunka 38—40, klobase kranjske 36—38 Din kg. — Perutnina: piščanec 15—30, kokoš 35—40, gos 45—50, puran 50 Din za komad. — Domači zajci 10—40 Din komad po velikosti. Mlečni izdelki: mleko 2,50—3, smetana 11—14 Din liter, sirovo maslo 38—40, čajno 40—60, kuhano 60, sir, ementalški 120, polementalški 60—75 Din za kg. — Jajca: 1—1,25 Din komad. — Sadje: česnje 6—10, rane slive 10—12, breskve 25, slive 18—21, marelice 18—20, breskve 25—25, hruške 7—10, orehi luščeni 35—40 Din kg. Mlečni izdelki: pšenična moka 500 g 7, 2e 6,75, ješprenji 6—15, turški zdrob 3,50—5,50, pšenični zdrob 8, ajdova moka 7—8 Din kg. — Zelenjava in sočivje: glavna solata 0,50—1,25 Din komad, zgodnje zelje 0,75—4 Din glava, karfiola 1—10 Din komad, paradizniki 10—12 Din kg, kumare 0,50—5 Din komad, grah v stročju 1 Din kupček, luščeni grah 4—6 Din liter, fižol v stročju 1 Din

kupček, čebula 4—5, česen 15—20, zgodnji krompir 1,50—2 Din kg.

Krmna: seno sladko 4060—, ovsena slama 35—40 Din za 100 kg.

Kurivo: drva trda 175—200, mehka 125 do 150 Din za kubični meter, premog trboveljski 44—50, velenjski 27—30 Din za 100 kg, oglje 1,50—2, koks 1—2 Din kg.

Kože: konjske 150—200 Din komad, goveje 12,50—15, telečje 23—25, svinjske 7—7,50, gornje usnje 80—110, podplati 70—90 Din kg.

Rekordna žetev v Bolgarski

Kakor je povzeti iz bolgarskih uradnih obvestil, bo imela letos Bolgarska takoj odlično žetev kakor že dolgo vrsto let ne. Po uradni cenitvi bo pridelek ozimnega žita znašal letos 2,654,000 ton napram 1,130,000 tonam v predhodnem letu; torej znatno več kakor dvojno lanske količino. Ako se računa k temu še jaro žito, ki se spriče ugodnega vremena istotako ugodno razvija, bo dala celokupna letošnja žitna žetev preko 3 milijone ton napram 1,950,000 tonam v l. 1924. To je več, kakor sta dali najboljši bolgarski predvojni žetvi 1905. in 1911.

Četudi so ta uradna poročila najbrže pretirana, bo vendarle žetev gotovo toliko, da bo Bolgarska po odbitku za lastno potrebo mogla izvoziti brez oškodovanja domačega konzuma vsaj 500.000 ton. Lani je kljub slabi letini izvozila 258.000 ton, radi česar je pozneje morala zopet uvažati.

Seveda si Bolgarska od te žetve obeta znatno zboljšanje splošnih gospodarskih in finančnih razmer, ki so izza vojne zelo kritične. Zboljšanje se tem zanesljiveje pričakuje, ker tudi drugi poljski pridelek dobro obetajo.

S povečanim izvozom se bo zboljšala trgovinska bilanca, katere deficit je doslej stalno naraščal. A tudi lej se bo gotovo zopet okrepil. Zbog obilnega prideleka pa se bodo znižale tudi cene, ki so jih dosedaj revnejši sloji težko zmagovali. L. 1924/25, je bilo skoroda pravo leto lakote. Zaradi lanske slabe žetve in ker je vlada zagrešila napako, da je dopustila prost izvoz žita, ki ga je potem prepozno zabranila, je moralo prebivalstvo v mestih in revnejših pokrajinah uživati slab kruh po visokih cenah in čisto se gladovati. Letos te skrbi ne bo in blagostanje bo pač tudi pomagalo umiriti razburkano bolgarsko politično življenje.

Gospodarski položaj v Zedinjenih državah

Kakor povzemamo po časopisnih vestih, so se gospodarske prilike v Zedinjenih državah v zadnjem času izboljšale. V zadnjih dveh mesecih se je precej poglobila depresija, ki se je pokazala meseca februarja ter v marcu in aprilu dovedla do izrecnega padca konjunktura v vseh gospodarskih panogah. Tudi izgledi za naslednje mesece se presojajo znatno boljše. Oživljanje industrije, ki se kaže v zadnjem času, kaže na to, da se bo konjunktura kurva pomikala navzgor in da je neosnovana bojazen, da se bo nepovoljni gospodarski položaj razvil v krizo.

Industrija jekla doslej še ni prebolela težav, ki so se porodile iz padca produkcije. Tovornice delajo s kapaciteto 70 odst. napram 40 odst. v enakem času prejšnjega leta in 95 odst. v začetku marca. Izgledi pa so, da bodo prispela obsežna naročila, ako bo industrija popustila v cenah. Zato kažejo cene tendenco slabljenja in so več ali manj že popustile na celi črti. Najobčutnejše je nazadovanje cen pri pločevinah in žičnih proizvodih, ki notirajo za 1 do 2 dolara nižje pri toni. Oslabitev cen konstrukcijskemu jeklu in polizdelkom je neznatna. Tudi na tržišču sirovega železa cene stalno slabijo. Povprečno so cene surovega železa dosegle svoje najnižje stanje izza aprila 1922. Ker se je povpraševanje izza junija povečalo, se pričakuje v poznem poletju oživljenje kupčije.

Na stavbnem tržišču se kaže prav čvrsta tendenca. Stavbna delavnost je še vedno zelo živahna. V industriji avtomobilov je zaposlenje nekoliko popustilo, vendar sezonski produkcijski padec niti približno ni tako občuten kakor v prejšnjih letih. Tekstilna industrija dela še vedno z obratnimi omejitvami, vendar je odstotek vreten, ki se nahajajo v obratu, znatno večji kakor v odgovarjajočem času prejšnjega leta. Povpraševanje po bombažnem blagu se je pri manjših popustih v cenah občutno povečalo. Tudi volneno blago se zopet išče v večji meri, tako da obstoje izgledi povečanja produkcije.

Pri sedanjih prilikah pa še vendar ni mogoče postaviti jasno konjunktarno prognozo. Vse je odvisno od žetve in razvoja cen na bombažnem in žitnem tržišču. Kupna moč farmerjev, za katero je merodajna žetev, je činitelj, ki bo v naslednjih mesecih odločilno vplival na razvoj na domačih tržiščih.

Tržna poročila

Dunajska blagovna borza 18. julija. Notirale so v šilingsih za 100 kg vstevši davek na blagovni promet brez carine: pšenica, Manitoba III. 56—56,50, Rosafe 52—53; rž nova, domača 38,75—39,25, madžarska 38,25—39,25; ječmen 33,50—34,50; turščica 32,50—33,50; oves domači 43,50—44,50; La Plata 43—44, severoameriški 44—45; seno 11—12; siama 11—11,50.

Prodaja Bergmannovih cevij (2619 kg) se bo vršila dne 25. julija t. l. pri glavni carinarni v Ljubljani od 10. dopoldne v magazinu A. Predmetni oglaš je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Pregled rudnikov. Ministrstvo za šume in rudnike je določilo posebno komisijo, katere naloga je, da prepotuje vso državo in pregleda vse naše rudnike, o katerih stanju mora podati poročilo ministrstvu.

Odkup svilenih kokonov. Ministrstvo trgovine in industrije je rešilo, da bo letos odkupilo od zasebnih proizvajalcev 15.000 kilogramov svilenih kokonov.

Planarna seja Trgovske zbornice v Beogradu se bo vršila dne 31. julija in 1. avgusta t. l. Ob tej priliki bo zbornica razveljavila tudi stališče proti novi carinski tarifi.

Vojvodinski gospodarski krogi proti visokim davkom in novi carinski tarifi. Iz Novega Sada poročajo: V raznih krajih Bačke so se ponovno vršila protestna zboračenja trgovcev, obrtnikov in industrijecev proti visokim davkom, velikim davčnim kaznim in novi carinski tarifi. Sprejeto so bile razne resolucije, ki zahtevajo, da vlada zmanjša davke in spremeni carinsko tarifo.

Avijatiška razstava na jesenski razstavi Zagrebskega zbora. V zvezi z II. mednarodno razstavo avtomobilov, ki se bo ob enem z lovsko in sportsko izložbo vršila od 8. do 20. septembra, bo prirejana tudi razstava avijonov. Razstavlja bosta domači podjetji iz Novega Sada in Beograda. Razstavljeno bo pa tudi nekaj avijonov najnovejšega tipa inozemskih tvornic.

Lesna konferenca nasledstvenih držav se bo po časopisnih vestih vršila v kratkem na Dunaju. Program konference je v glavnem naslednji: ukinitve lesnih izvoznih omejitev, znižanje izvoznih carin, enotna tarifa za les med nasledstvenimi državami in ostalim inozemstvom itd. Dan, kdaj bi se ta konferenca vršila, še ni določeno.

Prevoz 25 vagonov iz Bara v Zeleniko bo oddala direktna državna železnica v Sarajevu dne 10. avgusta t. l. potom ofertalne licitacije. Predmetni oglaš je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Mednarodna organizacija hranilnih zavodov. V Milanu se je nedavno vršil kongres zastopnikov hranilnih zavodov in mnogih držav celega sveta. Namen kongresa je bil, da razvije in pospeši smisel za štedenje in da čim bolj organizira mednarodni kredit.

Albanska narodna banka je začela te dni poslovati v Tiranu.

Zunanja trgovina Nemčije v prvih petih mesecih t. l. Po uradnih podatkih je znašala v teh mesecih vrednost uvoza v Nemčijo 5765 milijonov, a vrednost izvoza 3445 milijonov državnih mark. Pasivnost znaša torej 2320 milijonov državnih mark (40,02%). V enakem času prejšnjega leta je znašala pasivnost 1309 milijonov državnih mark (35,8%).

Zmanjšanje števila brezposelnih v Poljski. Tekom meseca maja je po uradnih podatkih padlo število nezaposlenih v Poljski od 178.480 na 173.140 oseb.

Sejem v Solunu. V Solunu se odprl mednarodni sejem dne 18. oktobra t. l. Točnejši podatki se dobijo v pisarni Trgovske in obrtniške zornice v Ljubljani.

Porast cen umetnih gnojilom. Na tržišču umetnih gnojil je nova carinska tarifa izzvala občutno podražanje, ki bo nepovoljno vplivalo na uporabo umetnih gnojil. Kakor javljajo iz Zagreba, se je superfosfat ta teden podražil za 5—10 Din. Domače tvornice so bile na to povišanje prisiljene, ker jim nova carinska tarifa podražuje sirovine.

Povečanje ladlevja Atlantske plovitve, Ivo Račić v Zagrebu. Ta naša domača prekmorska paroplovna družba je zadnje tedne prodala svoj manjši parnik »Orjena«, bruto 2140, neto 1314, nosilnost 3700 ton, zgrajen leta 1900, kupila pa moderna tovorna parnika »Vidovdan«, bruto 5554, neto 3558, nosilnost 8070 ton, zgrajen l. 1906, (bivši nemški »Braunfels« in »Istok« bruto 5137, neto 3177, nosilnost 8130 ton (bivši nemški »Kurmark«). S temi spremembami ima Atlantska plovitba sedaj enajst parnikov, skupaj bruto 46.393 neto 29.301 in nosilnost 79.266 ton.

Zgradba druge telefonske proge Beograd-Zagreb-Sušak. Poštno in brzojavno ministrstvo sporoča, da so pripravljala dela za zgradbo druge telefonske proge iz Beograda na Sušak preko Zagreba v teku

in da so potrebni krediti že odobreni. Sedaj se proga trasira in montirajo nosilci in izolatorji, tako da se v kratkem začne napenjati žice. Ta zveza bo do jeseni gotova.

Razstava v Chisinau (Rumunija) V Chisinau v Rumuniji se vrši od 15. avgusta do 30. septembra t. l. splošna gospodarska razstava.

Borze

CURH. Beograd 9,05, Berlin 1,2260, New York 515, London 25,04, Pariz 24,27, Milan 19,07, Praga 15,25, Budimpešta 0,007250, Bukarešta 2,50, Sofija 3,75, Varšava 98,50, Dunaj 72,55.

TRST. Oficialne borze danes ni bilo. V prostem prometu so se nekoliko popravili zavarovalniški papirji. Assicurazioni Generali so veljali 12,500, Riunione Adriatica pa okoli 4000. Papirji paroplovni družb so ostali nespremenjeni. Devize so nekoliko padle in je veljal dinar 47 do 47,50, funt 130,90 do 131,20, dolar 26,80 do 26,95, francoski frank pa 126,50 do 127.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij »Jutra«
Odgovorni urednik: Andrej Ražem
Tisk »Narodne tiskarne« v Ljubljani

Vreče

od mlinskih produktov, dobro ohranjene, za stalno dobavo iščemo. Ponudbe z vzorci je poslati na Tovarno strojil, Majšperk, pošta Strnišče.

PRODA SE:

1.) enonadstropna, na prostem ležeča, lepa stanovanjska hiša s pritličnim, velikim dvoriščem in obširnimi vrto; 2.) enonadstropna stanovanjska hiša na vogalu z velikimi poslovnimi lokali, prvovrstna zgradba. Obedve sta v neposredni bližini glavnega kolodvora v Mariboru.
Ponudbe na **Ludvik Mayer**, Maribor.

REFORM

stedenice za vkuhanje sadja in povrtnine so **najboljše** in najcenejše.
Glavna zaloga za vso državo:
Lovro Petovar, Ivančkovci
Istotam se dobe Zupančeve knjige, »Konzerviranje sadja in povrtnine za domačo uporabo« v slovenski in hrvaški izdaji. 176 a
Gospodinjke, naročite!

Restavracija „ALLA VENEZIA GIULIA“

v Trstu, ulica C. Ghega št. 7
v neposredni bližini glavnega kolodvora, (lastnik Vaclav Stengel) se priporoča potujočemu občinstvu, izborna kuhinja, prvovrstna domača vina, kraški teran, vedno sveže pivo, točna postrežba, govori se slovenski. 281 a

Opr. št. E 422/25-1

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa od 15. julija 1925 opr. št. E 422/25-1 na predlog konkurznega upravitelja **dr. Luce Treota**, odvetnika v Kranju pridejo dne 25., 27., 28. in 29. julija t. l. vsakokrat dopoldne od 9. ure dalje v Kranju v obeh trgovinah Franceta Majdiča pd. Puščavnika na javno dražbo zaloge špecerijskega, kolonijalnega in delikatesnega blaga ter drugih premičnin. Stvari se morejo na gori označene dneve v navedenih trgovinah ogledati.

Okrajno sodišče v Kranju, odd. III. dne 15. julija 1925.

Interesenti za rjavo in belo kotenino

se opozarjajo, da dobe isto najboljšo kakovost iz znanih konkurenčnih tovarov vsako množino pri trdki

Franc CROBATH d. z o. z., Kranj
manufaktura na debelo in drobno.

Vsakovrstno fino in navadno perilo

dobite po najnižjih cenah v trgovini s perilom in galanterijskim blagom **L. PEČNIK**, Ljubljana, Koptarjara ulica št. 4 (poleg Jugoslovanske tiskarne). 327 a-1

Išče se za takoj samostojen in stroke več

poslovodja

ali pa kupec (prodajni pogoji zelo povoljni) za vpeljano tvornico keksov in finega pečiva v prometnem industrijskem kraju na Gorenjskem. Poslovodje kaveje zmožni imajo prednost. Samo resne ponudbe na upravištvu »Jutra« pod »Tovarna keksovi«.

Najnovejša iznajdba

v največje veselje vseh čevljarjev in občinstva, ki ljubi zdravje, štedi denar in zahteva za svoje težko prislužene prihranke res dobro, zdravo in moderno obutev! — **Prvi merilni in risalni aparatni sistem, svetovni patent „NOVO“** — Vsak čevljar s patentom »Novo« brez ravnila, transporterja in kompliciranih računov mojsterski krojni risar in modelar! Vsak čevljar, napravljen po sistemu »Novo«, se prilagodi nogi kot vili! Vsakemu čevljarju najnovejša svetovna moda odprta knjiga »Novo« je edini predpogoj in temelj pravila čevljarstva obrti in ljudskega zdravlja! »Novo« čevlji so bodoča znamenja sveta! Zahtevajte patent »Novo« pri Vašem trgovcu s čevljarstvi potrebščinami, občinstvo ga zahteva pri vsakem boljšem čevljarju. — Pišite za poljanila trdki **Seršen & Stegmüller**, Maribor, Koroška 39. 3848a

3917-a S 1/25/176

Oklic.

Dne 21. julija 1925 ob 8. uri se bodo prodajali v konkurzni zadevi trdke Franc Caleri in brat, lesne industrije na licu mesta v Virmahah št. 49 pri Skofji Loki-Kolodvor z javno dražbo predmeti kakor: mizarski les, osebni avto, vozovi, konjska oprema, različno orodje in strojni deli ter prikljine za mizarski in žagarski obrat.

K draženju se bo lelo pozivati šele pol ure po zgoraj navedeni uri, med tem se lahko ogledajo predmeti.

Kr. okrajno sodišče v Skofji Loki, odd. I., dne 15. julija 1925.

Parketne deščice iz slavonskega hrasta in bukove

Trstje za strope iz najboljšega materiala

Bakula (leseno pletivo) za strope in stene

Strešno lepenko in lesni cement

dobavlja takoj in v vsaki množini najceneje

Tel. inter. 513 **Jos. R. Puh** Tel. inter. 513

Ljubljana, Graška ulica št. 22

Kdor hoče spoznati

mesta in kraje v Hrvaški, Bosni, Vojvodini, Srbiji, Dalmaciji itd., naj naroči

A. Melik:

Jugoslavija

Zemljepisni pregled, II. del.

Na 524 straneh podaja knjiga, ki ji je priložen tudi zemljevid, podroben popis naše države. Knjiga velja za pošteno vred 52 Din, boljša izdaja 67 Din 50 p. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54

Ločitev zakona

Mož: je neizogibna, ako dobim v jedi še enkrat ščurka!
Zena: Bog! Saj mi pijejo ščurki že ves čas kri. Pa kaj pomaga, če pa ni sredstva zoper nje!
Mož: Prej ga res ni bilo. Toda koncesionirani zavod »Pana« v Ljubljani na Poljanski c. 12 je iznašel sredstvo, ki pomori brez vsake nadležnosti in brez vseh posledic vse ščurke, miši in podgane. Pojdi ali pa piši takoj tja!

Domača, najmodernejša urejena

TEKSTILNA TOVARNA

prevzema

sirovi molino

v belenje in apretiranje

proti nizki ceni, hitri dobavi

in najboljši izdelavi.

Dr. Ivo Šorli:

Antikrist v Trsteniku

I.

Vsa dolina je ostrmela, okamenela bi rekel bolje. Kaj naj to pomeni? Kdo je ta človek? Kaj hoče? Odkod ga je Bog dal?

Nezaslišano, neverjetno, nemogočo novico je prinesel črednik Luka, ki vsako jutro — razen nedelje, ko poprej opravi prvo sveto mašo — že za svita sam odpre vse vaške hleve, izpusti govedo na plan in potem po strmih klanec mimo njiv in travnikov požene do pašnikov nad njimi.

Sicer je vse pobožje zelenega Jalovca en sam ogromen pašnik. Iz davnine je pravica trsteniške vasi, da sme njena živina vse do senožeti na desni in onih na vrhu, na levi celo do potoka tam daleč za brdom; čeprav so se tekom tistih let vsepovsod preko mogočnega pasu naselili novi ljudje celo iz tujih župnij, si sezidali hiše, izorali njive, iztrebili travnike, nakupili lesov. Tako si potem lahko izbere vaški črednik za vsak dan v tednu drugo pot čez široki hribov hrbet: v ponedeljek čez Prečo, v torek čez Njivice, v sredo čez Peščenik, in tako do soboto in nedelje; kajti tudi vode, bistre in čiste kakor ta sinji zrak, je povsod dovolj.

Za opoldanski počitek, čas največje vročine, od kake enajste ali še malo prej, pa do druge, tretje popoldne, ko se potem začne živinca počasi pasti spet navzdol proti domu, je treba nekaj ravnice. A je sredi vseh teh strmin dovolj tudi polje, da čreda lahko leže in v miru prežveči, Luka pa použije svoj kosač kruha in sira, se napije studenčnice ter potem prijetno zadremi.

Tako je starel večeraj po celem tednu usmeril kravice proti Končarjevemu robu, velikanski skali z obširno duplino, viseči tik pod gorenjimi senožetmi in vidni iz vse doline. Ravnica pod njo je vabila vprav s tem razgledom in Luka si jo je izdavnica določil za nedelje, ko so tako lepo od vseh strani in po vseh poteh, osobito po beli cesti od enega do drugega konca doline mrgolele proti cerkvi tam spodaj kraj vasi gruče in vrste ljudi pa je bil potem, ko so odzvonili mili zvonovi, vsaj v duhu lahko še pri ti službi božji.

Kakor je spela živinca višje in višje, je stopal tudi on počasi navkreber. Ko pa je bila večina krav z zvončarico-vodnico že mimo Korenovega drena, je vedel, da pride čreda sama za njim, in pospešil korake pod rob.

Tu — že je dospel na vrh strme steze preko resja in imel po ravni poti do zelenice samo še dvajset, trideset korakov — zagleda tujega človeka, nenavadno visokega in močne postave, ki obrnjen s hrbtom proti njemu zabija močan kol v zemljo. Stalo pa jih je že cel četverokot, kakor če si kdo namerava postaviti kolibo. In je ležala tik pod skalo tudi skladanica desak, a vhod v duplino se je zdel z nekakimi vratmi zaprt.

Križ božji! Luka se je naglo skril za gost grm in od tam strmel v prikazen. Kajti zdaj, ko se je človek okrenil, mu črednik celo ne bi bil mogel dati drugega imena. Mogočno so neznancu vihrali v lahkem vetru okrog glave dolgi, črni, svedrasti lasje, skoraj do pasu mu je padala čez vsa prsa razgrnjena črna brada, ves ostali obraz je bil razen srčastih obrvi čudno svetel in čist. In ne samo mestni čevlji, hlače iz temnega sukna, snežnobela srajca in tako lepe roke, so pričale, da je velikan gosposkega stanu, tudi kodelja bi se bila že davno razcefedrila, da mu takšno delo ni šele od danes ali večeraj.

Luka je bil gotovo prebrisana glava. Tako prebrisana celo, da je znal takrat, ko je umrl stari Lovrenc, izpodrinuti vse tekmece ter si šele štiridesetleten čvrst mož prislepariti to udobno in dovolj

ugodno službo, ko te morajo občinarji rediti tudi vso dolgo zimo in imaš svoj kot kar pri županu. Toda tu vsa prebrisanost ni pomagala. Kam naj tudi z gosposkim človekom, ki se priklati od Bog ve kod, se spodaj v vasi nikomur ne pokaže in zdaj očividno že pripravlja, da ostane meni nič tu gori?

Ne, pojava je tako nepopisno čudna, da stoji Luka še čez pol ure ves trd na istem mestu. Oni je ta čas na štoru sredi ograje ošpičil že tretji kol in ga zabil poleg drugih. Pri tem si je včasih zažvižgal, včasih polglasno zapel: «Al! me boš kaj rada imela?» Pri «Kajzica res ni velika» se je celo glasno zasmejal.

Norec? Hm — da je ušel iz mesta in si misli: tu me nihče ne bo iskal? Toda kako je potem spravil te deske sem gor, sekuro, klešče in vse drugo, kar leži tam okrog? In za blaznika preveč razumno gleda...

Kak velik zločinec, ki se skriva pravici? Pa bi si potem šel postavljat kolibo vprav na to planico, da se bo belela na vse strani, ko spravi še deske na streho?

«Kaj pa pu... puščavnik?» zastrmi Luka in bi bil kmalu tresnil z roko ob roko. Toda na pol pota mu šapi omahneti. Puščavnik — in «al! me boš kaj rada imela?»

In vendar je še najbolj podobno puščavništvu. Saj pesem nazadnje ni tako pregrešna in mož, posebno dokler ni vse urejeno in sveto življenje začeto, lahko niti ne pomisli, kaj poje in govori, kakor tudi zakolneš bolj iz navade, Bog nam grehe odpusti!

Kaj če bi se odkaljšal, stopil tja, se odkril pa pobaral? Luka se priganja, a naprej ve, da ne bo našel poguma, kamoli prave besede.

Sicer pa bi morebiti na mah vse zapravil, se opravičuje in izgovarja. Res, stvar je preveč važna, da se je lotiš sam od sebe in kar tako. Treba je govoriti z županom, znabiti župnikom, z možmi. Naj povedo oni, kako mislijo, potem že, magari da njemu nalože.

Črednik se okrene in tiho spusti po rebro navzdol. Najraje bi takoj stekel do vasi, a seve živine ne sme pustiti same. Vendar — tem bolj, ker si je radi pritepenca treba poiskati drugo počivališče — ji je zastavil pot navkreber in jo obrnil proti mnogo nižje ležeči jasi za brdom; tam pride včasih mimo vaščan, kateremu bi povedal.

No, danes kakor nalašč ni nikogar in Luka mora čakati do večera, zaman išoč ves dan, ali ne bi bil on i tisti, ki zvečer spodaj v vasi drugim razreši uganko, da znabiti že razumen svet.

II.

«Kakšno brado ima, praviš?» «In smejal se je, ko je pel tisto pesem?» «S pravim železnim batom zabija svoje kole?» «Pa je res tako hudo lep in močan?»

Neštevilko takih vprašanj je tisti večer od vseh strani letelo na našega Luko, izvirajočih pri ženskah in neveljavih zgolj ali bolj iz radovednosti, dočim naj bi bila možem njegova pojasnila pomagala do odgovora na tisto edino veliko in vrhovno vprašanje, kdo je človek tam gori in kaj hoče v njih daljnem in mirnem kraju. Toda naj so se še tako prijemali za čela, strmeli pred se, spogledovali drug drugega, majali z glavami, ne samo da niso mogli najti sledi, temveč je bila zbog neprestanega prestopanja in mencanja na istem mestu zmešnjava le še večja in večja. Kakor davi Luka, so po vrsti zvrgli zločince, cigana, norca, tudi puščavnika; čeprav se je črednik čedalje bolj ogreval za to razlago in so mu ženske že nekako pomagale. Naposled se je zazdela zadeva tolika, da bi smeli celo ob ti uri prestopiti župnikov prag in vprašati gospoda, kaj meni on. Počasi se je vzdignil župan, pomignil svetovalecem in so šli.

Župnik, mož kratkih besedi in nagle sodbe, je takoj za orožnike. Ali seve, župnik ni posvetna oblast in skoraj ne ve, kaj je odgovornost. Ni lahko pošiljati komu orožnika na vrat, ki ne veš, kdo

je, in ki prav za prav tudi še zagrešil ničesar ni. Toda tu je župnik vzkipe! Ali ne pravi črednik, da so tisti koli očividno tam gori posekani in kaj to ni tatvina? Če pa so sami bolj pametni, čemu hodijo njega nadlegovat?

Možje so se vrnili v županovo hišo in se spet posvetovali. Največ jih je bilo za to, da je za orožnike vedno čas. Če se natanko presodi, je tisti del sveta občinski in naj bi šel župan sam nad bradača. No, župan je star mož, kako bi po takih strminah! Pa se še spomni, ni niti njegova naloga ni.

«Saj pravim: dol ga poklič!» se odločno oglasi in napravi konec županja. «Kaj nimaš pravice? Napiši povabilo s pečatom, in naj mu ga nese kdo! Kar Luka jutri, saj ne bo privkratl!»

III.

Tako mora biti le Luka tisti, ki naj prvi stopi v levjo jamo. In tako nerodno mu je pri sreč, ko se drugo jutro pri Korenovem drenu poslovi od živinice, da mu ta svetopisemska prispodoba sama pride na um. Toda na drugi strani je napram večeraj zelo podkrepčen z uradnim ukazom v žepu.

In pa ta misel, ta misel o puščavniku!... Dà, puščavnik če bi bil čudni mož... če bi hotel biti vsaj!... Res, nekako po davnih, predavniških časih stvar diši in še najstarejši ljudje — na primer rajni Hlebec, ki jih je imel pet nad sto — nikoli niso pravili, da bi bili sami videli puščavnika, le slišali so o njem. In ako celo v cerkvi pridigajo o njih, kakor da so živeli pred sto in sto leti, potem bo že, da jih davno več ni. Toda zakaj ne bi se spet našel človek, ki se hoče resnično in ne samo nekako navidezno odreči svetu? Na Sveti gori je Luka videl menihe, ki so bili rejeni kakor fajmoštri, in tisto o trapistih je znabiti tudi bolj pripovedovanje za dober vzgled... Korenini in koblice že ne jedo...

Sicer jih temu tu gori ne bo treba... Prav za prav, če bi jih, potem... No, dà, kaj bi z njim potem? Ljudje, posebno ženske inu znosijo skupaj jajec, zabele, klobas, bele moke, celo piščancev, če jih bo hotel. In kdo bi bil bolj pri roki, da mu kaj pomaga? Saj on lahko stopi po dvakrat, trikrat, če ni drugače, štirikrat na teden k njemu. Ako bo komu predaleč, da bi sam nesel dar, opravi lahko spet le on. In posebno pozimi bi šel celo pobirat za svetega moža...

O, čedalje Luka premišljuje, bolj sladki videzi se mu odpirajo; in ko prispe na ravnico pod robom ter zagleda velikana, kako že primerja prvo belo desko na streho, se skoraj pobožno odkrije in spregovori:

«Hvaljen Jezus, gospod puščavnik!» Oni se sunkoma obrne in dolgo strmi v došleca. Potem pa se čemerno zasmeje in pravi:

«Kakšen hudičev puščavnik sem ti jaz, šema neumna?» Jój ta grda beseda! Kakor mrzel curek zadene ubogega črednika. Če govori o hudičih, tujec seveda ni puščavnik in svet mož. Toda potem tudi le nikake prevelike ponižnosti! In že kar grešnega strahu ne več! Če hočeš tako, pa naj ti bo tako!

«Tak niste puščavnik, gospod? Kaj ste potem? In kaj delate tod po tujem svetu, vas vprašajo župan in možje. Tu, prosim, berite!»

Oni vzame povabilo, ga prebere in očividno nekoliko osupne. «Pa kaj želi župan in možje?» zapraša počasi nato.

«Da pridete dol in poveste, koga in kako. Ako ste puščavnik, so rekli, je ena stvar. Potem bo lahko razumeti, da ne marate za svet, in bi vas pustili pri miru. O tudi skrbeli bi za vas! Saj bi se naša fara ponašala pred vsemi drugimi daleč naokrog, močje v vsi škofiji sama, da imamo takega moža. Res, prijazno kočico bi vam kar mi postavili. In še kapelico zraven. Tudi za zvonček bi zbrali, kakor ga imajo na slikah puščavniki in sveti spoznavalci. Če pa nočete, že morate dol!»

Trgovski potnik

tehničnega artikla ki že potuje po vseh krajih Jugoslavije, bi prevzel proti proviziji še kak proizvod domače industrije. Ponudbe prosi pod „Viator“ na upravnishvo „Jutra“.

Univ. docent in primarij

Dr. Ivan Matko

naznanja, da izvršuje presvetlilavo, slikanje in zdravljenje z Roentgenovimi žarki (Heliopan aparat) ob običajnih ordinacijskih urah.

Maribor, Slovenska ul. št. 4.
Telefon 357.

PRODA se ugodno:

PARNI KOTEL (Heissdampfessel) 10 m², 0.5 atm., skoro nov, popolnoma kompleten.

Prevozna kurilna rešetka (Treppenrostvorleuerung) za žagovino in slabejše kurivo, skoro nova.

2 elektromotorja za vrtilni tok, 220 volt in sicer za 18 in 20 K. S.

Ponudbe pod št. 797* na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 3898a

la DALMATINSKI PORTLAND

CEMENT

TITAN

GENERALNO ZASTOPSTVO
M. GREGOVIC & CO.

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 7
TELEFON 956. — POŠTNI PREDAL 167.

Klišeeje za reklamo

za trgovski dopisni papir in kuverte v poljubni velikosti za vse vrste eno- in večbarvnega tiska izdeluje v kratkem času

„JUGOGRAFIKA“ KLIŠARNA
V LJUBLJANI, SV. PETRA NASIP ŠT. 22.

Naročila sprejema tudi oglasni oddelek uprave „Jutra“, Prešernova ulica 4.

20.000 m²

smrekovega

in

macesnovega

gozda

lepe debelosti, 2 uri od Mozirja

naprodaj.

Resne ponudbe pod „Večposestvo pri Mozirju“ na upravnishvo „Jutra“.

J. Stjepušin
Sisak

priloga
bojice tam-
bunice, stru-
ne, periture
in ostale po-
trebnice za
vsa gla-
bila.

3898a

3898a

3898a

3898a

NARODNA TISKARNA

IZVRŠUTE TISKARSKA DELA V VSAKI MNOŽI-
NI IN SICER: URADNE TISKOVINE, CENIKE,
KUVERTE, RAČUNE, HRANILNE IN ZADRUŽ-
NE KNJIZICE, POROČNA NAZNAKILAVABI-
LA, CIRKULARJE, VSTOPNICE, ETIKETE, MR-
TVAŠKA NAZNAKILA, LAVITKE, ČASOPISE
IN VSA V TISKARSKO STROKO SPADAJOČA
DELA OKUSNO IN CE NO Š Š NAROČILA
SPREJEMA TUDI NARODNA KNJIGARNA
PREŠERNOVA ULICA ŠTEVILKA 7
TELEFON ŠTEV. 304

LJUBLJANA KNAFLJEVA UL. 5

Kdor še nima v svoji knjižnici Sienkiewiczevega romana

Z ognjem in mečem

naj si ga takoj kupi. Bros Din 106.—, vez. Din 120.— brez
postnine. Dobi se v knjigarni Tiskovne zadruga
v Ljubljani, Presernova ulica 54 (nasproti glavne pošte).

VODNE TURBINE

avtomatične regulatorje, zatvornice i. t. d.
3060-a
Izdeluje in dobavlja
ING. F. SCHNEITER — SKOFJA LOKA.
Konkurenčne cene. Prvovrstne reference.
Zahtevajte ponudbe!

Pozor! Samo 300 Din franko na dom!
Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija snežno-
bela in desetletja trpezna. Dobavlja se proti predplačilu ali povzetju.

Za cenik priložite
Din 1.— v znakmah.
Inserat priložiti.
Ako bi ne ugajalo, se
vzame radevolje nazaj.

kovinska industrija INŽ. J. M. B. B. H. L. Maribor, S.H.S.
(Hortelindustrija) Aleksandrova cesta št. 6. 265-a

Najugodnejši nakup je naravnost od tovarne!

Bučno olje

po konkurenčnih cenah, kakor tudi oljno pogačo (prgo)
in bučne otrobi po nizki ceni priporoča
tovarna bučnega olja J. Hochmüller,
Maribor, Pod mostom 7.

Razpis.

Županstvo trga Središče ob Dravi
razpisuje ofertno licitacijo
za prodajo

občinskega mlina in žage s stisralnico
za olje, stanovanjsko hišo, gospodar-
skim poslopjem, vrtom in travnikom.

Pogoji so na vpogled med uradnimi urami
v občinski pisarni.

Pismene ponudbe v zaprtih kuvertih z naslo-
vom: „Ponudba za nakup občinskega mlina in
žage v Središču ob Dravi“ je vložiti najkasneje
do vštete 31. julija 1925. do 17. ure.

Županstvo občine trg Središče ob Dravi,
dne 30. junija 1925. 3650a

Sobo
veliko, električno razsvetljavo, ali sobo in kuhinjo ali s kabineto, ogrejevanje, s posebnim vzhodom, 1800 m za takoj ali s 1. avgustom. Ponudbe na upr. »Jutra« pod št. 16394

Prazno sobo
še gospod takoj ali pozneje. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Soliden« 16395

Prijazna soba
pripravna za politične, se odda za mesec avgust in september v št. Vido pri Ljubljani. Marica Poličar, listotisk.

Sobico
prazno ali opremljeno, v središčnem mestu, leže gospodično. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »250-250 D.« 16396

Hišni posesniki
ki si žele mirne in snagoljubne stranke, naj predložijo svoje ponudbe pod št. »Najemnik« na upr. »Jutra« 16397

Čista soba
s vzhodom skozi kuhinjo, se odda takoj solidni osebi. — Poizve se v trgovini na Mesnem trgu št. 13. 16398

Zamenjam
stanovanje v bližini Evrope, obstoječe iz 3 sob in pritlikin, z enako. — Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Evropa« 16399

Prostorna soba
lepa, s številnim, električno razsvetljavo in popolnoma prostim vzhodom, se odda proti posojilu Din 25.000. Več po dogovoru. Naslov pove uprava »Jutra« 16394

Sobo
s posebnim vzhodom, 1800 m. Ponudbe na upr. »Jutra« pod št. »Sredina mesta« 16395

Kapital
S kapitalom 200.000—1.000.000 dinarjev, se udeležim pri dobro rentabilnem industrijskem podjetju. Osebnostno sodelovanje. Ponudbe pod št. »Industrija« 8222 na upr. »Jutra« 16391

400.000 Din posojila
na krajši ali daljši čas, proti popolni varnosti in zmeram obrestim, event. bi pristopili kot družabniki v kakšno provizorno aktivno podjetje. — Ponudbe s navedbo garancije na upr. »Jutra« pod značko »Posojilo 400.000.« 16394

15.000 Din posojila
lesem proti dobri garanciji za 3 mesece. Ponudbe pod »Takoj 8172« na upr. »Jutra« 16371

S 50.000 Din
razpolagam ter tudi osebo delujem za uvoz ali izvoz kakršnegakoli dobičkonosnega blaga. — Ponudbe pod št. »Podjetje« 8250 na upr. »Jutra« 16393

Šofer
samec, izkušen, pošten, s najboljšimi spričevili, ki bi hotel pri rednem avtomobilnem podjetju kot družabnik osebno sodelovati ter postopoma v ta namen nekaj tisoč dinarjev kavarje, se sprejme. Ponudbe na upr. »Jutra« pod značko »Ugodnost 8174« 16375

Samostojna gospa
srednjih let, s lastno hišo, želi sprejeti boljšega krojaškega mojstra, samec ali vdovec (lahko tudi s enim otrokom), ki bi ji pomagal s 10.000 Din pod ugodnimi pogoji. Več po dogovoru. Naslov pove uprava »Jutra« 16379

Družabnik
s kapitalom 70.000 Din, se odda za trgovino malih blaga na najbolj prometni ulici v industrijskem kraju. — Reflektira se samo na samec. Ponudbe pod značko »Azilen 8311« na upr. »Jutra« 16397

S 30.000 Din
in kasneje tudi s večjim zneskom, želi aktivnega sodelovanja trgovski akademik s dolgaletno prakso, v kakršnekoli podjetju v krajini med Celjani in Mariborom. — Ponudbe s navedbo podatkov na upr. »Jutra« pod št. »Določena praksa« 8313. 16371

Družabnika
s kapitalom 40.000 Din — lesem k trgovini malih blaga. Trgovska naoblasta ni neobhodno potrebna. — Priljubljen za take, ki nameravajo priti med trgovino, pa ne dajo koncesije. Obratiti se je potrebno na upr. »Jutra« pod značko »Sredina bodočnost 45« 16373

Iščem družabnika
s 100.000 Din za dobro hišo, dobičkonosno, postelje s gostinimi pritlikin. Prednost imajo le trgovsko izobraženi. — Cenjene ponudbe do 25. t. m. na upr. »Jutra« pod št. »Oglejte se« 16371

15.000 Din posojila
lesem na lepo posojilo za 6 mesecev, proti 15% obrestim. Vključila na prvo mesto. — Naslov v upr. »Jutra« 16378

Dopisi
Ljubitelice narave! Trije mladi gospodje želijo znanja s enakimi gospodičami, v svojo skupno nedeljsko izletov. — Dopise pod »Zabava« na upr. »Jutra« 16378

Mladenč
24 let star, želi dopisovati v svojo razvedrila ter ožega znanja s izobraženo gospodično, staro 18—24 let. Prednost imajo gospodične s delci. Dopise na upr. »Jutra« pod značko »Osamel« 16377

Želim znanja
s simpatično gospodično iz dobre družine, s nekaj premoženja. Pogoji verjetno do trgovine ali gostilne. — Resne dopise s sliko, katera se vrne, pod značko »Trgovce brez ognj« na upr. »Jutra« 16370

Gospa
vdova, stara 30 let, želi znanja s izobraženim in doberosebnim gospodom, v svojo skupno gospodinjstvo. Vdovec s majhnimi otroci imajo prednost. — Resne in neanonične ponudbe na upr. »Jutra« pod »Amaras« 16364

Trije orožniki
Slovenci, dani na milost Makedonijci, želijo v svojo duševnega razvedrila dopisovati s slovenskimi mladenci. — Želimo si izključno. Dopise na upr. »Jutra« pod št. »Sirotilan, Franc, Josip« 16369

Katera gospodična
ali vdova bi imela kotiček za samostojnega gospoda, ki bi hotel s skupno življenje? Tajnost znanja. — Resne ponudbe s polnim naslovom na upr. »Jutra« pod »Siev« 16370

Odpusti!
T. 16371

Mlad mož
na potovanju, išče za dneve kavar se mudi v Ljubljani, želi družbo gospo ali gospodično. — Ponudbe na upr. »Jutra« pod št. »Potovanje« 16368

Znanja želita
dva mlada gospoda, ki ne reflektirata na lepo, na mladino gospodičino. — Vdovec ali ločena gospa niso izključene. Ponudbe je poslati s sliko na upr. »Jutra« pod »Ideal ali Ljubzen« 16395

Mir in sreča 8077
Preprosto prejeta Družina pismo v upr. »Jutra«. — Marja. 16390

Ženitev
Posesnik samek, 42 let star, ki neče biti vdovec, želi znanja s 20 letno vdovo, brez dolgov, s velikim podjetjem in restavracijo — se želi poročiti z dobro, okoli 30 let staro gospodično, čedno, verno, s najmanj pol milijona dinarjev dobi, za razširjenje podjetja. Tajnost znanja. — Resne ponudbe s sliko pod »Sredni zakon« na upr. »Jutra« 16396

Gospod
trgovsko naoblasten, vodi velike trgovine, s nekaj kapitala, želi rešnega znanja v svojo ženo s 20 letno, ki bi ji pomagala do obistojenosti. Prednost imajo dame s trgovino, ženski vdovec s otrokom. Ponudbe do 25 let na reklamno pisarno Florenini, Trbovlje 16363

Samostojen mojster
boljše obrti, v 30 let, v dobro vpeljan delavski in kompletiran stanovanjem, se želi takoj poročiti s boljšo gospodično s premoženjem najmanj 50.000 Din. Dopise s sliko pod značko »Lepo življenje 600« 16372

Brivski mojster
star 35 let, s lastnim lokalom, želi rešnega znanja s gospodično ali vdovo brez otrok, s 50—75.000 D premoženja, v svojo razširjenost obrata in ženo. — Dopise s sliko na upr. »Jutra« pod št. »Tajnost znanja« 16376

Obrtnik in posesnik
v lepem mestu na Stajerskem želi svoj samostojni zastopiti ter si poiskati družico istega mišljenja. Mlada vdova s premoženjem 80.000 Din ni izključena. Cenjene dopise na upr. »Jutra« pod št. »Duševni prevrat« 16394

Mesar
star 27 let, želi v svojo rešeno ženo priletni se v premoženjem 120.000 Din. Event. s kakšno trgovino. — Vdovec niso izključene. — Naslov naj se pošlje na upr. »Jutra« pod značko »Rešni namen« 16374

Blondinke!
Dva simpatična Hrvata, trgovsko naoblastena, želita poročiti s 24 letno, staro 17—22 let, ki imajo trgovino ali kaj sličnega. — Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Hrvat« 16378

Piano
dobro ohranjen, dober glas, prosta za 7500 Din. — Varnost, Velika šolska ulica št. 10/II, Trnovo. 16329

Kratek klavir
dobro ohranjen, ceno napredaj. Naslov pove upr. »Jutra« 16328

Violino
kupim. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Violina 8392« 16366

Prvovrsten bik
čisto montefonske pasme, 3 leta star, napredaj v graščini Codelli, Moste 16371

Pes volčjak
ki sili na ime »Lita«, se je zatekel. Najhitelji dobi nagrado. Blewissa cesta — Landamerija. 16393

Volčji pes
čistokrvan, še na dve leti star, dober čuvaj, se zelo ugodno proda. Ogleda se na Poljski cesti št. 15 (vila Lutra) od 12. do 2 ure. 16368

Lovci!
Odkladi se v Vegevi ulici št. 8 krasni resasti pištariji, stari 8 tednov, prvovrstne krepi Stari vpadni v ročnem knjigo in onlikovani na razstavah in tekmah. Cena po dogovoru Klub ljubiteljev pištarij. Ljubljana. 16392

Dobro nagrado dobi
kdo najde ostriženo, črna piščica s kosatim repom, ki kaže 2 mala zobčka in sili na ime Publi Bileni, Kolizej, vrata 48. 16369

Psa formača
pes in piča, stara 8 tednov (stari rodovniki), se prodaja. Naslov pove upr. »Jutra« 16361

Pes
volčja pasme, dober čuvaj, ter izvrstno drobit, se proda za 500 Din. — Ponudbe pod »Takoj 8311« na upr. »Jutra« 16366

Trgovino
malonosa blaga, hočem začeti. V to svrhu želim znanja s veletrgovci gostiti. Cenjene dopise prošim na upr. »Jutra« pod značko »Dobra kupnja 47« 16375

Pijavice!
Zdravniški zavod dr. Pečnik, na gori Janina, obliki na Sečovo, pošta Roranka Slatina. Za lahke ljudske bolezni. Prospekt 3 Din 16363

VINKO PEGAN
SAŠA PEGAN roj. BODLAJ
poročena
Ljubljana, 19. julija 1925.

Za 15 Din dnevno
priporočam buffet univerze »Dvorca«, okusen obed in večerjo. 16375

Kranjske klobase
najboljše, se dobe v restavraciji na kolodvoru Grosuplje. 325

Lepa vrtna uta
solidno izdelana, pripravna tudi za trafiko, se proda. Ogleda se jo na Gospodarski cesti 5 16394

Vrtnarju
se odda na Glinah pri Ljubljani velik, 4 ne obdelan vrt v najem. Pisane ponudbe na upr. »Jutra« pod »Vrtnar« 16364

Manjša trgovina
v mestu ali večjem kraju na deželi, ki je dobro vpeljana, se vrne takoj v najem. — Poroči se proti gostinjski gostilni, avtomat, več drugih predmetov kakor: stola, peči, pečnice, konjaka oprema, srebrnina za hotele in kavarna, kavalni stroji, koleca itd. — Sprejmo se tudi potnica. — Ključavnice stroji v velikem številu se ceno prosto. Rebolj Kranj zaloga šival. strojev in kole. 16363

Velika zaloga pohištva
Ernest Zelanka
Maribor
Šolska ulica št. 5.
Priporočam svojo izbrano zalogo vsrskovskega pohištva in tapetiranih lastnih izdelkov. Zadrženci imajo posebne ugodnosti.

Steparica
sprejme delo na dom — do 10 parov. Prične sama iskat. Stroji ima svoj. — Marija Pečnik, Gamelnje, poštno ločilo. 16393

Izgubila se je
v Ljubljani 17 t. m. karstnata torbica s 600 Din in še drugimi vrednostmi. Pošten najditelj naj jo odda v upr. »Jutra« 16365

Mrstove
od pr. mera 18 cm in 2 m dolžine napre, množino ca 50 m² suhe ali sveže kupimo takoj. Ponudbe s navedbo cene in množine poslati na: »SLOGRAD« d. d., parna žaga, Ljubljana-Siška. 3304

Žimnice
matrace, posteljne mreže, železne nosilec (zložljive), otomane, divane in tepeniške izdelke nudi najceneje Rudolf Radovan, taratnik Krekov trg št. 7 (poleg Mestnega doma)

Pergamentpapir
za vkuhanje sadja, najboljša svetovna češka znamka P. P. P. kakor tudi papir za zavijanje mastnega blaga. Samo na debelo pri glavnem zastopstvu Jadran veletrgovina s papirjem, Zagreb, Prilaz 31, Telefon 8-59. Zahteva te noudbo in vzorce!

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja tužno vest, da je članica gospa

Minka Lapajne
dne 18. julija preminula. Pogreb se vrši dne 20. julija ob 17. uri iz deželne bolnice. Ljubljana, dne 18. julija 1925. Uprava Nar. gledališča.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja tužno vest, da je članica gospa

Minka Lapajne
dne 18. julija preminula. Pogreb se vrši dne 20. julija ob 17. uri iz deželne bolnice. Ljubljana, dne 18. julija 1925. Uprava Nar. gledališča.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja tužno vest, da je članica gospa

Minka Lapajne
dne 18. julija preminula. Pogreb se vrši dne 20. julija ob 17. uri iz deželne bolnice. Ljubljana, dne 18. julija 1925. Uprava Nar. gledališča.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja tužno vest, da je članica gospa

Minka Lapajne
dne 18. julija preminula. Pogreb se vrši dne 20. julija ob 17. uri iz deželne bolnice. Ljubljana, dne 18. julija 1925. Uprava Nar. gledališča.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja tužno vest, da je članica gospa

Minka Lapajne
dne 18. julija preminula. Pogreb se vrši dne 20. julija ob 17. uri iz deželne bolnice. Ljubljana, dne 18. julija 1925. Uprava Nar. gledališča.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja tužno vest, da je članica gospa

Minka Lapajne
dne 18. julija preminula. Pogreb se vrši dne 20. julija ob 17. uri iz deželne bolnice. Ljubljana, dne 18. julija 1925. Uprava Nar. gledališča.

Telefon št. 101 in 151 Grzojavni naslov: Escomptebank

Hrvatska Escomptna Banka

podružnica Maribor

uljudno sporoča, da je prevzela vse posle dosedanje podružnice Anglo-Austrian Bank, Ltd.

Maribor, Aleksandrova c. 46

VOIKA

najboljši in najcenejši

Prodajalna: Krekov trg 10, I. nadstropje

BLUZE, najnovejši kroj!

Ornat batist	Din 98, 125
Imit. sur. svila	Din 98
pralna svila	Din 193
surova svila	Din 223

Jumperji - nova pošiljatev
svileni s hr. rokavi Din 178, 168
svileni s dol. rokavi Din 179, 225

Solčniki
najnovejši vzorci Din 135, 130
APAS E RITE (écharpes) Din 110

A. Sinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana, Mestni trg 19.

Tehtnico bomo nosili v žepu!

Konec je prevar pri prodaji živine na sejmu in v hlevu, kajti dipl. agr. A. Jamnikova 5. knjiga pod naslovom »Določanje žive teže pri govedu brez tehtnice« je že izšla — Dobi se v vseh knjižarnah. — Po pošti se naroča pri založniku t. j. Agrarnem biroju (dipl. agr. A. Jamnik), Ljubljana, Selenburgova ulica 7. — Cena s poštnino vred Din 10, v inozemstvo Din 34. Denar je vpslati naprej.

ZAHVALA.

Vsem, ki so mi izrazili svoje iskreno sožalje in nas tolažili ob hrički izgubi naše dobre ljubljene soproge in mamice, gospe

Alojzije Konjedić

Izrekamo našo na prisrčno so zahvalo.

Iskrena zahvala č. d. dobovščini I. Smart a pri Kranju za tolažila, gg. zdravna za poštvovalnost in trud; gg. pevci iz Kranja in Strahčca za genijive žalostinke, ter vsem darovalcem krasnih vencev in šokov kakor tudi vsem prijateljem, ki so nam stali ob strani v času boleznih ter vsem, ki so spremljali našo predajo k zadnjemu počitku.

Kranj, Gorena Sava, dne 16. jul 1925.

Zaljubljeni redovina Konjedić

Proda se

3 HP močan stabilni bencin motor, 1 1/2 HP elektromotor in deska stiskalnice, skupno ali vsako posebej. Skupno lahko služi naprava za električno luč. Naslov pove upravnistvo »Jutra«.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom sporočam, da mi je nenadoma umrla blaga žena, predobra mamica

Minka Lapajne

po kratki bolezni, v soboto, dne 18. julija ob pol 7. uri zjutraj v deželni bolnici. Pogreb se vrši v ponedeljek, dne 20. julija t. l. iz bolnice ob 5. uri popoldne. Blagopokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

V Ljubljani, dne 18. julija 1925.

Franc Lapajne, tiskarski faktor, soprog.
Milan, Minka, Helenca, otroci.